VJEKOSLAV LASIĆ

SLOBODNA HRVATSKA — MOJ SAN

8062

Nakladnik:
VJEKOSLAV LASIĆ

Urednik:
ŽELIMIR GRABARIĆ

Lektor:
MARIJA MATOŠIĆ

Naklada:
1500 primjeraka

Tisak:
"PROSVJETA" Bjelovar

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 398.332.41 (=862)

LASIĆ; Vjekoslav
Hrvatski Božići i Uskrsi u tuđini :
božićne i uskrsne poruke (1980 - 1991) /
Vjekoslav Lasić. - Zagreb : PROSVJETA Bjelovar
, 1998. - 138 str. ; 20 cm

ISBN 953 - 96265 - 5 - 2

981111041

VJEKOSLAV LASIĆ

SLOBODNA HRVATSKA - MOJ SAN

Zagreb, 1998.

Knjigu posvećujem
svim hrvatskim vitezovima
koji ugradiše mlade živote
u temelje hrvatske nezavisnosti.
Ali, teška je i bolna spoznaja
za mnoge od nas, da su oni, ipak,
sanjali malo drukčiju Hrvatsku,
za koju su položili svoje živote.

PREDGOVOR

U ovoj knjizi **"Slobodna Hrvatska - moj san"** sakupljeni su intervjui dr. Vjekoslava Lasića, koji su objavljeni u raznim novinama, tjednicima, mjesečnicima u razdoblju od 1991. do 1997.

Dr. Vjekoslav Lasić, dominikanac, jedan od najuglednijih hrvatskih svećenika u inozemstvu, posebice u Skandinaviji, legendarna ličnost hrvatske političke emigracije, bio je u središtu medijske pozornosti nakon povratka u domovinu 1991., stoga i ne začuđuje tako veliki broj intervjua.

Pitanja koja se ponavljaju u više intervjua tiskana su u ovoj knjizi samo u jednom od njih. U knjizi su tiskana i dva govora jer su tijesno povezani s temeljnom problematikom svih intervjua.

Biografija o piscu se nalazi samo u predgovoru,da se izbjegne ponavljanje iste u gotovo svim intervjuima.

"Bijeli fratar", dr. Vjekoslav Lasić rođen je 1938. u Uzarićima - Široki Brijeg, u povijesnoj širokobriješkoj župi, u hrvatskom, hercegovačkom kamenjaru. Nakon pučke škole i niže gimnazije, nastavlja svoje školovanje u Bolu na otoku Braču u Dominikanskoj klasičnoj gimnaziji. Filozofiju i Bogosloviju studira u Dubrovniku i Zagrebu. 1968. obranio je doktorsku disertaciju na Papinskom sveučilištu Tome Akvinskog u Rimu.

Godine 1969. odlazi u Švedsku. Jedno je vrijeme bio jedini hrvatski svećenik u skandinavskim zemljama. No, zbog veza s hrvatskom političkom emigracijom - bio je prijatelj Brune Bušića, Mire Barešića i mnogih drugih istaknutih boraca za slobodu - nije se smio vratiti u domovinu te je stoga u Švedskoj dobio politički azil, a 1978. i državljanstvo.

Od 1980. do 1990. živi u dominikanskom samostanu u Lundu, gdje obnaša razne dužnosti. Pomagao je u nekoliko katoličkih župa i slavio svete

mise na raznim jezicima. Javljao se redovito preko Hrvatskog radiosata u Malmöu sa svojim komentarima o zbivanjima u Crkvi i Domovini. Posjetio je Hrvate i na drugim kontinentima (Amerika, Kanada, Australija i Novi Zeland), držao predavanja i dijelio sakramente. U inozemstvu je suradivao i pisao u mnogim emigrantskim listovima i časopisima. Njegov doprinos u radu Hrvatske katoličke misije u Skandinaviji je od izuzetne i neprocjenjive vrijednosti.

Nakon 22 godine provedene u tuđini vraća se 1991. u Hrvatsku, u Zagreb i obnaša mnoge dužnosti u sklopu Dominikanske provincije: tajnik je provincijala, urednik glasila Provincije, odgojitelj mladih bogoslova, predaje vjeronauk u srednjoj školi, obilazi ranjenike, bodri vojnike.

Iz godine u godinu njegova djelatnost postaje sve obuhvatnija, tako da danas seže u gotvo sve segmente našeg društvenog života. Promicatelj je sredstava javnog priopćivanja i redovničkih zvanja u svojoj Dominikanskoj provinciji, i dalje predaje vjeronauk, redovito vodi brigu o ratnim vojnim invalidima, pomaže svakome tko zakuca na vrata njegovog plemenitog srca. Sudjeluje na svim značajnijim predavanjima, tribinama i skupovima. Vrlo često je pozivan u druge države i na druge kontinente, gdje drži predavanja i dijeli sakramente.

Marija Matošić

UVOD

U načelima Ustaškog pokreta stoji: "Hrvatski narod imade pravo svoju vrhovničku (suverenu) vlast u svojoj vlastitoj DRŽAVI HRVATSKOJ na cielom svome narodnom i poviestnome području oživotovoriti, t.j. svoju podpunu samostalnost i Nezavisnu Hrvatsku Državu opet uzpostaviti. Tu uzpostavu imade pravo izvršiti svim sredstvima, pa i silom oružja. Hrvatski narod ne vežu nikakve međunarodne ni državopravne obveze iz sadašnjosti ni iz prošlosti, koje nisu u podpunoj suglasnosti s ovim načelima, niti će se na takve u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj obazirati.

U hrvatskim narodnim i državnim poslovima u samostalnoj i NEZAVISNOJ DRŽAVI HRVATSKOJ ne smije odlučivati nitko, tko nije po koljenima i po krvi član hrvatskog naroda, te isto tako ne smije o sudbini hrvatskog naroda i Hrvatske Države odlučivati ni jedan strani narod, ni država". (*VIII. i XI. Načelo*)

Ove su misli bile ideja - vodilja svih mojih razgovora u raznim glasilima Hrvatske od 1991. do 1997. Zato držim shodnim da ih, sabrane u jednoj knjizi, predam hrvatskom općinstvu. Knjiga će postići svoj cilj, ako čitatelji, dok zahvaljuju Bogu za državu koja je obnovljena 30. svibnja 1990., uvide da je pred nama još dalek put do *jedne Hrvatske* u kojoj će o svojoj sudbini odlučivati samo hrvatski narod, *Hrvatske* čiji će državni zemljovid obuhvatiti cjeloviti hrvatski povijesni i prirodni etnikum.

Pisac

"TUĐINA JE GORA OD SMRTI"

Nedavno je domovinu posjetio hrvatski misionar u Švedskoj, dominikanac o. Vjekoslav (Mile) Lasić, nakon skoro 21 godinu zabrane povratka u Hrvatsku.

Protekla je skoro 21 godina otkako ste u skandinavskim zemljama. Da li ste vjerovali i očekivali da će doći dan kada ćete se moći slobodno vratiti u domovinu?

Vjeru u pobjedu slobode u Hrvatskoj nisam nikada izgubio. Ali moram priznati da nisam vjerovao da ću ja to doživjeti. Sloboda koja je meni na srcu još nije ostvarena. Ona je još uvijek u povojima. Ali i ovolika kolika je, od neprocjenjive je vrijednosti.

Kako ste doživjeli svoj prvi susret s domovinom nakon toliko godina provedenih izvan Hrvatske?

Doći u Hrvatsku i moći reći sve što vam je na srcu znači doživjeti ono što stoji na stranicama Biblije, naime, da je "čovjek za slobodu stvoren". Susret s domovinom doživio sam kao pobjedu demokracije.

Imajući u vidu sadašnju situaciju, da li su se ispunila Vaša očekivanja? Da li ste se u nečemu razočarali? Što bi po Vašem mišljenju trebalo biti bolje?

Kao čovjek, Hrvat, kršćanin imao sam uvijek pred očima da Hrvati moraju sve učinit da dođu do svoje pune državne slobode. Smatram da smo u ovom trenutku samo na početku, i to dobrom, ostvarivanja ovog cilja.

Zanimat će naše čitatelje kako ste doživjeli vijest da ne smijete u Hrvatsku, da Vas čekaju hapšenja i procesi? Recite nam ukratko koji je glavni razlog vašeg nepohađanja domovine?

Početkom 70-tih godina oduzeta mi je jugoslavenska putovnica. Iako sam alergičan na svaku Jugoslaviju i na sve što je jugoslavensko, iako sam uvjeren da dosada nijedna Jugoslavija (Karađorđevićeva, boljševička Titova i Miloševićeva Srboslavija) nije bila demokratska - svaka je, naime, bila tamnica hrvatskog kao i drugih naroda - oduzimanje jugoslavenske putovnice pogodilo me je strašno, ne zato što sam ja za Jugoslaviju - moj je stav jasan, ja sam, naime, protiv svake Jugoslavije - već zato što sam ga doživio kao prekid s Hrvatskom, kao prihvaćanje tuđine koja, povijest je svjedok, nikada nikoga nije usrećila. Prema poznatom sociologu Paulu Taboriju, tuđina je gora od smrti.

Godine 1969. poslala me Biskupska konferencija kao misionara u skandinavske zemlje: u Švedsku (20.000 Hrvata), Norvešku (1.000 Hrvata) i u Dansku (1.500 Hrvata). Hrvati su posebice u Švedskoj stjecajem okolnosti bili umiješani u neke antijugoslavenske akcije: okupacija konzulata u Göteborgu, umorstvo jugoslavenskog ambasadora u Stockholmu, kao i posuđivanje švedskog zrakoplova radi oslobađanja hrvatskih zatvorenika. Zašto su oni to napravili, o tome na stranicama Glasa Koncila ne treba pisati. Ono što treba ovdje reći jest sljedeće: bio sam svećenik i dušobrižnik tih Hrvata. Oni su bili i danas su moji vjernici. Bio sam povezan s njima isključivo kao hrvatski svećenik: slavio sam u zatvoru s njima svetu misu, krštavao sam njihovu djecu, a krstio sam i jednog od njih - Miru Barešića (bio je nekršten zato što mu se otac istakao kao partizan pa ga nije smio krstiti). Jugoslavija je taj moj svećenički posao nazvala terorom i stavila moje ime na sve svoje crne liste. Vidjela je u meni

protivnika koji je javno svjedočio - a to činim i danas - da je ona na umjetan način sklepano čudo od države, nakaza od države.

Poznato je da ste Vi čovjek koji ide dokraja kad se s nekim uhvati ukoštac. Poznato je da ste vodili proces u švedskim novinama koje su donijele neke napise o Vama, naime da propovijedate teror umjesto Evanđelja. Možete li nam reći nešto o tome?

Da, bio sam napadnut u dvojim švedskim novinama: "Skanska dagbladet" i "Aftonbladet". Dao sam ih na sud i istina se doznala: u pozadini tih napisa bio je ondašnji jugoslavenski konzul u Malmöu Velimir Milošević. On je radi toga, kao persona non grata, morao napustiti Švedsku. Ja sam uz demant dobio odštetu oko 3.000 DEM.

Što je domovinska Crkva učinila i što danas čini za hrvatske iseljenike?

Već godinama, i to organizirano, šalje svoje svećenike k njima da im pomognu, da budu neustrašivi svjedoci svoje pripadnosti Bogu i svom hrvatskom narodu - da ih uče da su bogoljublje i domoljublje (rodoljublje) dvije kreposti koje uvijek idu skupa. Naše kršćansko i hrvatsko narodno ime najveće su svetinje za koje se isplati položiti i vlastiti život.

Čuli smo da ste bili i ekumenski djelatnik. Recite nam nešto i o tome.

To je istina, ako je riječ o susretima hrvatskih katolika sa švedskim protestantima, Švedskom luteranskom crkvom koja je državna Crkva. Međutim, ako je riječ o odnosima hrvatskih katolika i hrvatskih pravoslavaca, nisam optimist.

S radošću ističete da se nikada niste pokajali što ste Hrvat i dominikanac. Što mislite kad to ističete?

Malo je naroda koji poput hrvatskoga ima tako slavnu povijest. Zato se i ponosim što sam Hrvat. A što se tiče moga dominikanskog reda, ponosim se što mu pripadam. On se zove "Red istine - Ordo veritatis". U njemu sam, zahvaljujući njegovim velikanima, utemeljitelju sv. Dominiku, Tomi Akvinskom, Albertu Velikom i drugima naučio misliti, tražiti istinu posvuda, biti njezin svjedok i kroz to svjedočenje ići ususret slobodi. Neka se ne zaboravi da je svaka istina dio Božje istine i kao takva uvijek oslobađa. Kristova je riječ: "Veritas liberabit vos!"

Ima li nade da Vas vidimo za stalno u domovini?

Ima. Jer svagdje je lijepo, ali u Hrvatskoj je najljepše. U nadi da će Hrvatska vrlo brzo izboriti svoju punu državnu slobodu - a hoće ako mi svi zajedno to budemo htjeli - biti onakva i onolika kakvu je Bog i mi želimo, veselim se povratku u nju.

Razgovarao: Anto Gavrić

"GLASNIK", hrvatski politički tjednik, broj 80, 8. studenoga 1991.

HRVATSKA JE U HRVATSKOJ

Oče Lasiću, prije svega, dobro nam došli u Domovinu! Danas, evo, sjedimo ovdje u primaćoj sobi Dominikanskog samostana u Zagrebu u Kontakovoj 1, u Domovini Hrvatskoj, u koju ste se vratili nakon dugo vremena, odazvali ste se zovu Domovine Hrvatske u ovim teškim i sudbonosnim trenucima!

Vaša je konstatacija smatram točna jer doklegod sam bio vani uvijek sam sanjao o povratku u Hrvatsku, iako sam, moram priznati, stekao jedno uvjerenje da ću umrijeti izvan Hrvatske. Ali, na moju veliku radost, došlo je do ovih demokratskih promjena, sloboda je pokucala na vrata naše Hrvatske. No, smatram da je ta državna sloboda još uvijek u povojima, da je to jedno novorođenče, ali koje raste. Nadam se da će se ona stvarno pretvoriti u jednu državnu slobodu.

Domovina mi je uvijek bila na srcu i vraćam se u tu Domovinu koja se zove Hrvatska Domovina, i želim biti u službi te Domovine u Hrvatskoj, jer sam duboko uvjeren da je Hrvatska samo u Hrvatskoj i da mi Hrvati moramo graditi svoju budućnost najprije tu. A svi drugi Hrvati, koji se nalaze diljem svijeta, na svim kontinentima, mogu samo pomoći da se u Hrvatskoj rodi hrvatska država. S tim u svezi da Vam ispričam jednu zgodicu: kad sam se opraštao u Hamburgu od 1500 hrvatskih vjernika, neposredno prije mise, na kojoj se skuplja nekoliko stotina mladića i djevojaka ispred ulaza u crkvu, postavio sam pitanje mladima: "Hoćemo li u Hrvatsku?", jedna je djevojka kazala, odgovorila: "Velečasni, hoćemo ali kad se malo smiri situacija". Ja sam na to odgovorio da se ja vraćam upravo sada jer je situacija nemirna.

Dvadeset i dvije godine ste proveli vani, u inozemstvu, kakav je odjek rata među Hrvatima vani, uz to kako ga vi doživljavate sada i ovdje?

Ako se može reći da su Hrvati izvan Hrvatske sada ičim zaokupljeni, onda je to ovaj rat u Hrvatskoj. Ljudi o njemu stalno govore, razmišljaju, kupuju razne antene da bi mogli gledati Hrvatsku televiziju, slušaju non-stop radiopostaje, i to danju i noću. Taj je rat podigao čitavo hrvatsko iseljeništvo, dakle sve Hrvate izvan Hrvatske, na noge! Hrvati, zna se, očekuju da će taj rat biti sretno priveden kraju. Kako ja doživljvam taj rat ovdje? Moram priznati, da je u Zagrebu nazočan neki osjećaj kao da tu nema rata, međutim, kad pratim pomagala priopćavanja, televiziju, slušam radio ili čitam tisak, vidim da je Hrvatska stvarno u ratu.

Taj rat, jedan od najprljavijih ratova u povijesti hrvatskog naroda mora jedanput biti priveden kraju. Držim da ćemo mi Hrvati u tom ratu pobijediti. Pobijedit ćemo zato jer se borimo za pravednu stvar, branimo svoju hrvatsku grudu na toj našoj hrvatskoj zemlji. Hrvati nisu nikakav osvajački narod, mi nikada nismo otimali tuđe, ali smo kroz svoju povijest prolijevali svoju krv za rodnu grudu. Mi se borimo, dakle, za nešto na što svaki narod ima neotuđivo i nezastarivo pravo - borimo se za slobodu! A kao svećenik, moram Vam kazati, Bog kojemu ja vjerujem je Bog slobode, a sveti Pavao kaže da smo mi na slobodu pozvani i za slobodu stvoreni. Mi Hrvati, koji smo bili i ostajemo jedan religiozni narod, imamo pravo na svoju borbu i to u ime Boga kojemu vjerujemo.

Jedan od naših nadbiskupa, bilo je to negdje g. 1976. izvan Hrvatske, kazao je da su Hrvati pobožan narod te da su oni i prije nego su postali kršćani, pripadali jednoj dobroj vjeri, ali primajući kršćanstvo prešli su još boljoj. Vjerujem, stoga, da će Bog biti nama pri ruci, da ćemo izboriti svoju slobodu. Međutim, na

nama je da učinimo, dademo sve od sebe. Znao sam nekom zgodom citirati Kuran, koji na jednom mjestu kaže, Bog neće izmijeniti situaciju jednog naroda ako se taj narod sam ne izmijeni. Pa sam rekao tada, i to kao kršćanin, kao katolički svećenik, sloboda koju bi nam Bog dao na tanjuru uvrijedila bi Hrvate, naš hrvatski ponos. Dakle, Bog Slobode od nas traži da mi učinimo sve što možemo, a ono što bude nedostajalo on će sigurno nadoknaditi, jer njemu nije stalo da budemo u ropstvu.

Tijekom svog dugog boravka u inozemstvu upoznali ste i dobro poznavali neke od velikih bojovnika za slobodu Hrvatske, za slobodu svete hrvatske Domovine. Jedan od njih, poznato nam je, bio je pokojni gospodin Bruno Bušić. Tko je bio Bruno Bušić, koja je njegova temeljna zasluga za hrvatski narod i Domovinu Hrvatsku?

Bruno Bušić je bio moj prijatelj, kojeg sam upoznao u Stockholmu 1969., kada je bio prisiljen prvi puta napustiti Hrvatsku. Razgovori s njim uvijek su bili bogatstvo. Bio je čovjek koji je imao što kazati, od koga se moglo nešto naučiti. Mene su njegove ideje, nazovimo ih čisto političkim, uvijek ugodno iznenađivale, dapače frapirale. Bio je čovjek koji je zagovarao ideju Hrvatske Države, koji je bio uvjeren da je sve što je hrvatsko stavljeno u pitanje, zato što mi Hrvati nemamo Hrvatsku Državu.

S njim sam sam diskutirao o Hrvatskoj Državi, nije se naprosto postavljalo pitanje kakva bi ona morala biti. Bilo je to jedno od sporednih pitanja, postavljalo se samo pitanje - kako doći do države. Borba koju je on zastupao imala je uvijek u sebi oslobodilačke karakter, jer je on bio uvjeren, a to sam bio i ja, da je hrvatski narod bio u ropstvu, okupiran, da mu je sloboda oteta i da on do te slobode, ako želi preživjeti, mora doći sam. Zagovarao je čak i jednu oštriju borbu, iako je bio protiv svake sile. Međutim, znao je kazati, a i ja bih se složio s njim, ako nema drugog puta, ako se pokuša sve moguće da se dođe do slobode, onda se

može posegnuti, da se dođe do te željene slobode, i za silom. Znao je također reći, ako nam je sloboda silom oteta, imamo pravo, ako nema drugog puta, i silom je uzeti nazad.

Dakle, ta ideja borbe za Hrvatsku, koja nadilazi sve ideologije, je nešto što je mene s njim osobno vezalo. Bio je čovjek, da kažem i to, koji je uvijek pozivao na hrvatski mir, na jedinstvo svih Hrvata, na hrvatsko povjerenje, stoga je i njegova poznata studija, *"Hrvatske ustaše i komunisti", nažalost nedovršena.* Nije važno kako si obojen, znao je često reći, važno je da hoćeš Hrvatsku Državu! Hrvatska bilo kakva bolja je od nikakve! Naš je problem bio što nismo imali nikakvu državu. Da smo imali bilo kakvu državu, znao je kazati, neka se pitanja uopće ne bi postavljala. Recimo, nitko ne bi postavljao pitanje jezika, što je vrlo važno pitanje, i mi stojimo ili padamo s jezikom. U bilo kakvoj hrvatskoj državi jezik bi se zvao hrvatski, a ne nekim nakaradnim imenom srpsko-hrvatskim, što je Tomislav Ladan još 1969. u časopisu "Kritika" nazvao konjokravskim. Problem je, dakle, što mi nemamo nikakvu državu i baš je zato sve što je hrvatsko bilo stavljeno u pitanje.

Ovih ste dana bili sudionikom emisije HTV-a posvećene pokojnom gospodinu Bruni Bušiću, govorili nadahnuto o njemu i njegovu doprinosu istini o Hrvatskoj, no posebnu je pozornost izazvalo Vaše govorenje o pravdi, poradi čega je on pao u tuđini, bio mučki ubijen. Zašto je ubijen Bruno Bušić?

Bruno je bio uvjeren da je glavna snaga Hrvatske u Hrvatskoj, i da se odlučujuća bitka za Hrvatsku mora odigrati na hrvatskom tlu. Poruka filma, koji smo mi snimili o njemu u Švedskoj i koji je prikazan na HTV, glasi - Bruno Bušić je pao u tuđini zato jer je pozivao na pobunu u Domovini. Jer samo jedna zdrava pobuna, jedna zdrava borba, jedna zdrava revolucija, ali na hrvatskom tlu, može donijeti Hrvatima ono što nemaju - državnu slobodu.

Ako se za ijednog hrvatskog velikana, mučenika, može kazati da je bio svjedokom istine, onda je to bio

Bruno Bušić. Bog mu je oduzeo dar govora, rodio se s jednom prirođenom manom, dakle nije mogao uobičajeno govoriti, ali mu je zato pozlatio pero. Stoga su i njegove znanstvene studije, posebice o žrtvama rata, bile za nas Hrvate dragocjene, bile su udarac u našeg glavnog neprijatelja, u taj velikosrpski megalomanski duh koji je uvijek sanjao o Velikoj Srbiji, i po kojemu Hrvatska nije ni zaslužila da bude neka država, jer Hrvati nisu neki narod i slične srbijanske gluposti, budalaštine. Brunine studije, koje su donosile hrvatsku istinu na vidjelo, bile su razlogom da je Bruno ubijen.

Pao je svjedočeći tu svoju hrvatsku istinu, pao je iz ljubavi prema Hrvatskoj, i zato ja kao svećenik vidim jednu paralelu između njega i Isusa Krista. Jer, Isus je pao zato, ubijen je zato što je kazao tko je. Rekao je: "Ja sam Sin Božji", Bruno je rekao: "Ja sam Hrvat i moj hrvatski narod je stradao", i morao je pasti za to. Ali Krist nije ostao u grobu, on se digao, on je uskrsnuo i on živi. I ja se nadam, ako još bude boraca kao što je bio Bruno Bušić, a svi ovi naši borci na hrvatskim ratištima idu njegovim stopama, padaju iz ljubavi prema Hrvatskoj, padaju kao svjedoci hrvatske istine, oni su, dakle, jamstvo da će svanuti jutro Hrvatske Države.

On je svjedočenje hrvatske istine skupo platio, i nije nimalo slučajno da je u francuskom tjedniku "Le Monde" dr. Vladimir Bakarić (ja ga nazvah na televiziji pa mogu to i Vama sada kazati), taj izrod hrvatski, koji je stvarno nanio veliku štetu hrvatskom narodu, napisao, izrekao ove riječi: "Neka sada piše o genocidu!" Bojali su se, dakle, Bruninih podataka. Jer, Bruno je temeljito pripremao materijale, bio povezan s Domovinom, iznimno marljiv, zavirivao je u sve arhive diljem svijeta, nije bilo gradske ili sveučilišne knjižnice kojoj on nije pokucao na vrata, tražeći podatke o svojoj Hrvatskoj i pravu istinu. Bio je svjedokom te hrvatske istine, umro je svjedočeći tu istinu!

Kao zaključak ovog mog govorenja o prijatelju Bruni, želio bih kazati još samo ovo. Mi možemo Brunu Bušića nazvati čak i prorokom, jer već sada vidimo da ta njegova istina pobjeđuje. Bio je, želim to posebice naglasiti, zagovornik ideje hrvatskog borbenog zajedništva. I sada, danas, kad vi nekoga pozivate u borbu, uvijek se pita a čime ćemo se boriti, no Bruno je znao kazati da oružja ima, treba ga samo uzeti, a kojiput i oteti. Meni se čini, to su bile proročanske riječi jer su Hrvati konačno počeli uzimati ono što su platili, a to ponekad dobiju lako, katkada treba to uzeti silom. Ustvari nije to nikakvo otimanje već uzimanje onog što smo platili. I sada, nakon pada ovih vojarni, nisu Hrvati više praznih ruku.

NASTAVAK INTERVJUA IZ PROŠLOG BROJA

Danas se ovdje u Domovini govori da nema više iseljene i domovinske Hrvatske, da je Hrvatska postala jedno. Da je jedinstvenija nego ikad tijekom svoje povijesti. Kakav je Vaš sud glede takvog izričaja?

Činjenica je, i to je dakle točno, nikada Hrvati nisu bili jedinstveni kao danas, i u tom smislu se može reći, postoji samo jedan hrvatski narod, jedna Hrvatska. Više se Hrvati ne dijele, jer su ovaj teror, svi ovi zločini, u najprljavijem ratu učinjeni nad hrvatskim narodom, povezali Hrvate, ujedinili ih, i ja vjerujem da je to jamstvo da ćemo pobijediti.

Veli se da samo složna braća kuću grade. Ako nismo složni, ne možemo doći do svog cilja. Biti jedno srce i jedna duša, imati isto srce i iste misli, iste osjećaje, mislim da je to od presudnog značenja za nas Hrvate, i mi to sada pomalo ostvarujemo. Zato i naš hrvatski velikan, blagopokojni kardinal Stepinac, u svojoj oporuci reče: "Imajte isto srce, iste osjećaje, iste misli". To je rekao čovjek zaljubljen u Isusa Krista, a Isus je na križu, prije nego što je umro, molio da svi budu jedno. Eto, čini mi se da se ostvarila ta želja, i kardinala Stepinca i želja Kristova - Hrvati su postali jedinstveni, postali su jedno.

Muči me, međutim, jedna druga stvar, a to je ideja povratka Hrvata iz iseljene Hrvatske. Ne mislim da će se velik broj Hrvata vratiti, no uvjeren sam, taman da i ostanu vani, ako mi Hrvatsku učinimo onakvom kakva

je meni i Vama na srcu, Hrvati se i ne trebaju svi vratiti. Nemoguće je da se svi vrate, no svakako je važno da oni znaju da postoji Hrvatska Država u koju će se jedan dio vratiti i moći itekako doprinijeti gospodarskom razvoju, svekolikom našem preporodu. Moći će, dakle, ulagati u tu Hrvatsku. Prvu, drugu generaciju još donekle, ali treću generaciju onih koji su vani teško je spasiti. Možda će oni danas - sutra u nekim enciklopedijama pronaći da je njihovo daljnje podrijetlo hrvatsko, jer su tata, djed i baka rođeni u Hrvatskoj. U tom smislu, mislim da često ne govorimo realno, ni mi svećenici, ni hrvatski političari, kad previše naglašavamo tu ideju povratka u Hrvatsku.

Da su svi Hrvati postali jedinstveni, to je činjenica koja ohrabruje. Smatram da je glavni razlog tome naš neprijatelj, a svi mi dobro znamo kako se on zove. Nema razloga da ne kažem otvoreno, to su Srbi kao okupatori koji sanjaju o Velikoj Srbiji, a Milošević nam je svojom politikom, kojeg li apsurda, učinio i jednu uslugu, naš nas je neprijatelj ujedinio. Ne zato što nas voli, već iz mržnje, ali u svakom zlu ima i nešto dobra. Poslije svega što su Srbi učinili nad hrvatskim narodom, smatram da smo mi za svu vječnost odijeljeni od njih te da nema nikakve šanse da budemo s njima u jednoj državi.

Bogu hvala, to je jedan veliki dar. S njima mi više ne možemo. Ako se prije govorilo i moglo govoriti o nekom suživotu, sada je on za svu vječnost pokopan.

Znalac ste tisućutristogodišnje povijesti hrvatskog naroda, stoga i skrajnje otvoreno pitanje, kada nam je bilo ovako kao danas, kada na Lijepu našu pale i žare, ili možda još teže, gore? S kim to Hrvati danas ratuju, s kim to imaju posla?!

Ako pogledamo hrvatsku povijest, sve ratove u koje su Hrvati upali, sudjelovali, držim da je ovaj jedan od najprljavijih koji je nama Hrvatima nametnut. Pa nitko nije kroz hrvatsku tisućljetnu povijest uništavao na ovaj način sve što je ljudsko, kršćansko, kulturno, sve što je pozitivno, kao što to sada čine Srbi. Ne znam s kim bih

mogao usporediti tu njihovu mržnju. To je jedan zvjerski rat! Čak kad bih usporedio tog našeg neprijatelja s jednom zvijeri, s jednim bićem koje nije ljudsko, držim da bi se ta zvijer uvrijedila što je uspoređujem s njima. Dakle, mi ratujemo s nekima koji su izgubili um i započeli ovaj besmisleni rat. Srbi su jedan slavenski narod, baš kao i Hrvati, međutim, da jedan narod, slavenski narod, može biti tako zaveden, može toliko mrziti kao što oni nas mrze, to mi ne ide u glavu

Ima li nekih ili sličnih primjera tih i takovih bestijalnosti danas u svijetu?

Držim da nema. Mi smo u jednom takvom ratu samo zato što nam je uskraćeno ono što svaki drugi narod ima. Došla vam je, zasigurno, u ruke knjiga dr. Dominika Mandića "Hrvati i Srbi, dva stara i različita naroda". U toj knjizi ima jedno poglavlje gdje dr. Mandić znanstveno dokazuje da su Hrvati i Srbi bili prijatelji, odnosno prijateljski narod samo onda kada su bili u svojim državama. Međutim, danas smo stavljeni u jedno, no Bogu hvala, ta nakarada je već pokopana, čudo od države koja se zove Jugoslavija, i koja još uvijek eto postoji na međunarodnom planu kao subjekt. Stavljeni smo, dakle, u tu jednu državu koja se rodila iz nepravde i na nepravdi počiva. To je ta Jugoslavija koju treba, rekoh jednom prigodom, kao i svako zlo pokopati, ne dva, nego tisuću metara duboko. Jer, Jugoslavija je naše veliko zlo. Razlog svega zla je ta Jugoslavija, na koju je moj prijatelj Bruno Bušić bio alergičan, isto tako na sve jugoslavensko, ja također. Ako me želite uvrijediti, onda mi samo spomenite to nakazno ime. To je , dakle, taj razlog da smo mi i Srbi sada postali neprijatelji.

No, ja njih ne mrzim, to i ne smijem kao svećenik, ja dapače ljubim svakoga. Danas kad Hrvati pucaju, a mi moramo pucati jer je nama rat nametnut, to je obrambeni rat koji je pravedan, rekao sam ljudima, kad već pucate, pucajte onda iz ljubavi i s ljubavlju, a ne iz mržnje.

Ne zato što ti mrziš onoga, nego zato što tim pucanjem možda možeš i njega navesti na pravi put,

da uvidi da se bori za nešto prljavo, da otima jednom narodu ono na što on ima pravo.

Oni, ti naši neprijatelji, sve što čine, čine zato jer mrze. Meni se čini da ni vrag nije sposoban ovako mrziti i činiti zla koja oni čine. Ni vrag, nadmašili su i vraga! Zato mislim da u povijesti nema usporedbe s ovim ratom.

Ovaj nametnuti nam prljavi rat, istodobno i obrambeni hrvatski, domovinski rat, naš će narod i njegova novoustrojena Država dobiti! Slažete li se?

Vjerujem u tu pobjedu. Nijedan narod nije došao do svoje slobode bez prolijevanja krvi. Dokaz najveće ljubavi prema čovjeku i prema narodu jest spremnost na umiranje. U toj spremnosti našeg naroda, poglavito naših hrvatskih sinova, te naše mladeži koju mi oplakujemo, koji u ovom trenutku, sada, padaju u Dubrovniku, Vukovaru, Vinkovcima, Baranji, Baniji... u toj spremnosti na umiranje, nažalost već ih je velik broj pao, ja vidim da ćemo mi, da će Hrvatska dobiti rat.

U dosadašnjim demokratskim promjenama koje su se dogodile u Republici Hrvatskoj, koju ulogu i mjesto dajete pritom Crkvi u Hrvata? Kako prosuđujete doprinos Katoličke crkve, u prošlosti i sada, hrvatskoj državotvornoj ideji?

Mi Hrvati, htjeli - ne htjeli, dugujemo svojoj Crkvi, moram ovaj put reći svojoj Rimokatoličkoj crkvi, iako nerado upotrebljavam pridjev rimskoj, no ovaj put to zaista želim naglasiti, dakle, Rimokatoličkoj crkvi dugujemo puno. Crkva je za mene Božji narod, a dio tog velikog Božjeg naroda, te velike obitelji je i hrvatska obitelj, dakle Hrvatska crkva, a Crkva je narod. Ta Crkva u koju smo mi ušli prije skoro 1.400 godina živjela je sa svojim hrvatskim narodom, uz to tu je i činjenica da je Hrvatska na međunarodnom planu prvi puta bila država zahvaljujući Crkvi. Bilo je to u vrijeme kneza Branimira, kada je papa Ivan VIII. poslao svoj blagoslov hrvatskom narodu i Branimiru, a to je u ono vrijeme značilo proglašenje jednog naroda samostalnim i samostojnim. Dakle, proglasiti da taj narod ima svoju državu. Dakle, mi Hrvati, zahvaljujući Rimokatoličkoj crkvi i jednom Papi koji je namjesnik Kristov na zemlji, dugujemo ideju hrvatske države. Prvi put je, dakle, na međunarodnom planu godine 879. Hrvatska bila država!

Naši hrvatski čelnici, i to svih stranaka, imali su u vidu to, da je Crkva u hrvatskom narodu, dio tog naroda, da živi s tim narodom, prati taj narod, šalje svoje svećenike svuda diljem svijeta, organizirano ide za tim narodom, pa taman da taj narod pođe na Mjesec, da bi u tom narodu spasila dvije stvari: prvo, pripadnost vjeri i Bogu te hrvatskom narodu. Te dvije svete stvari! Upravo su te dvije vrednote stavljene u pitanje prvenstveno izvan Hrvatske, no i ovdje, poglavito u tom zapadnom, modernom i sekulariziranom svijetu, otuđenom svijetu itd., Crkva želi spasiti te dvije stvari.

Mislim da bismo mi Hrvati ovom sadašnjem Papi trebali podići spomenik, zato što je prvi put u povijesti Katoličke crkve jedan Kristov namjesnik zapovjedio svim katolicima diljem svijeta da izgovore riječ Hrvatska, da mole za mir u Hrvatskoj, ako se može reći da se danas na svim kontinentima svijeta zna - a na svijetu ima oko milijardu katolika - da postoji Hrvatska i da se protiv Hrvatske vodi jedan nepravedni rat te da se Hrvati bore za pravednu stvar onda to nije mala stvar. To se, također, može tretirati kao jamstvo da ćemo mi Hrvati doći do svoje državne slobode.

Crkva, kroz svoje svećenike, nije nikada napustila svoj narod. U Bibliji stoji, u Poslanici Hebrejima, da je "svećenik uzet od ljudi i da se postavlja za ljude". Hrvatski svećenik uzet je od hrvatskih ljudi, izabran od Hrvata, da bi radio s Hrvatima. Crkva je uvijek naglašavala da hrvatski svećenik nikada ne smije zaboraviti svoj hrvatski narod. Stoga, duboko sam uvjeren da ćemo doživjeti svoju državnu slobodu i ostvariti ono što je sv. Augustin zacrtao, kada on tumači zapovijed ljubavi, da mi ljubeći bližnjega "čistimo svoje oči kako bismo mogli Boga vidjeti". To sam komentirao svojim vjernicima Hrvatima diljem svijeta, znači mi ne

možemo ni Boga vidjeti ako ne ljubimo Hrvate. Jer moj bližnji, prije svega, je moj sunarodnjak, moj Hrvat, osoba u kojoj kola ista hrvatska krv. To je taj nauk naše Katoličke crkve koja se itekako lijepo uklapa u ovu našu borbu za državnu slobodu. Mi Hrvati trebamo zahvaliti Crkvi da smo sačuvali svoje hrvatsko ime jer temeljimo svoju aktivnost kao Crkva, svoj pastoralni rad na idealima sv. Pavla koji kaže: "Ne živim više ja nego u meni živi Isus Krist". Ali se sjeti da je on Židov i nastavlja: "Kad bi bilo moguće i Krista bih se odrekao ako bi to koristilo da moji sunarodnjaci otvore oči", Židovi njegovi da Krista prihvate. Da prihvate Spasitelja! Crkva je svugdje gdje je njezin narod, njezini ljudi, i treba stoga zahvaliti svećenicima što organiziraju, skupljaju pomoć za Hrvatsku, i to diljem svijeta, propovijedaju o toj Hrvatskoj, izgovaraju njezino ime s oltara. Zašto? Zato jer nam to nalaže Isus Krist, jer ljubav koju mi propovijedamo nije neka apstraktna ljubav, nešto u zraku, to je konkretna ljubav, koja se odnosi na konkretnog čovjeka, a mi znamo što konkretni čovjek - Hrvat i Hrvatica - danas doživljava. Danas, ako je netko razapet onda je razapeta Hrvatska i s tom Hrvatskom razapet je Isus Krist. Budući da Isus Krist nije ostao na križu, ni Hrvatska neće ostati na križu. Hrvatska će s tog svog križa uroniti u zoru svog uskrsnuća.

Kakvu vidite Hrvatsku kada ovaj rat završi? Ili, drugim riječima, Hrvatska sutra?!

Na početku će biti, dakako, razorena jer su sela i gradovi sravnjeni sa zemljom, da dalje ne govorim ili nabrajam. Međutim, tu Hrvatsku koju Hrvati svojom krvlju brane, oni će je sutra vrlo brzo učiniti lijepom. Pogotovo ako ta ljubav prema Hrvatskoj bude tako jaka kao što je sada. Ako su Hrvati u ovom trenutku spremni umrijeti, a umiru ne jedan nego na tisuće, kada oni sutra dođu do svoje Države, do svoje slobode, oni će uložiti svekoliku energiju i to će ići brzo. Učinit će tu Hrvatsku lijepom, najljepšom na svijetu, za nas Hrvate.

I za kraj ovoga našega razgovora, možda tek neka želja ili poruka.

Neka ideja Hrvatske Države, kao što rekoh neki dan, Hrvatske Države koja ima svoj jug, mi dobro znamo kako se on zove, Hrvatske Države koja ima svoj sjever, mi znamo kako se taj sjever zove, koja ima svoje srce, svoja pluća - poznata su njihova imena - budu ideja vodilja svakoga od nas, svakoga Hrvata.

Kakva će ta Hrvatska biti sutra, kolika će ona biti? Bit će onolika i onakva kakvom je mi zamislimo i budemo željeli. Mene su tako jednom zgodom upitali u Chicagu, kada sam predavao svoj članak za jedan zbornik, "Velečasni, kada ćemo doći do Hrvatske Države?!" Odgovorih, kad je budemo htjeli, onda ćemo je imati i imat ćemo je onakvu kakvu budemo htjeli! Pa, eto, ja se nadam da je svaki Hrvat želi najljepšu i najveću. Onoliku kakvu su nam Bog i priroda darovali! Mi znamo gdje su hrvatske granice! To bi bila moja želja i moja svakodnevna molitva da dođemo do takve Hrvatske Države. To bih, također, htio da bude na srcu svakog Hrvata i svake Hrvatice, bili oni u Hrvatskoj ili izvan nje.

Razgovarao: Vladimir Farkaš

NIJE MU BIO DOPUŠTEN POVRATAK U DOMOVINU

Razgovor s dominikancem o. Vjekoslavom Lasićem, u čijoj se dosadašnjoj ljudskoj i redovničkoj sudbini zacijelo zrcale sve patnje i odricanja svih onih naših ljudi kojima je sve donedavna bio zabranjen povratak u domovinu, bjelodano pokazuje da je uvijek, hvala Bogu, bilo i onih koji nisu ni u ime čega htjeli ni s kim trgovati u pogledu svoje istinske ljubavi prema domovini. Danas, kada se ovaj redovnik nakon više od dvadeset i dvije godine vratio u domovinu, poručujemo njegovim studentima, kojima je odgajatelj, da se nalaze u sigurnim rukama. Bila mu to ujedno i naša dobrodošlica.

Na rad u inozemstvu među naše ljude u Skandinaviji odlazi silom nužde koja je trebala biti samo privremena ispomoć, ali nije bilo tako. Zbog svojeg domoljublja, kojim je djelovao na sve oko sebe, napose na naše ljude u dalekoj Skandinaviji, komunističke su mu vlasti uskratile povratak u domovinu. No, dajmo konačno riječ dominikancu Lasiću...

"3. prosinca 1969. uputio sam se na daleki sjever, gdje ljeti sunce ne zalazi, a zimi gotovo da ne izlazi. U Švedskoj je bila najveća skupina Hrvata, njih oko 2C.000, koliko ih ima i danas, dok ih u Danskoj ima oko 1.500, a u Norveškoj nešto manje. Početkom sedamdesetih godina sve su tri kraljevine sačinjavale "moju župu".

Što za našeg čovjeka znači tuđina?

Nikad prevladanu pojavu. Svaki je četvrti Hrvat izvan domovine. Nakon Židova i Iraca po svom smo broju treći iseljenici u svijetu! Uvijek je neka sila u pozadini svakog napuštanja doma. Zar nije i danas tako? I danas se prelazi granica, ali zbog progona. Mnogi su bježali jer nisu htjeli priznati, kao svoju nakaradnu tamnicu naroda, Jugoslaviju. Neki su opet otišli trbuhom za kruhom, a neki možda i nisu trebali napuštati svoje ognjište. Nikoga iseljeništvo nije usrećilo. O tome svjedoče sva moguća istraživanja. Ono što je učinila nova demokratska vlast u Hrvatskoj, ujedinivši iseljene i domovinske Hrvate i srušivši tako njima po komunistima nametnutu suprostavljenost, najveća je stvar, čije dosege danas još ne možemo dovoljno procijeniti, a držim da bi se o tomu trebalo više pisati.

I kakva je bila uloga Crkve u tome?

Ono što naši iseljeni ljudi čine danas za svoju domovinu bjelodano pokazuje da su svjesni toga da se Hrvatska može graditi i braniti samo u Hrvatskoj. Crkva je u svemu tome imala svoju ulogu i udio. I onda kada su svi digli ruke od naših ljudi vani, a neki su ih i namjerno poslali tamo, da bi jednom na njihova ognjišta naselili druge, naši svećenici su isto tako kao i nekada pratili naše ljude na njihovom iseljeničkom putu. Nažalost u tome imamo veliko povijesno iskustvo. Svjestan sam na kraju da se svi Hrvati neće nikada moći vratiti. Ta, vani je stasala već i treća generacija naših potomaka. Ipak, nije sve izgubljeno. U svima njima treba i dalje odgajati vjernost vlastitoj domovini, kako bi im hrvatsko ime bilo nešto sveto, bitno, da u njima oživi svijest da su Hrvati vjernički narod, koji je uvijek računao s Bogom. To će biti njihov neprocjenjiv doprinos hrvatskoj državnoj slobodi, "za koju nas je Bog stvorio i na koju nas poziva".

Uz pastoralni rad s našim ljudima u iseljeništvu, domoljubno zalaganje za njih nije bilo u Vas ništa slabije...

Potvrda mi je u biblijskoj misli o svećeniku koji se "uzima od ljudi i postavlja za ljude". To je bilo moje svećeničko nadahnuće. Bio sam kao svećenik u službi

svoga hrvatskog naroda, a pridjev hrvatski bio je uvijek opasan. Meni je on bio svetinjom, ali i ubojita riječ. Njezino sam svjedočenje skupo platio, ali mi nije žao. Bogoljublje nisam nikada dijelio od domoljublja, jer sv. Augustin kaže da "ljubeći bližnjega čistimo svoje oči, da bismo mogli Boga vidjeti". To sam govorio i svojim sunarodnjacima vani. Dakle, mi Hrvati ne možemo Boga vidjeti ako ne očistimo svoje oči ljubeći sve ljude, i to u prvom redu one u kojima teče hrvatska krv.

Kako gledate na današnja zbivanja u nas?

Držim da su svi Hrvati za hrvatsku državu. To nije sporno, a o njezinu se ustrojstvu može razgovrati. Ja sam pristalica samostalne Hrvatske, izvan bilo kakve Jugoslavije, jer je to i povijesno iskustvo moga naroda.

I na kraju, što biste još dodali?

Moramo što prije izboriti hrvatsku državu. Sada nam se pruža povijesna prilika. Ne dođemo li do svoje države, sve ono što je hrvatsko doći će u pitanje. Borba za hrvatsku državu mora biti nadstranačka, izvan svih ideologija. Svaki Hrvat i Hrvatica moraju dati svoj doprinos ovoj borbi. Vjerujem da će u ovom ratu Hrvatska pobijediti. S tom željom, da bi nam ta pobjeda što prije svanula, pozdravljam sve čitatelje "Veritasa".

Razgovarao: Juraj Lončarević

"HRVATSKI VJESNIK" dvobroj 17-18, 8. travnja 1992.

OTAC VJEKOSLAV LASIĆ ZA HRVATSKI VJESNIK

Na podsjetu hrvatskog pjesnika iz Göteborga, našeg stalnog suradnika, gospodina Šime Vrcića, posjetili smo u Dominikanskom samostanu u Zagrebu oca Vjekolsava Lasića, jednog od najuglednijih hrvatskih svećenika u inozemstvu, posebice u Skandinaviji, a evo već sada konačno i u domovini. Dogovorili smo za uskrsni broj opsežniji interview, a kao uvod u isti postavismo ocu Vjekoslavu sljedeće pitanje:

Vi ste sada nakon dugo godina u domovini. Prije niste mogli doći. Molio bih Vas da nam ukratko iznesete svoje dojmove po dolasku u Hrvatsku.

Vratiti se nakon toliko godina, nakon 22 godine u Hrvatsku, doživjeti slobodu u tom smislu da čovjek može kazati što mu je na srcu, bez ikakvog straha, to je od neprocjenjive vrijednosti i ja sam se upravo radi toga vratio. Bilo mi je zagarantirano: sada u Hrvatskoj možeš raditi za Hrvatsku, možeš reći sve što imaš na srcu. I ja sam to doživio pri svojem prvom susretu s domovinom nakon toliko godina i moram priznati da se nisam pokajao što sam se vratio. Htio bih da mnogi hrvatski iseljenici, koji su iz ovih ili onih razloga vani, izvan Hrvatske, razmišljaju o povratku, jer sam uvjeren da većinu njih, kao uostalom i mene, tuđina nije nikada u stanju usrećiti. Obišao sam sve kontinente, evo Hrvati su mi to omogućili, susreo ljude, na tisuće Hrvata u dalekoj Australiji, Novom Zelandu, Kanadi, Americi... Nikada nisam naišao na Hrvata koji bi kazao da je

sretan zato što je u tuđini. Onu sreću koju sam ja osjetio, kada sam se prvi put prošle godine u veljači susreo s domovinom, treba samo doživjeti. Doći u Zagreb i reći ono što čovjek smatra da mora reći, bez straha, to je jedna velika stvar. Netko je u svoje vrijeme kazao da je strah naš najveći neprijatelj. Ja nisam bolovao od tog straha, ali sam to skupo platio. Ja sam se bio pomirio s činjenicom da ću umrijeti izvan Hrvatske, ali eto... Imao sam jednu drugu radost i vani dok sam bio. Dao sam oduška srcu i uvijek sam zagovarao ideju Hrvatske Države, jer sam obilazeći svijet, naročito u skandinavskim zemljama gdje sam službeno radio za Hrvate, onda posjećujući Hrvate na drugim kontinentima, primijetio, i to na jedan vrlo opipljiv način, da sve što je hrvatsko izvan Hrvatske, a ta je činjenica bila još naglašenija u Hrvatskoj, bilo stavljeno u pitanje jer mi Hrvati nismo imali svoju Državu. Jednom sam zgodom kazao da bi bila bolja i vražja Hrvatska nego nikakva. Nemojte me krivo shvatiti. Kao svećenik moram se boriti protiv vraga, to je moja dužnost. Vrag je simbol zla, otac zla itd. Onda sam to protumačio, što sam time mislio. Da su Hrvati imali vražju Hrvatsku, protiv koje sam ja danas i uvijek bio, u toj vražjoj Hrvatskoj jezik bi se zvao hrvatskim jezikom, ne bi se zvao hrvatsko-srpskim, jer postoji jedna, neka Hrvatska. Pa bi kasnije Hrvati tog crnog vraga pokušali pretvoriti u jednog dobrog anđela, jer i vrag je bio najprije dobar anđeo pa se pokvario, okrenuo leđa svome Stvoritelju i postao zao. Dakle, problem je bio u tome što mi Hrvati nismo imali nikakvu državu. I držim da je sada stvorena hrvatska država. I ta zvona zvone. Moram priznati da Hrvatska još uvijek nije onolika kakvu bih ja htio, o kojoj Hrvati diljem svijeta sanjaju, ali mi je imamo sada barem kakvu-takvu. Mi smo započeli bitku za onu najljepšu Hrvatsku. Mi imamo ideju hrvatske države, ona je sada po mom mišljenju djelomično ostvarena, ona je tu i ta se ideja mora razvijati, ta Hrvatska Država mora rasti i ja sam duboko uvjeren da smo mi na dobrom putu. Jer velika je stvar da čitav svijet prizna Hrvatsku, izgovara njezino ime. Prije smo mi bili sve: ili smo bili Slaveni ili Jugoslaveni ili Srbohrvati, čak sam i to doživio, i to poslije jedne crkvene službe na veliki

blagdan u jednoj velikoj procesiji - na Tijelovo - išli su Hrvati kroz jedan grad u Švedskoj. Šveđanin, novinar, promatra taj skup i budući da on zna da postoji službeno srpskohrvatski jezik, on je od tog srpskohrvatskog jezika došao do imena naroda pa je napisao članak : Srbohrvati u vjerskoj procesiji. Srbohrvati. To nakazno ime su nama, katolicima i muslimanima, davali jednostavno zato što mi nismo imali svoju državu. Zato je vrlo važno da mi borbu za svoju državu shvatimo kao borbu koja nadilazi sve ideologije. Ona je jača od svih stranaka. Iznad svih stranaka. Ovdje bih spomenuo uzoritog kardinala Stepinca, hrvatskog mučenika, koji je bio, ja bih ga tako nazvao, hrvatski, državotvorni kardinal. On je recimo NDH-a, koja je 10. travnja 1941. oformljena, prihvatio kao volju svoga naroda. Narod se za tu državu izjasnio plebiscitarno jer je bio rob Jugoslavije. On se sto posto nije slagao s ondašnjim čelnicima u mnogim stvarima, ali se složio s idejom države. I ja držim da svaki Hrvat u njemu mora vidjeti jedan primjer, da mora pozdraviti taj njegov stav. Hrvatima je potrebna država, bez države sve što je hrvatsko bit će stavljeno u pitanje. Pa ćemo onda tu državu obojiti. Ako je previše crvena, obojit ćemo je u drugu boju, glavno da mi imamo državu. I zato mi se ne sviđa da se mnogi Hrvati danas boje spomenuti taj povijesni nadnevak. 10. travnja je hrvatski povijesni nadnevak. Bez obzira kakva je Hrvatska bila, kolika je ona tada bila, bez obzira na to, o tome se dade diskutirati, koliko dijelova Hrvatske nije bilo u okvirima te države, ali ona je bila i na međunarodnom planu priznata, bila je država. Nju je vihor rata donio, vihor rata odnio. U toj državi, u četiri godine, reče jedan veliki hrvatski političar, tiskano je više knjiga nego u četiristotine godina prije toga. I to u ratnim prilikama! To nije za zaboraviti i mi to ne zaboravljamo. Neka se ogradi bilo tko od bilo kojeg režima, na to čovjek ima pravo, ali ograđivati se od ideje Hrvatske Države koja je obnovljena 10. travnja 1941. držim da nije u redu. Povijest će progovoriti i o ovoj Državi koju mi sada imamo. Ja sam presretan da se nalazim sada i u ovoj hrvatskoj državi. Ja nju ne moram voljeti baš takvu kakva je, ali ja sam presretan što sam u njoj jer je to moja

hrvatska država, koja iz dana u dan treba biti sve ljepša i ljepša, veća i veća da bismo bili u onim granicama, u onim prostorima koja su joj određena i snagom Boga u kojeg vjerujemo, a i sama priroda čini svoje. Bog je stvorio prirodu i Bog nam je granice stavio, ne bismo ih trebali izmišljati.

Htio bih naglasiti jednu stvar, a to je da bi jedna Hrvatska Država morala imati i svoj sjever i svoj zapad, svoj jug, svoje srce i svoja pluća. Sad vi odredite kako će se ta pluća zvati, kako će se zvati sjever i jug. Država, koju sada imamo, nekako mi malo čudno izgleda. Naglašavam, ja je volim, ona je moja, ali malo čudno izgleda, kao da joj nešto manjka. Vi kao novinar razumijete na što mislim. I treba biti pri ruci tim državnim poglavarima, treba im pomoći da bi Hrvatska Država iz dana u dan bila veća i ljepša i bolja, da bi Hrvatsku koja je razorena što prije obnovili, izgradili. Ne smatram da itko čini uslugu hrvatskom narodu tko radi na tome, recimo, da se sruši vlast koja je legitimnim putem izabrana. Svaki čovjek griješi, ne moramo mi u njima vidjeti baš nepogrješive vladare, ali to je naša hrvatska vlast koja je na čelu naše hrvatske države i njima treba pomoći da što bolje vladaju, a ne odmoći. Ja sam ponosan što radim u toj Hrvatskoj kao svećenik. Mi svećenici ne smijemo biti članovi nikakve stranke. Nekako se čini da smo najkorisniji kada smo izvan svih stranaka, kada smo na svim skupovima gdje god je nešto hrvatskoga, ali da nemamo ničiju iskaznicu. Svećenik je uzet iz hrvatskog naroda da bude s hrvatskim narodom. I članovi HDZ-a, i HDS-a i HSP-a i svih hrvatskih stranaka, to su vjernici, trebaju jednog hrvatskog svećenika. Dakle, njemu je mjesto u svim strankama, ali da ne nosi iskaznicu nijedne stranke, jer se njegov puk - narod nalazi svugdje. Htjeli - ne htjeli mi moramo zahvaliti i Crkvi za ovu slobodu što je uživamo; hrvatski narod, prije nego što je ušao u tu veliku kršćansku civilizaciju, prije 1400 godina, bio je Božji narod. Zato u našim vjerskim obredima na velike blagdane, recimo, Božić, Uskrs, nailazimo na motive iz onog poganskog doba Hrvata, dok nisu bili kršteni. Dakle, bilo je dosta toga dobroga i plemenitoga u hrvatskom narodu i prije negoli su postali kršćani. I zato

jedan naš nadbiskup reče, na jednom velikom hrvatskom skupu, mislim da je to bilo 1976. u Frankfurtu za Olimpijade iz područja Biblije, povijesti Crkve u hrvatskom narodu, ove znamenite riječi: "Hrvati su, primajući kršćanstvo, iz dobre vjere prešli u još bolju." Hrvat je uvijek računao s Bogom i Bog koga mi svećenici propovijedamo je Bog koji poziva na slobodu. To je zabilježeno kod sv. Pavla, Bog je nas pozvao na slobodu i stvorio za slobodu. Bog osuđuje svako ropstvo, to govorim kao svećenik. Mi smo izborili ovo zato što se nismo htjeli pomiriti sa svojim ropstvom. Jugoslavija je bila tamnica hrvatskog i drugih naroda. Mi je nismo htjeli prihvatiti u ime Boga u kojeg ja vjerujem, neki ga zovu Alahom, neki hrvatski pravoslavac ga doživljava drukčije, ali u ime Boga u kojega vjerujem ja se kao svećenik imam pravo boriti za svoju državu i slobodu. Ako ja nemam te slobode, onda se ne mogu Bogu ni moliti. On nas je za slobodu stvorio. Veliki Juraj Križanić, dominikanac, izgovorio je znamenite riječi: "Narod koji se pomiri s činjenicom da bude rob, gori je i od stoke". Hrvati su kulturan narod koji ima svoju povijest, nije se htio pretvoriti u stoku, htjeli su biti slobodan narod. I zato danas ginu na hrvatskim ratištima jer žele svoju slobodu. Ako biste me pitali kome treba zahvaliti za ovo danas, ja bih rekao, kao svećenik, Bogu na prvom mjestu, pa bih mogao nabrajati sve političke susrete naših čelnika s državnicima svijeta, svaku knjigu koja je dobro napisana, svaku molitvu koja je dobro izmoljena, jedna nepismena starica koja je molila krunicu za hrvatsku državu je pomogla da je došlo do hrvatske države, ali čini mi se da na prvom mjestu treba zahvaliti Hrvatima koji su u ovom prljavom, nametnutom ratu dali svoje živote za Hrvatsku. Nijedan susret dr. Tuđmana ili nekog drugog iz oporbe, iz neke stranke, s nekim velikim državnikom ne bi urodio plodom da nije bilo hrvatske nevine krvi koja je prolivena na hrvatskom ratištu. Iz njihove krvi, iz njihovih žrtava nikla je ova sloboda koju danas uživamo. Rat još nije okončan. Svaki dan čujemo preko radiopostaja, gledamo na televizijskim ekranima kako Hrvati ginu. I to i dan danas poslije potpisanog primirja. Ali ta njihova spremnost da umru

za Hrvatsku, to njihovo gledanje smrti u oči - to je jamstvo da ćemo zadržati ovu državu koju danas imamo i da ćemo je učiniti ljepšom, da će procvasti, da će biti onakva i onolika kakvu je svi mi sanjamo. Dakle, njima treba zahvaliti u prvom redu. Ne treba ništa podcijeniti, ali prije svega treba ovim žrtvama zahvaliti. Naši biskupi prigodom zadušnica za hrvatske gardiste u pravilu govore o hrvatskim mučenicima. Oni to i jesu. Jer umrijeti iz ljubavi za svoju domovinu, za svoj narod, to ne može netko tko nije svet. Nema druge svetosti, jer Bog koji je sama svetost poslao je nama svoga Sina koji nas je mogao otkupiti, spasiti a da ne umre na križu - jer On je Bog, On može sve - htio je da bude ubijen, da njegovo srce bude probodeno da bi iz tog probodenog srca, srce je simbol ljubavi, došlo naše spasenje. Nešto slično čine Hrvati koji ginu na ratištima. Njih ubijaju, oni gledaju smrti u oči, ali oni ljube svoju Hrvatsku, ljube svog Boga. Ja sam uvjeren da ta njihova ljubav mora biti nagrađena. Oni idu u grob iz ljubavi, ali u grobu neće ostati kao što Isus nije ostao u svom grobu jer je pao iz ljubavi, a ljubav je vječna. Iz groba Krist se digao. Uskrsnuo je. Iz tih grobova naših hrvatskih sinova uskrsnut će Hrvatska Država. Ja mislim da se to ne bi smjelo zaboraviti. To je vrlo važna stvar, ako gledamo očima vjere, a ja kao svećenik, ipak, pokušavam gledati očima vjere, u svjetlu vjere procjenjivati zbivanja u svijetu i kod nas. To su ta moja razmišljanja kojima sam zaokupljen kao svećenik i moram priznati da se u ovom povijesnom trenutku dogodilo nešto na temelju čega bismo mogli reći: Nije svako zlo za zlo. Ovaj prljavi rat učinio je da su Hrvati i u domovini i izvan nje postali jedno srce i jedna duša. Uvijek sam propovijedao da se odlučujuća bitka za Hrvatsku mora odigrati na hrvatskom tlu, jer Hrvatska se ne može braniti u Sydneyu ili Melbourneu, Göteborgu ili Stockholmu, nego u Hrvatskoj. I moj prijatelj, pokojni Bruno Bušić ubijen je zato u Parizu što je pozivao na pobunu u domovini. Bio je u tuđini, ali je pozivao na svetu pobunu u domovini.

Razgovarao: Zvonimir Šekulin

"HERCEGOVAČKI TJEDNIK" broj 47, 24. travnja 1992.

VELIKA SUBOTA U ZAGREBU

Hercegovina je zemlja stećaka, zemlja mnogih ratova, kolijevka žege i bure, zapisivao je fra **Ante Marić,** poduzetni mladi franjevac, još tada, za otvaranje galerije na Širokom Brijegu. Hrvatski narod, rekao mi je za tamošnjeg našeg susreta u lipnju prošle godine, u Hercegovini , ima pravo na sve što čovjeku pripada. I mi smo duboko za to zainteresirani, a uopće nije važno da li će ovo kao politički izričaj biti sutra aktualno, ali smatramo da narušavanje integriteta Bosne i Hercegocine krije neke opake misli.

Sjetio sam se tih njegovih riječi navečer, na Veliku subotu zagrebačku, kada je negdje oko dvije tisuće ljudi došlo dati pomoć braniteljima Hercegovine. Bilo je izuzetno i svečano, bez velikih riječi i obećanja, ljudi su došli dati koliko mogu.

Hercegovina, zemlja Kraljice mira, ali i bogova rata. Hercegovina, suza u oku, ali nekima i trn u oku, reći će voditelj. Tijekom čitave svoje povijesti na nekoj međi, na nekoj tromeđi carstva, vjera i uljudbi, na meti bure i jugovine, Istoka i Zapada. Ali prije i poslije svega, Hercegovina Božja i hrvatska. Upravo nekako u vrijeme proljeća Gospodnjeg 1463. godine, nakon što Bosna šaptom pade, na sva vrata Hercegovine sjatiše se konjanici zelenog polumjeseca. Bože, kako se povijest ponavlja! Ali iza ovih današnjih jahača, čeličnih grdosija, koji baštine samo povijesno zlo, ne ostaje ništa živo. Ne ostaje kamen na kamenu, oni žele ubiti Hercegovinu. Svi naši povijesni neprijatelji, u odnosu na ove današnje, zapravo su naši prijatelji. Znajući sve ovo i svjesni pogibelji, Hrvati podrijetlom iz Hercegovine okupljeni u zavičajnim zajednicama pripremili su ovaj

skup, a u organizaciji Hrvatske - hercegovačke zajednice Herceg - Stjepan.

Kamilo Čuvalo, njezin predsjednik kratko je unaprijed zahvalio na prilozima i čestitao Uskrs. Jedan od onih koji su s nama uvijek bili, kako će voditelj kazati, "bili fratar", otac **VJEKOSLAV LASIĆ,** kaže ovako:

Braćo i sestre, Hrvatice i Hrvati, dragi prijatelji i pripadnici drugih narodnosti, draga braćo i sestre iz iseljene Hrvatske. Ovaj veličanstven skup posvećen je hrvatskim braniteljima koji su u ovom, nama Hrvatima, nametnutom ratu položili svoje živote na oltar domovine, kojima na prvom mjestu dugujemo zahvalnost za ovu slobodu koju danas imamo. Posvećen je ovaj skup hrvatskim braniteljima koji se u ovom povijesnom, hrvatskom Velikom tjednu nalaze na ratištima diljem Lijepe naše, spremni za odlučujuću bitku, za Hrvatsku. Bitka još nije privedena kraju. Jučer, na Veliki petak, ljubeći Raspetoga na križu, doživljavali smo u svojim dušama dosada najveće hrvatsko raspeće. Danas, na Veliku subotu, uz položenog Isusa u grobu, leži i naša Hrvatska. I Krist i Hrvatska su na križu i u grobu zato jer ljube. Ljubav je vječna, upravo zato Krist nije mogao ostati ni na križu, ni u svome grobu. U svetoj uskrsnoj noći, Bog ga je digao iz groba, kao prvorođenca od mrtvih, veli sveti Pavao. Ista sudbina mora biti i sudbina naše Hrvatske, zato jer Kristu vjeruje, ona ne smije i ne može ostati u grobu. Bog ju je stvorio da vječno živi. Znakovit je ovaj susret hrvatskog domoljublja i hrvatskog bogoljublja. Upriličili su ga Hrvati iz Hercegovine, skupa s prijateljima hrvatske Hercegovine i hrvatskog srca Bosne ponosne, ovdje u Zagrebu, glavnom gradu Hrvatske. Ovaj je skup, na svojevrstan način, poziv svima nama da budemo jedno srce i jedna duša, da sve povijesne hrvatske zemlje uokvirimo u jednu i jedinstvenu Hrvatsku.

Kad je blagopokojni kardinal Alojzije Stepinac, hrvatski mučenik i velikan posjetio Široki Brig i vidio širokobriško svetište, divnu crkvu, izgovorio je povijesne riječi: " O, kada bi se mogla prenijeti u Zagreb!"

Dopustite kratki komentar Kardinalovih riječi. Široki Brig je u Zagrebu, Zagreb je u Širokom Brigu! Hrvatska zemlja, hercegovački kamenjar koji ima isto srce, može i mora biti dio Hrvatske. Veliki dijelovi hrvatskih zemalja su okupirani, drži ih agresor kojemu nema premca u povijesti. Bit će dug i trnovit put koji će trebati prevaliti da uzmemo ono što je naše, što nam je neprijatelj oteo, da bi Hrvatska bila onakva i onolika kakvu je Bog zamislio i priroda odredila. Pjesnik Harambašić nas poziva da ustanemo s odra na koji nas je neprijatelj polegao: " ***Oh ustaj rode! Eno krasno polje,/ Na njemu trava tako se zeleni,/ Al da se jednoč krvlju zarumeni,/ Zar ne bi bilo divnije i bolje? / Ili zar se bojiš, zar bi bila škoda,/ Da poginemo, toli jadno roblje,/ Nad tim bi poljem dignulo se groblje,/ Al na tom groblju nikla bi sloboda!"***

Da, niknut će naša hrvatska sloboda, ako što prije krenu u sveti hrvatski oslobodilački boj srčani hrvatski branitelji, zdrave pameti i zdravih mišica, ali ne praznih ruku. Da njihove ruke ne bi bile prazne, upriličili smo večerašnji skup, zato vas pozivam da otvorite svoja darežljiva hrvatska srca i date svoj doprinos hrvatskoj slobodi. Neka vaše ljevice ne znaju što čine desnice. Pozivam i sebe i vas da započnemo, ako to već nismo učinili, onaj sveti post koji se Bogu mili, post koji uvijek obvezuje, uključivši i sutrašnji dan, dan Isusova uskrsnuća. Nadahnuti prorok Izaija formulirao je taj post ovim riječima: ***"Kidati okove nepravedne, razvezivat spone, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove, podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onoga koga vidiš gola i ne kriti se od onoga koji je tvoje krvi".***

Budemo li ovako postili naša trenutna hrvatska tama postat će kao podne. Na svakoga od nas moći će se primijeniti prorokove riječi koje glase: "I ti ćeš graditi na starim razvalinama, bit ćeš temeljem budućih koljena, zvat će te popravljačem pukotina i obnoviteljem cesta do naselja".

Neka pomoć koju ćete vi dati bude uskršnja čestitka svim braniteljima Lijepe naše, na svim ratištima u okviru njezinih povijesnih i prirodnih granica koje nam Bog i priroda darovaše. Započnimo akciju odmah, večeras, jer sutra bi moglo biti kasno.

Razgovarao: Bosiljko Domazet

"VRISAK" broj 39, 25. lipnja 1992.

KRSTIO SAM MIRU BAREŠIĆA

"Vrisak" je u ovo ratno doba iskoristio još jednu prigodu te popričao s iznimno zanimljivom osobom hrvatske dijaspore, gospodinom **Vjekoslavom Lasićem,** svećenikom koji je učinio puno na radu Hrvatske katoličke misije u Skandinaviji, čovjekom koji je prijateljevao s mnogim uvaženim ljudima iz hrvatske emigracije. Naše se pitanje odnosilo na razloge koji su natjerali velečasnog Lasića krenuti dugim, trnovitim putom hrvatske dijaspore.

"Budući da sam bio duboko uvrijeđen što je silom prekinuta moja veza s Domovinom, nikada im to nisam zaboravio, pa sam nastojao pomoći svima onima koji su radili na tome da nestane onoga čuda od države, u kojoj je blio zatrto sve što je hrvatsko. Bogu hvala već je pokopana, ne dva, nego dvije tisuće metara ispod zemlje. Jer je bolja bilo kakva Hrvatska - od nikakve."

Vi ste jedna od ključnih osoba Hrvatskog pokreta otpora u dijaspori. Kako je, uopće, počeo vaš rad na tome polju?

Ono što kao student u Zagrebu nisam znao, počeo sam saznavati u Rimu od svećenika - emigranata: Krešimira ZORIĆA, Ivana TOMASA i dr. Preko njih sam počeo zalaziti u te vode i čitati stvari do kojih se u Hrvatskoj nije moglo doći, ali aktivnije sam se uključio tek dolaskom u Skandinaviju. Nikada nisam bio članom ni jedne političke organizacije, ali gdje je god bio ijedan hrvatski skup, tamo sam se našao jer je moj princip da je svećenik odabran između ljudi, ne da bude daleko od njih, nego da bude s njima, da bude s ljudima u njihovu odnosu s Bogom. To kaže Sveto pismo u

Poslanici Hebrejima. To me je vodilo Hrvatima koji su - svjedočeći svoju istinu - morali položiti živote samo zato što su vjerovali da je naša najveća tragedija u tome što nemamo vlastitu državu. UDBA je bila vrlo aktivna i, nažalost, bio sam na desetke sprovoda hrvatskih sinova koji su svoje kosti ostavili u tuđini samo zato što su, kao moj prijatelj Bruno BUŠIĆ, naviještali: "Bez obzira na svjetonazor, političko opredjeljenje, zablude, svaki Hrvat ide za tim da Hrvati dođu do svoje države".

Spomenuli ste ime velikog hrvatskog domoljuba Brune BUŠIĆA. Otkada datira Vaše poznanstvo ?

Prvi smo se put sreli 1969. godine na krstitkama u Stockholmu. Tada je on prvi put emigrirao, a naši češći susreti započeli su 1975. godine, nakon njegova drugoga povratka u emigraciju. Otada smo bili trajno vezani. Pokušavali smo organizirati seminare i reći svijetu ono što se nije smjelo kazati u Domovini. Moram priznati, kada bih tražio svojega vođu, učitelja u političkom smislu, tada bi to bio Bruno BUŠIĆ, iako je godinu dana mlađi od mene. Upravo zbog toga što je zagovarao ideju da hrvatska borba za državu nadilazi sve ideologije, sve stranke. Zanimljivo jest da se zadnja nedovršena Brunina studija zvala "Ustaše i komunisti". Inspiraciju za tu studiju pronašao je u ideji generala Maksa LUBURIĆA, u riječima koje je on izgovorio u Torontu 1968. godine na proslavi Dana hrvatske državnosti, a one glase: "Dok god sinovi hrvatskih ustaša i hrvatskih partizana ne pruže ruke jedni drugima, mi Hrvati nećemo doći do svoje slobode, do svoje države". Kod Brune mi se dopala ta ideja izmirenja. Duboko sam uvjeren da je i Maks ubijen baš zbog toga. Možda sam jedan od rijetkih Hrvata koji su vidjeli njegovu krv. Imao je tiskaru u kojoj je radio sin njegova vojnika, neki Stanić iz Konjica. Maks ga je zato primio, a taj ga je zaklao. Dakle, Bruno je nastavio tu Maksovu ideju, a hrvatsko ju je vrhovništvo privelo kraju.

Put do hrvatske slobode posijan je mnogim žrtvama. Je li nekada u Vas ili u

pok. Brune BUŠIĆA došlo do malodušja, do gubitka nade da ćemo doći do ovoga što danas imamo?

Nije. Bruno je realno gledao na našu situaciju. On je znao da ćemo pobijediti. U Posuškom Gracu sam spomenuo još jednu njegovu ideju - vjerovao je u zdravu revoluciju, ali na hrvatskom tlu, jer je vjerovao da je glavna snaga hrvatskoga naroda u Hrvatskoj. Nikada nije bio malodušan, iako emigracija, tuđina, izobliči sve i često je razlogom što naši ljudi izgube volju za životom. Ja sam napisao jednu studiju o tome pod naslovom "Tuđina je gora od smrti". Stvarno je gora od smrti.

Kako je odjeknula smrt Brune BUŠIĆA među Hrvatima vani?

Strašno. Ako je ijedna smrt pogodila Hrvate vani, tada je to smrt Brune BUŠIĆA, jer je on u Hrvatsko narodno vijeće unio novo svjetlo. Izmirio je emigraciju, izmirio "proljećare" s onom ekstremnom ili bolje rečeno najradikalnijom emigracijom. Sjedili su za istim stolom i neprijatelj je to dobro znao i radi toga ga ubio. Bruno Bušić je imao jako pero, nije mogao govoriti, ali je bio znanstveni istraživač, zavirivao je u sve arhive, tražio je istinu. Njegove studije o žrtvama rata bile su studije koje je zapečatio svojom krvlju. Kada je ubijen u Parizu, tada su pariške novine donijele izjavu hrvatskog izroda dr. Vladimira Bakarića: "Neka sad piše knjigu o genocidu". Jer je Bruno spremao dokumente za pisanje knjige o genocidu nad hrvatskim narodom u ratnim godinama.

Vratimo se novijim događajima. Kako ste se osjećali kada ste prvi put vidjeli mogućnost konačnog ostvarenja sna - stvaranje hrvatske države?

Moram priznati da sam se bio pomirio s činjenicom da ću umrijeti izvan Hrvatske. Nikada nisam izgubio vjeru da će Hrvati doći do svoje države, samo nisam

vjerovao da ću to doživjeti. Dan, kada sam nakon 22 godine ponovno došao u Hrvatsku, ne može se opisati. Jednom sam zgodom rekao u Zagrebu: "Da je jedan trg međunarodno priznat, suveren, to je dobar početak". Cijeli svijet zna da Hrvatska postoji. To treba zahvaliti svima koji su tijekom povijesti pali za nju. Treba zahvaliti još nekome. Nikada se još u povijesti nije dogodilo da poglavar Crkve zapovijedi čitavom svijetu da izgovori riječ Hrvatska.

Na Veliku subotu ove godine prikupljala se pomoć za Hercegovinu. Tom sam prigodom pred dvije tisuće ljudi citirao riječi kardinala Stepinca, koje je izgovorio prigodom posjete Širokom Brijegu. Kada je vidio našu crkvu, uzdahnuo je i kazao: "O kada bi se mogla prenijeti u Zagreb!" Komentirao sam te njegove riječi jednom rečenicom, naime, Kardinal je htio reći: "U Širokom je Zagreb, Široki je u Zagrebu". Zagreb je pun Hrvata iz Hercegovine koji misle na svoju Hercegovinu.

Na koncu našega razgovora upitali smo velečasnoga Lasića kada ćemo ga ponovno i zauvijek vidjeti u rodnom kraju. Obećao nam je skori ponovni susret.

Razgovarali: Blanka Kraljević i Ivan Cigić

"IMOTSKA KRAJINA" broj 28, 15. srpnja 1992.

APOSTOL RASELJENE HRVATSKE

Povod je ovome razgovoru skidanje misterija sa smrti Mire Barešića. S obzirom da ste ga Vi dobro poznavali, kažite nam koju riječ o njegovu životu i legendi koja je stvorena oko njegova imena.

Pokojnog sam Miru poznavao od 1969. godine i ako bih ga trebao ocrtati u jednoj rečenici, onda bih kazao da je bio hrvatski domoljub, alergičan na sve što je jugoslavensko. Njegova Kalvarija zapravo i počinje onog trenutka kada mu ponos ne dopušta služiti antihrvatsku, jugoslavensku vojsku. Miro je bio antikomunist, ali je - kao i mnogi od nas - bio svjestan da je država preča od ideologije, da je komunistička Hrvatska bolja od bilo kakve Jugoslavije. Ideologije i režimi prolaze. Zar nije na primjer, komunistička Mađarska, preko noći i bez kapi prolivene krvi oslobođena komunizma i postala državom koja sigurno kroči prema demokraciji. Zato nije slučajno da se Miro po dolasku u emigraciju odmah pridružio Hrvatskom narodnom otporu na čelu kojega je bio vitez **Vjekoslav Maks Luburić,** jedan od najdalekovidnijih ljudi u izbjeglištvu. Maks Luburić je, uostalom, ubijen zato što je glasno propovijedao da Hrvati neće riješiti svoj nacionalni problem dok sinovi jučerašnjih ustaša i jučerašnjih partizana jedni drugima ne pruže ruke pomirenja. Luburićeva misao izrečena u jednom govoru 1968. godine: **"Rušiti Jugoslaviju, rušiti je s Rusima, s Amerikancima, rušiti je sa svima koji je ruše, rušiti je dijalektikom riječi i dijalektikom dinamita, rušiti je bezuvjetno,**

jer ako ima ijedna država koja nije zaslužila da opstane, onda je to Jugoslavija", stajala ga je glave, ali je pružila utočište mnogim državotvornim Hrvatima. Tako se i Miro našao u HNO-u u vrijeme dok mu je vođom bio **Stipe Mikulić,** kojega je Jugoslavija kasnije ubila, a kojega Miro Barešić naziva svojim učiteljem. U svojoj oporuci je Miro, držeći da će umrijeti izvan Hrvatske, zatražio da bude pokopan pored Mikulića.

Kad je Miro nakon poznatog događaja završio u švedskom zatvoru, zatražio je svećenika. Tada sam otkrio da nije kršten. Ja sam ga krstio u zatvoru i pitao ga želi li uzeti neko drugo ime. Kazao je: "Vjekoslav". Jer su to ime nosili nadbiskup, kardinal **Stepinac** i Maks Luburić. Kum na krštenju bio mu je Stipe Mikulić.

Nakon poznate otmice zrakoplova u Göteborgu koja je uspješno okončana nakon 17 sati pregovora, hrvatski su zatočenici zamoljeni napustiti Švedsku (nisu protjerani, nego baš zamoljeni!), a ja osobno bio sam napadnut da sam slavio nasilne metode, da sam javno pružio potporu "teroristima". S obzirom na to da je Švedska država u kojoj je zakon jednak za sve, nakon jednogodišnjeg sudskog postupka opovrgao sam klevete i dobio novčanu naknadu, a onda su mi priznali da je klevete protiv mene (koje su osvanule na naslovnim stranicama novina) naručila Jugoslavija preko diplomatskog službenika, konzula **Velimira Miloševića.**

Uglavnom, napustivši Švedsku, momci su otišli u Španjolsku gdje smo ih, također, obilazili u zatvorima koji su doista bili zastrašujući. Miro je kasnije otišao u Paragvaj, natjecao se u borilačkim sportovima, postao tjelohraniteljem predsjednika države, ali ga je CIA kidnapirala i - iako je u New Yorku dobio proces - izručen je Švedskoj gdje je u zatvoru tretiran kao najobičniji kriminalac. Radi zaštite njegovih prava i prava drugih zatočenika ustrojen je Odbor kojemu sam bio na čelu. Međutim, Jugoslavija je vršila strahovit pritisak na švedske vlasti da meni onemoguće kontakt s Mirom. Nudili su mu druge svećenike, umiješao se i biskup, švedskoj je policiji u te svrhe služio **Miljenko Eljuga,** što je Miro sve ispričao na magnetofonskoj

vrpci koja je pohranjena na sigurno i čeka objavljivanje. Kada nije išlo drukčije, Miro je počeo štrajkati gladu. Švedska tajna policija me je posjetila i zamolila da utječem na nj da prestane. Kazao sam: "U redu, ali ispunite njegove uvjete". Morali su na to pristati, a onda su me pitali: "Zar on nije ubojica?" Ne. Za mene je on beskompromisni borac za slobodu Hrvatske.

Prijateljevali ste i s još jednim poznatim hrvatskim emigrantom, Brunom Bušićem?

Brunu sam upoznao 1969. u Stockholmu, a od njegova dolaska u emigraciju 1975. godine stalno sam s njim kontaktirao. Bruno je zapaženo djelovao u Hrvatskom narodnom vijeću koje je zamišljeno kao krovna hrvatska državotvorna izbjeglička organizacija. Ubijen je baš na putu iz Londona u Bruxelles, gdje se trebao održati Sabor HNV-a... Brunine ubojice, odnosno ljudi koji su u tome sudjelovali, danas su poznati hrvatskoj vlasti, odnosno komisiji koja je utemeljena radi ispitivanja Brunine smrti. Nažalost, oni, ti ljudi su i danas u vlasti ili pri vlasti... Svetu je misu na Bruninom sprovodu koncelebriralo osam svećenika, a predvodio je o. **Vladimir Horvat DI,** koji u propovijedi nije uopće kazao da je Bruno ubijen. Ja shvaćam da nije smio identificirati naručitelja umorstva jer je imao jugoslavensku putovnicu, ali je - neka se ne ljuti - mogao bar kazati da je Bruno ubijen. Možete zamisliti učinak takvog prešućivanja na ljude u crkvi. Jer, o umorstvu su pisale sve svjetske novine! I onda mi je na oltar dostavljen papirić koji i danas čuvam, u kojem me zaklinju Bogom i Hrvatskom da kažem istinu. Naravno, u crkvi postoji red i taj se red mora poštivati. Međutim, odredio sam govoriti nad grobom, pa sam fra **Leonu Galiću** kazao da svoj govor pročita poslije pričesti. A meni je ostavljen nadgrobni govor.

U njegov sam grob htio spustiti torbicu iz Imotske krajine i kamen s Velebita. Ne slučajno. Bruno je pisao o hrvatskoj planini koja je, iako surova i nemilosrdna, borcu za slobodu Hrvatske toplija i potrebnija od ne znam kakve udobnosti u emigraciji... Međutim, valja dodati da mi je o. V. Horvat prišao u pogrebnoj povorci

i zamolio me da održim nadgrobno slovo, dajući mi majčine suzice, cvijet koji je stigao iz Zagreba. Tako je bilo...

Bruno Bušić je bio na putu postati prvom osobom hrvatske političke emigracije. Njegova su načela bila: država, bunt, oslobodilejska borba u domovini. Prikupljao je podatke za knjigu o žrtvama rata, pa je onda onaj **zlotvor Bakarić** kasnije izjavio pariškom "Le Mondeu", nakon Brunine smrti: "Neka sada piše knjigu..."

Je li postojao netko tko bi mogao preuzeti vodstvo hrvatske emigracije?

Sam Bruno Bušić izuzetno je i iznad svih cijenio **dr. Ivu Korskoga,** jedno veliko hrvatsko nacionalističko ime, državotvorca , izuzetno sposobnog političara i Hrvatsku republikansku stranku (u domovini je registrirana kao HRZ) koju su vodili dr. Korsky i **prof. Katalinić,** a koja je vrlo kvalitetnim časopisom "Republika Hrvatska" i brojnim letcima i kasetama učinila vrlo puno za hrvatsku borbu. Ja bih htio, također, spomenuti **prof. Vinka Nikolića** i njegovu "Hrvatsku reviju" jer se takvim časopisom malo koja emigracija mogla pohvaliti. Nažalost, s Vinkom sam se malo razišao nakon Brunine smrti, jer on kao antikomunist nije mogao shvatiti da Bruno zagovara i pomirenje s komunistima, ako prihvate hrvatsku državu. Brunu nije zanimala ideologija, nego država.

Kada smo se već dotakli takvih trzavica i sukoba, kako procjenjujete procjep nastao između Pavelića i Luburića?

Kao Hrvat, apstrahirajući moje svećenstvo, u Luburiću, poratnom Luburiću, vidim ideologa svoga hrvatstva. Međutim, u mojim je očima i **Poglavnik** besmrtan. I nije mi drago da se preskače 10. travnja, a nije ga se preskakalo nekad, kad je trebalo dobiti glasove... Zato se zalažem za obilježavanje tog dana, ali na način kako je to činio moj duhovni učitelj kardinal Stepinac. Deseti travnja nije dan uspostave, nego

obnove hrvatske države. No, vratimo se Vašem pitanju. Mislim da se radilo o različitim pogledima na budućnost hrvatske borbe. Luburić mi je osobno bliži zbog zagovaranja nacionalnog pomirenja. Inače, ne smijemo zaboraviti da je on bio, ne samo briljantan vojnik, nego i izuzetan intelektualac. Objavljivao je knjige, časopise, odgajao pokoljenja...

Jeste li Vi osobno imali problema s crkvenim vlastima zbog vašeg političkog djelovanja?

Ja sam bio i ostao hrvatski dušobrižnik. Crkvene me vlasti nisu nikada napale da sam zlorabio oltar u političke svrhe. Nastupi izvan oltara, izvan crkve, na tribinama i predavanja su drugo. Napokon, nikada nisam postao članom nijedne političke stranke. Naravno, nije sve išlo glatko. Ako se Kinez htio krstiti kod mene, mogao je jednostavno doći. Ako je, pak, Hrvat htio da ga ja vjenčam ili da mu krstim dijete, morao je najprije pismeno moliti štokholmskog biskupa...

Eto, u emigraciju sam otišao 1969. godine i dobio politički azil u Švedskoj za svega osam dana, jer sam raspolagao dokazima da mi Jugoslavija radi o glavi. Naravno, kako nisam mogao biti član vlastite provincije, postao sam pripadnikom francuske dominikanske provincije...

Danas ste u Hrvatskoj. Što ubuduće?

Vratio sam se 1991. godine i stavio na raspolaganje crkvenim vlastima. Sada sam u Upravi Provincije u Zagrebu kao definitor, magistar bogoslova i tajnik provincijala. Osobno sam presretan.

Znao sam, naime, da će Hrvatska postati neovisnom državom, ali doista nisam vjerovao da ću i sam to doživjeti. Sretan sam što u Zagrebu mogu kazati ono što sam govorio u emigraciji. Kažu mi da ću, nastavim li ovako, morati i opet u emigraciju, ali se, naravno, nadam da se nešto takvo neće dogoditi...

Razgovarali: Stanislav Pejković i Zdenko Lozo

"GLOBUS" broj 157, 10. prosinca 1993.

HRVATSKI IDEOLOG *KOJEG NAJVIŠE CIJENIM* JE MAKS LUBURIĆ

Osobu "bijelog fratra" Vjekoslava Lasića, u Dominiknskom samostanu na rubu Zagreba, uz križeve i slike sv. Dominika, obilježavaju i neobični, nesakralni znakovi: već na ulaznim vratima, s unutrašnje strane, pričvršćen je veliki poster Brune Bušića. Tu su, dakako, police s brojnim izdanjima Svetog pisma i mnoštvo teološke i filozofske literature, kako dr. Lasić kaže "hrvatskih knjiga, posebice iz hrvatske povijesti, koje su do jučer nazivane ustaškim". Jedan dio tiskan je u iseljeništvu. Tu su izdanja Pavelićevih djela, knjige o Bleiburgu na mnogim jezicima, izdanja iz Luburićeve tiskare u Španjolskoj, različiti časopisi i brošure iz sedamdesetih i osamdesetih godina... Velečasni Lasić ponosno zastaje pred velikom fotografijom mladića u ustaškoj uniformi: "Maks Luburić. On je, po mom mišljenju, najbolji ideolog hrvatske državotvorne misli, zagovornik hrvatske države na njezinu cjelovitome povijesnome i etničkom prostoru".

Vjekoslav Lasić je od jeseni 1991. ponovno u Hrvatskoj... Dotada, se njegovo ime tijesno vezalo uz krugove državotvorne hrvatske emigracije. Jugoslavenske su ga novine otvoreno nazivale "ustaškim svećenikom", a neki švedski novinari predbacivali mu da je blagoslivljao hrvatske ekstremiste prije terorističkih akcija. Lasić je, međutim, pobijedio u ratu sa švedskim novinarima - tužio ih je zbog neosnovanih uvreda i dobio parnicu... Danas, u Hrvatskoj, naročito se angažirao u dušobrižništvu za hrvatske vojnike.

Kada ste prvi put stupili u kontakt s hrvatskim emigrantima državotvorne linije?

Kada sam došao u Švedsku, nisam poznavao ni jednog hrvatskog iseljenika...Primili su me kao svećenika, ali su unatoč tome željeli da im pomognem i u njihovom političkom radu.

Ali nikada nisam organizirao bilo kakvu političku akciju, kao što mi je to odmah počeo tovariti Beograd. Moju duhovnu pomoć zatvoreniku Miri Barešiću i moje kontakte s Hrvatima, koji su organizirali otmicu švedskog zrakoplova radi oslobađanja hrvatskih rodoljuba iz švedskih zatvora, Jugoslavija je okvalificirala kao zločin nad zločinima. Jednostavno mi više nisu htjeli produljiti putovnicu. Rečeno mi je da se moram javiti u Zagreb, a iz Zagreba su mi već dojavili da mi prijeti hapšenje... Zatražio sam politički azil od švedskih vlasti - i dobio sam ga za osam dana!

Možete li izdvojiti neka imena, neke emigrante čiji ste politički rad u to vrijeme naročito cijenili?

U Švedskoj su prevladavale dvije struje: poglavnikov HOP i Luburićev "Odpor". Bio sam u kontaktu s ljudima iz obiju struja. Priznajem, srcu mi je ipak bila bliža Luburićeva organizacija. On je bio radikalni zagovornik hrvatske države i najveće je zlo vidio u Jugoslaviji... Čak sam nekoliko puta pohodio njegov grob. Bio sam na mjestu gdje je ubijen. Mnoge misli iz njegova glasila "Drina" još su i danas jednako značajne... Naročito me se dojmio onaj njegov leit - motiv: "Rušiti svaku Jugoslaviju. Rušiti je s Rusima i Amerikancima. Rušiti je sa svakim tko je ruši. Rušiti je i dijalektikom riječi i dijalektikom dinamita, ali rušiti je bezuvjetno, jer ako jedna država nema pravo opstojati, onda je to samo i jedino Jugoslavija". A ja bih u svojim predavanjima nadodao, "rušiti je i s vragom paklenim, ako ima nade da ćemo ga prevariti u hrvatsku korist!" Ja nemam što tajiti, sudjelovao sam na mnogim političkim skupovima, ali kao privatna osoba. Nikada nisam zlorabio oltar u političke svrhe. Moje su propovijedi bile nacionalno

obojene, ali zašto ne? Mi smo upravo i nosili naziv "nacionalnih dušobrižnika"... Privatno, međutim, ja imam pravo na svoj politički stav. A na moj politički stav uvelike su utjecala mnoga Luburićeva razmišljanja. Eto, pa i ideja pomirbe, koja je sada tako aktualna, rodila se u Luburićevoj glavi. Nemam ništa protiv aktualnih nositelja vlasti, ali ne volim kada se netko kiti tuđim perjem... Zašto se stalno prešućuje da je još Maks Luburić u Torontu 1968. rekao: "Dok god sinovi partizana i ustaša ne pruže ruku jedni drugima...!" I zbog toga je, vjerojatno, bio ubijen. Luburić je ideju države stavljao iznad svih drugih ideja. Neka se najprije izgradi hrvatska država, pa makar i komunistička, a onda ćemo je polako iznutra uređivati. Treba otvoreno reći - i Bušić slijedi Luburićevu misao.

Vrlo otvoreno govorite da štujete Luburićev emigrantski rad?

Kada sada u Hrvatskoj ne bih mogao otvoreno govoriti i o Luburiću i o svemu ostalome - ne bih se ni vratio... Jedan od najljepših dana u životu bio mi je dan kada sam u Zagrebačkoj katedrali služio misu zadušnicu za Miru Barešića, kada sam prvi put u Hrvatskoj slobodno spomenuo 10. travnja, kada sam, govoreći o pokojnikovim uzorima u državotvornoj ideji, nabrojio Luburića, Bušića, Mikulića, kardinala Stepinca... Znate li da je Miro, kad sam ga u zatvoru krstio, uzeo ime Vjekoslav, u prvom redu zbog Luburića i Stepinca.

A Jasenovac?

Jasenovac se često veže uz ime Maksa Luburića. Imamo, međutim, pouzdane dokaze da je Luburić neke zatočenike, komuniste, tretirao vrlo humano. Prisjetimo se slučaja Ante Cilige. A što se tiče žrtava, Jasenovac je znanstveno istražen. Pokojni Bruno Bušić izuzetno je mnogo uradio na istraživanju žrtava rata i poraća. Ne tvrdim, dakako, da je to zadnja riječ, ali danas se već doista mnogo zna o Jasenovcu i o mnogim drugim srpskim obmanama. Bušić je zbog tih svojih istraživanja

upravo i ubijen. Zar nije Bakarić, čovjek koji je napravio doista mnogo zla hrvatskom narodu, izjavio za pariški "Le Monde" nakon ubojstva Bušića: "Neka sada piše knjigu o genocidu!"

U "Hrvatskom listu" iz prosinca 1978., koji je u cijelosti posvećen Bruni Bušiću, jer je tiskan poslije njegova ubojstva, objavljena je fotografija na kojoj ste i Vi u bijeloj dominikanskoj odori nad Bušićevim lijesom. U potpisu stoji: "Otac Vjekoslav Lasić nad otvorenim grobom predaje Bruni posljednje pismo iz domovine". Jeste li osobno poznavali Bušića?

Prvi sam put sreo Bušića 1969. u Švedskoj... Bili smo prijatelji i suradnici. Na njegov sam sprovod došao privatno... Bili smo istomišljenici. Nadahnut Luburićem, Bušić je veoma mnogo napravio za pomirbu ustaša i partizana... Ove godine, na 15. obljetnicu njegove pogibije, pročitao sam s oltara njegovih sedam načela oslobodilteljske borbe hrvatskog naroda. Bio je prisutan i ministar obrane i drugi uglednici. Svi su komentirali kako su te Bušićeve misli još aktualne! Primjerice, o neutralnosti hrvatske pozicije u odnosu na Istok i Zapad, o korištenju svih primjerenih sredstava borbe... On je još tada naglasio mogućnost oružane borbe, ako drukčije ne ide. Ja sam s oltara dodao: "I atomska bomba je manje zlo od ropstva". Duboke su riječi velikog dominikanca Križanića: "Narod koji se pomiri s činjenicom da bude rob, gori je i od stoke". Čovjek je "stvoren i pozvan na slobodu" (sv. Pavao). To je biblijska misao iz koje crpimo snagu.

Recite, jeste li zadovoljni dokumentarnim filmom o Bušiću koji je priredila Saborska komisija za ratne i poratne zločine?

Nisam zadovoljan! Uvjeren sam da taj film nije postigao cilj, umjesto da je približio hrvatskom narodu istinu o umorstvu Ante Brune Bušića, on ga je od nje udaljio. Osim toga, u filmu su prozvani neki Hrvati

kao doušnici Udbe. O eventualnoj krivici tih ljudi nije donesen sudski pravorijek. A bez toga, nije moralno prozivati ih!

Poznato je da ste bili ispovjednik Mire Barešića dok je u zatvoru izdržavao kaznu zbog atentata na jugoslavenskog ambasadora?

Ne samo ispovjednik nego i krstitelj. Doživljavao sam ga kao hrabrog svjedoka hrvatske istine. Bio je alergičan na sve što je bilo jugoslavensko, iako je bio sin prvoborca... On je , prije svega, bio vojnik - uvijek se potpisivao kao "hrvatski vojnik". Bio je vrlo otvoren, energičan, temperamentan... A ja volim takve ljude. Čim je došao u Švedsku, odmah se priklonio najdržavotvornijim Hrvatima!

Kako to da se Barešić zainteresirao za vjeru tek u zatvoru? Vi ste ga i krstili u zatvoru, zar ne?

Nije se on zainterisirao za vjeru tek u zatvoru. I prije je dolazio na misu, znao je i moliti... Živio je s jednom ženom, bili su vjenčani civilno. Pitao sam jesu li i crkveno vjenčani, a on mi je rekao da nije niti kršten. Otac mu je, naime, bio šef policije i nije ga smio krstiti. Pitao sam ga tad želi li postati kršćaninom? Odgovor je bio potvrdan. Kasnije se i vjenčao u crkvi s gospodom Slavicom, koja danas radi ovdje, u Zagrebu, u Ministarstvu obrane. Krstio je i svu djecu... Upravo pripremamo knjigu o životu i radu Mire Barešića. Naime, dok je bio u Paragvaju, osobno je ispričao cijeli svoj život na magnetofonske vrpce. Sve ćemo materijale dokumentirati isječcima iz novina, fotografijama... Priprema se i opširan dokumentarni film. Te su Barešićeve vrpce neizmjerno bogatstvo. Na kraju posljednje vrpce, on govori o tome kako sanja da će se sa svojom satnijom vratiti i dati svoj doprinos oslobođenju Hrvatske od velikosrpskog okupatora.

Dok ste sedamdeseth godina kontaktirali s predstavnicima hrvatske državotvorne

emigracije, je li se i u Vama ponekad javljalo ono neugodno pitanje: "Teroristi ili borci za slobodu?"

Da , imam ovdje kasetu sa švedskim dokumentarcem - "Hrvati, teroristi ili borci za slobodu?". Osobno sam protiv toga da se Hrvatima dodaje taj privjesak - teroristi. Svi ti Hrvati, emigranti koje sam ja poznavao, bili su isključivo borci za slobodu. Naravno, neke njihove rodoljubne akcije pomalo mirišu na teror. Primjerice otmica aviona. Ili ubojstvo veleposlanika. Ali mi znamo da je veleposlanik htio ubiti Barešića. Točno se zna kakav je bio plan... Meni je osobno vrlo dragocjeno mišljenje Lennarta Geijera, ondašnjeg švedskog ministra pravosuđa, koje je on javno izrekao kada su ga na televiziji upitali: " Da li se akcije hrvatskih domoljuba u Švedskoj mogu usporediti s onima što čine pripadnici RAF-a, odnosno Baden - Meinhoff lige u Njemačkoj?" Rekao je: "Nikako. Jer, Hrvati su imali zdrave političke motive za svoje akcije, a ovi drugi su čisti anarhisti". To je pravilno razmišljanje. Eto, i u ovom ratu ima nekih pretjerivanja i na hrvatskoj strani. Međutim, ne treba zaboraviti da smo mi napadnuti, da se branimo na svojemu i treba imati razumijevanja i za one koji malo pretjeraju. Nikada to neću odobriti, ali pokušavam razumijeti.

Sada se, u Hrvatskoj, niste angažirali ni u jednoj političkoj partiji, ali Vi ipak ne izbjegavate politički komentar... Štuju Vas pravaši, ili još šire, ljudi s hrvatske "desne" scene. Jeste li ipak razmišljali o tome da se otvoreno angažirate u nekoj političkoj stranci?

Bio sam na nekoliko pravaških skupova, ali danas se više družim s ljudima iz HDZ-a...

Desnije orijentiranima?

Može se tako reći. Dobro poznajem programsku deklaraciju HDZ-a. Bio sam na osnivanju ogranka HDZ-

a, ali bio sam i na osnivanju ogranka Veseličine stranke, i ogranka HSP-a...

Istina je da ja Pravilnik i Statut Stranke prava najbliži mom srcu... Dodoše, lijepa pravaška nota bila je prisutna i u početku rada HDZ-a. Šteta što tu notu HDZ danas zanemaruje. Sjećate li se da je još prije prvih izbora dr. Tuđman pokazao na zemljovid sadašnje Hrvatske, u obliku kifle i upitao: "Na što vam ovo liči?" Ali, eto, to čemu se on onda rugao, postalo je državom. Čujte, ja sam jednom zgodom rekao - Neću ni "Božje Hrvatske bez mog Širokog Brijega!" U nas u Širokom Brijegu, uvijek smo govorili da su tri najveće vrijednosti: Bog, Hrvat i "Dinamo". Nitko nikada na Širokom Brijegu nije navijao za "Velež"! Za nas je uvijek glavni grad bio Zagreb, svi smo vezani za nj... Ja uvijek govorim o užoj i široj Hrvatskoj.

A Hrvatska Republika Herceg - Bosna?

Osjećam da je unija triju republika u BiH Hrvatima nametnuta. Veći dio Hrvata nije u zapadnoj Hercegovini. Za nju se naš neprijatelj nije nikada ni zanimao. A što je s Hrvatima koji pate u srednjoj Bosni, u Sarajevu...? Nije uzalud tajnik Sarajevske nadbiskupskije izjavio da je ova podjela Bosne - kao unije triju republika - najveće poniženje Hrvata - katolika u Bosni otkada se za njih zna.

Danas provodite mnogo vremena među hrvatskim vojnicima. I u vrijeme političkih napada na ustroj HOS-a, Vi se niste ustručavali reći da pružate duhovnu pomoć i vojnicima HOS-a?

Znam da se vojnici na prvim crtama bojišnice ne dijele po političkom opredjeljinju. Oni su jedno srce i jedna duša kada treba "dotući" zajedničkog neprijatelja. Zato im i pružam duhovnu pomoć - ne kao pripadnicima HOS-a, ili neke druge vojne grupacije - nego kao hrvatskim vojnicima... Ja sam obišao mjesto gdje je poginuo Blaž Kraljević, a služio sam i misu za Paragu kada je štrajkao gladu... Istina, neki su mi

predbacivali kako mogu služiti misu za Paragu. Spremno sam im odgovorio: "Ako su neki molili za Tita, zašto ja ne bih mogao moliti za Paragu!"

Za Vas se kaže da niste "mekan" svećenik, da ne sugerirate vojnicima da "podmetnu i drugi obraz" - da vojnicima ne dajete podršku samo u obrani nego i u napadu, ako je on usmjeren protiv srpskog agresora.

Ja to ne skrivam. Po meni, Hrvatska je i danas napadnuta. Rat nije završen. Ni ovdje, u užoj Hrvatskoj, a da o široj i ne govorimo. Pa kako bih onda mogao biti "mekan"? Dobro, Biblija kaže: "Tko tebe kamenom, ti njega kruhom" i ljudi su danas ponekad ljuti na svećenstvo zbog te rečenice. A ja ljude uvjeravam da nisu dobro protumačili tu rečenicu. To znači da trebamo biti spremni oprostiti kada nas netko zamoli za oprost, kada se iskreno kaje. Komentirao sam i Zakon o oprostu... Rekao sam s oltara: "Naši sabornici kao da su čitali Bibliju, znaju da treba oprostiti. Ali su nešto zaboravili: "Oprostiti treba samo onda kada se čovjek pokaje". A tko se od njih četnika pokajao? Jasno, podržavam napad. Bitku u konačnici ne dobiva onaj tko se samo brani, nego onaj tko je pripravan ići i u napad. No, ne smije se ići u napad iz mržnje, nego iz ljubavi. Nema rata bez ubijanja, bez pucanja, ali iza tog ubijanja mora stajati valjan razlog : ljubav... Vojnici mi se često u razgovorima povjeravaju da su i oni, možda, u borbi nekoga ubili... Ja često kažem: "Brate, ti si iz ljubavi na prvoj crti, tebe se ne može poistovjetiti s onima koji masakriraju, ti si u obrambenom ratu". Ja doista mislim da naš neprijatelj najbolje razumije jezik oružja.

Govori se da Vas neki vojnici neslužbeno nazivaju vojnim vikarom. Imate li kakvih vijesti hoće li u Hrvatskoj Crkva službeno utemeljiti Vojni vikarijat?

Mnogi liječnici upućuju mlade borce k nama, ako osjete da ih muči neki vjerski problem. Šalju i invalide.

Mnogi borci s pravim psihičkim smetnjama najprije dolaze k nama - dakako, mi ih onda upućujemo liječnicima. Jedno je sigurno, svećenici su potrebni hrvatskim vojnicima. Mi se nismo nametali. Eto, iz Božidarevićeve su nas zvali i pitali može li netko služiti misu... Pristao sam, iako je to na području druge župe. Javio sam se njihovu župniku, obaviješten je i biskup Jezerinac... Dalje je sve krenulo spontano: zvali su Tigrovi, Kobre i mnoge druge postrojbe da uveličam neke njihove svečanosti, da im pomognem...

Jeste li ikada u crkvenim redovima imali problema zbog svojih političkih opredjeljenja, zbog svojih javnih istupa na političkim skupovima?

Naravno da je bilo reakcija i u crkvenim krugovima, naročito dok nije bilo slobode u Hrvatskoj. Ali, moja mi savjest ne predbacuje da sam bilo kojim potezom kompromitirao Crkvu. Crkva me nije odbacila, iako je bila progonjana, među ostalim, i zbog mene... U našem dominikanskom redu obavljam dosta visoke dužnosti - tajnik sam provincijala, uređujem glasilo Provincije, odgajam mlade studente, predajem u jednoj srednjoj školi vjeronauk, redovito slavim svete mise. Kada sam ušao u Upravu Provincije, trebao sam se predstaviti i kod kardinala. Osobno jako cijenim kardinala Kuharića, prije svega zato što je svaki put ustajao kao lav kada je trebalo braniti Stepinca...

Razgovarala: Đurđica Klancir

"GLAS PODRAVINE I PRIGORJA" broj 12, 25. ožujka 1994.

MOLIM BOGA DA ZLA NESTANE

S dr. Vjekoslavom Lasićem, fratrom dominikancem, legendarnom ličnošću hrvatske političke emigracije razgovaramo 18. ožujka, dan potpisa federalnog sporazuma između bosanskih Hrvata i Bošnjaka muslimana.

Kako Vi komentirate taj sporazum?

Mislim da smo se mi Hrvati umorili potpisujući razne sporazume i primirja ovih godina otkako je počeo rat. U načelu ja jesam za mirno rješavanje političkih problema pa mi je drago da je potpisan i ovaj sporazum. Iako postoji određena sumnja u njegov uspjeh, ali ako će on biti promocija hrvatskog imena i hrvatskog naroda na prostorima koji su od pamtivijeka hrvatski, kako kaže povjesničar Dominik Mandić - hrvatska pluća - onda pozdravljam ovaj sporazum.

Svakako Vam je stalo do sporazuma i zbog toga jer ste iz Hercegovine?

Radije bih rekao iz hrvatske Hercegovine. To bih htio naglasiti zbog onih Hrvata koji, kad čuju riječ Hercegovina, Bosna, misle da to nisu hrvatske zemlje. Ja obično govorim o sjevernoj, srednjoj i južnoj Hrvatskoj. Prisjećam se jednog članka Nede Krmpotić iz 1971. godine koja je ustvrdila: "Nastavimo li ovako, onda će i Babinogreci biti nacionalnosti". Dakle, želim uvijek naglasiti krovno hrvatsko ime koje obuhvaća sve hrvatske prostore! Drugim riječima, ne želim ni Božje Hrvatske bez mojeg Širokog Brijega.

Kada biste saželi dosadašnjih 55 godina života u nekoliko rečenica, što biste rekli: kad Vam je bilo najteže?

Teško je odgovoriti na to pitanje. Ipak, najteže mi je bilo u jednom trenutku, kada sam doznao da se iz tuđine ne mogu vratiti u Hrvatsku, a to je bilo 1971. godine kada moju putovnicu ondašnje vlasti nisu htjele produžiti. Ne daj Bože, da shvatite da sam volio crvenu putovnicu, jer ako ima nešto na što sam alergičan to je Jugoslavija i sve što upućuje na nju. No, bio je to prekid s domovinom. Bio je to doista jedan od najtežih trenutaka kada sam shvatio: od danas nema više povratka!

Od dolaska u Švedsku, zapravo u emigraciji, Vaše se ime počelo povezivati s ustaštvom. Kako danas to komentirate?

Poslije doktorata u Rimu, iz Zagreba sam poslan u skandinavske zemlje da organiziram inozemnu pastvu, jer tamo nije bilo službenog hrvatskog misionara. Nakon dolaska u Švedsku Hrvati, moji vjernici, učinili su nešto što je Jugoslavija oštro osudila, radi se o poznatom slučaju Rolović. Ja sam te Hrvate poznavao, bio sam s njima, dijelio s njima gorki kruh tuđine, a jugo-vlasti su smatrale da sam bio suorganizator tih akcija. To nije bilo točno. Sve što je bilo hrvatsko, zbog velike promidžbe, smatrano je ustaškim. A ustaše su smatrali koljačima, ljudima koji sve ubijaju. Za mene je ustaštvo povijesni fenomen, pročitao sam mnogo o tome, susreo sam autentične ustaše, ministre iz Nezavisne Države Hrvatske, razgovarao sam s njima, a jedan od njih je bio dr. Andrija Artuković kojeg sam susreo u Kaliforniji. On je proglašen zločincem nad zločincima, a meni je izgledao više svećenik nego ja, bio je pobožan, molio je krunicu... , u Španjolskoj je Maks Luburić išao na duhovne vježbe u jedan samostan, moliti se Bogu. Na osnovu toga sam zaključio da su to ljudi s kojima se mogu ponositi. Nisam ih doživio na onaj način kako se o njima pripovijedalo, kako je o njima pričala jugo-promidžba. Mene su poistovjetili s ustaškim svećenikom zato jer su osjetili da ja svjedočim hrvatsko ime.

Jeste li ikada bili osuđeni?

Ne, nikada nisam bio osuđen zbog mojih izjava, ali su oni osjetili da sam alergičan na nešto u čemu vidim korijen svih zala, a to je bila Jugoslavija, to nakazno, sklepano čudo od države. Na neki sam način ja svjedočio da to zlo mora nestati, jer kao svećenik, kršćanin, treba se moliti Bogu da zla nestane.

U Švedskoj ste bili ispovjednik Mire Barešića?

I ispovjednik, ali ja sam Miru Barešića krstio. Zamislite taj je čovjek, čiji se san ostvario, a danas je u crnoj zemlji, bio sin Titovog prvoborca. Švedska sredstva priopćivanja su na prvim stranicama pisala: ustaša Miro Barešić ubio jugoslavenskog ambasadora! Velika neistina. Trebalo je napisati: sin Titovog prvoborca u samoobrani je ubio Titovog ambasadora. Proglasili su Miru Barešića ustašom jer je bio Hrvat! Posjetio sam ga i u Madridu. To je osnovno ljudsko pravo, jer u Švedskoj, primjerice, svaki zatvor ima svojeg svećenika.

Prošli ste sve kontinente, upoznali mnoge istaknute političke emigrante. Jedan od njih bio je Bruno Bušić. Nakon njegova ubojstva u Parizu 1978. godine održali ste i govor na njegovu pogrebu...

U nekoliko riječi izreći veličinu tog čovjeka nije nimalo lako. Sretao sam ga mnogo puta, razgovarao s njim, i za mene je on jedan od hrvatskih velikana koji je bio nadahnut idejom hrvatske države. Za njega je borba za državu bila iznad svih ideologija i svih stranaka. I nije slučajno da je njegova posljednja, nedovršena studija bila "Ustaše i komunisti". Ne želim prozivati nikoga, ali mi je krivo kad se neki kite njegovim cvijećem, kad je riječ o pomirbi. Tu ideju pomirbe Bruno Bušić je zapečatio svojom krvlju. Moram priznati da je na tu ideju pomirbe naišao kod hrvatskog generala Maksa Luburića koji je u svom famoznom govoru 1968. godine u Torontu, a ja imam tonski zapis tog govora,

izrekao one nadahnute riječi: "Dok god sinovi hrvatskih ustaša i hrvatskih partizana ne pruže jedni drugima ruke, mi nećemo imati svoju državu ni svoju slobodu!" Godinu dana kasnije je Maks Luburić ubijen u blizini Valencije! Bio sam u njegovoj tiskari. Eto, taj general, zločinac za mnoge, pozivao je na pomirenje i nadahnuo je mnoge druge, kao Brunu Bušića, Miru Barešića. UDBA je znala gdje treba udariti, jer svi nastradali, ubijeni, bili su zagovornici ne samo pomirbe, nego i hrvatske države u njezinim povijesnim i etničkim granicama

Kako ste se osjećali kada se govorilo o uniji triju republika u Bosni i Hercegovini?

Strepio sam i mislio: Bože dragi, hoće li nas zadesiti to zlo da prvi put u povijesti Srbi imaju državu s ove strane Drine! Hvala Bogu da se to nije dogodilo, da se napravio zaokret u politici, jer Drina je doista granica između dva svijeta. Eto, draga je meni i Drava, to je također sveta hrvatska rijeka, ali u himni znam umjesto riječi Drava izgovoriti Drina.

I to kažete ovdje u središtu Podravine?

Bez ikakve ljutnje, jer se radi o graničnoj rijeci, a Podravina i Drava meni su se osobno jako dopale. Imate se vi čime ponositi!

Postoji li neka tanka nit gdje bi se moglo reći da se politika veže uz vjeru i obratno?

U očima našeg neprijatelja sve što je hrvatsko to je politika. I svećenik koji diše hrvatski, bavi se politikom! Kao teolog mogu Vam kazati: može se govoriti o Božjoj politici! I Evanđelje ima svoju politiku. Meni nije potrebno čitati ni Marxa, ni Feuerbacha, ni Hegela da bih naišao na ideje jedne zdrave hrvatske revolucije, ja to nalazim u Bibliji. Isus plače nad svojim narodom, nad svojim gradom, pa zašto ja ne bih, primjerice, plakao nad svojim Zagrebom? Isus se ljuti u hramu jer su ga kockari pretvorili u kockarnicu, trgovci su ušli unutra, a zašto se Isus ljuti? Jer je hram za njega bio svetinja! A koliko je kockara došlo na ove naše hrvatske prostore i bacilo kocke na naše već otrcane hrvatske

halje, kako to pjeva naš hrvatski pjesnik Dubravko Horvatć! Ja sam znao s oltara ljudima reći: srdite se ali ne griješite!

Šutnja je zlato, a govor je srebro. To je činjenica, međutim šutnja može biti i grijehom ako sam ja pozvan da kažem hrvatsku istinu a šutim, onda smrtno griješim. Zašto je Isus ubijen? Jer je rekao svoju istinu! Zašto je Bruno Bušić ubijen? Jer je rekao istinu! Zašto ovaj rat, zapravo? Jer je hrvatski narod pokušao reći svoju istinu čitavom svijetu! Željeli smo biti svoji na svome: riječ je o neotuđivim pravima na samoodređenje, na slobodu! Jer Bog kojemu ja vjerujem je Bog slobode. Narod koji se pomiri s time da bude rob, gori je od stoke, a to je rekao veliki dominikanac Juraj Križanić.

Što mislite tko će zamijeniti kardinala Kuharića na čelu Crkve u Hrvatskoj?

Ne znam. No pobrinut će se dragi Bog da netko dođe. Ja kardinala Kuharića iznimno cijenim, ne kao nekog velikog teologa, da se razumijemo, on je meni drag kao domoljub, a pogotovo što je neustrašivi borac kada je riječ o kardinalu Alojziju Stepincu. Kada je Stepinac bio napadan sa svih strana, kardinal Kuharić bio je spreman umrijeti u obrani tog časnog imena svoga prethodnika.

Kako ste dočekali dan kada ste se konačno vratili u Hrvatsku?

Vratio sam se nakon 22 godine, 15. listopada 1991. godine. Taj ponovni susret s Hrvatskom nemoguće je opisati. Bio sam u mnogim zemljama i vidio da je moje sunarodnjake tuđina silno unesrećila i da je to gore od smrti. Tuđina nije ni mene usrećila.

Bio sam na čistu da idem u Chicago u jednu dominikansku župu, ali promjene su me natjerale da se vratim u domovinu. Neopisiv je osjećaj da sam po povratku mogao govoriti ono što mislim, da mogu reći ono što mi je na srcu. Naša je Hrvatska još uvijek mala beba kojoj treba pomoći da naraste, da bude veća.

Razgovaro: I.P.

"MLADI GRAFIČAR", list učenika Grafičke škole u Zagrebu, travanj 1994.

INTERVJU S NAŠIM VJEROUČITELJEM

Ove se školske godine, u našoj Školi, na vjeronauk prijavilo 140 učenika. Puno ili malo? Zamolili smo našeg vjeroučitelja **dr. Vjekoslava Lasića** za kraći razgovor.

Zašto ste se opdredijelili za vjeroučitelja u školi?

Ja sam se i prije demokratskih promjena bavio srednjoškolcima, iseljenim Hrvatima u skandinavskim zemljama, pa kad se pružila mogućnost vjeronauka u školama, ja sam to drage volje prihvatio.

Kako Vam je ovdje u Školi?

Ima nešto što me veseli i nešto što me ne veseli. Veseli me što se učenici i ja slažemo, što smo otvoreni jedni prema drugima, a ne veseli me što satnica nije određena.

Kakvi su naši učenici?

Pa većina je dobra. U svakom razredu ne bi bilo normalno bez problema, ali to je stvarno minimalan broj.

Vaše mišljenje: zbog kojih razloga učenici dolaze na vjeronauk?

Neki žele kroz vjeronauk popraviti prosjek, a neki su mi rekli da na vjeronauku čuju nešto što nigdje nisu

čuli. Jedan mi je učenik rekao da ne vjeruje u Boga, ali ipak dolazi. Vjeronauk uči djevojku i dječaka kako će živjeti svoj život.

Kakav je Vaš odnos s drugim nastavnicima?

Mi smo veliki prijatelji. Oni me zovu - naš vjeroučitelj.

Je li ovaj program zadovoljavajući?

Donekle. Previše je naglašen pedagoško-socijalni odnos, a malo je teološkog. Kako koji priručnik. U njima nije dovoljno naglašena i istaknuta kristološka dimenzija.

O kojim temama razgovarate na vjeronauku?

O temama koje su uvijek vezane uz život, o prijateljstvu, ljubavi!

Kakvo imate mišljenje o vjeronauku u školama?

Ja bih htio da vjeronauk bude obvezan predmet u redovitoj satnici tako da učenici ne dolaze gladni i pospani.

Što radite u slobodno vrijeme?

Ja nemam slobodnog vremena, ja sam svećenik koji se brine i za vojsku (na prvim crtama, bolnicama), često sam s prijateljima, rado posjećujem obitelji i strahovito puno pomažem ugroženima, spavam 4-5 sati najviše.

Dok sam bio u Švedskoj, gledao sam sedamdesetih godina dva Bergmanova filma. Ingmar Bergman rođen je u Švedskoj 1918. i poznato je ime svjetske kinematografije. Oba filma ŠUTNJA (Tystnaden) i OSOBA (Persona) su dubinska analiza ljudske psihe. Problem samoće i osamljenosti najviše ugrožava čovjeka

koji je stvoren da živi u zajednici. Osamljenost je posebna karakteristika Skandinavaca. To je jedan od razloga da ima veliki broj samoubojstava. Poruka ovih filmova glasi: BITI SAM ZNAČI BITI BOLESTAN.

Razgovarali: Sanja, Marija i Tomislav, 1B

"HRVATSKI KNJIŽEVNI LIST" broj 2, srpanj-kolovoz 1994.

SVI MORAMO BITI JEDNO SRCE I JEDNA DUŠA

S dr. **Vjekoslavom Lasićem** uvijek se ima što pričati. Riječ je o legendarnoj ličnosti hrvatske političke emigracije, čovjeku koji se nakon pune 22 godine, krajem 1991. ponovno vratio u domovinu. Bio je prijatelj Brune Bušića, Mire Barešića i mnogih drugih istaknutih boraca za slobodnu Hrvatsku.

Na upit, **koliko je danas (ne)zadovoljan sa svime što pruža naša tek osnovana država,** uz ostalo, je kazao:

Moj je stav bio: bez vlastite države - bila ona ne znam kakva - Hrvati ne mogu opstati. Zato sam uvijek naglašavao: Hrvatska bilo kakva bolja je od nikakve. Zadovoljan sam, jer mogu slobodno misliti, govoriti i pisati bez straha da će to netko iskoristit za napade na moju osobu.

Dar državne slobode koju imamo držim samo dobrim početkom. Put do potpune demokracije još uvijek je dug. Treba računati s mnogo žrtava, patnjom koju će hrvatski narod morati podnijeti, ako se želi demokratski razviti. Ne veseli me što oni koji su danas na vlasti govore, ponašaju se i slave tako da se dobije dojam da je došlo do potpune i cjelovite hrvatske državne slobode.

Što mislite, zbog čega se jedan dobar dio Hrvata, mada je sanjao ovo što imamo danas, još nije vratio u svoju Domovinu?

Moram Vas ispraviti. O ovome što imamo danas Hrvati u iseljeništvu nisu sanjali. Mnogi su od njih

posjetili sada slobodnu Hrvatsku. Oni nisu mogli ne vidjeti ono što danas nije u redu. Eto, zato se ne vraćaju. Put u nesigurnost nitko ne prihvaća.

U iseljeništvu su izlazili brojni listovi (i knjige) čiji su autori, odnosno nakladnici bili (prognani) Hrvati. O tome se u nas, nažalost, još uvijek (pre)malo zna. No, i Vi ste dosta pisali...

Istina je, vani je objavljeno puno dobrih knjiga i novina. Malo se zna o tome i u tom pravcu trebalo bi učiniti puno više. Nadam se da će se to uraditi čim rat bude priveden kraju. A što se tiče mojeg pisanja, u raznim glasilima i časopisima (Hrvatski list, Hrvatski tjednik, Hrvatska budućnost, Hrvatska revija, Republika Hrvatska, ZIRAL "Ranjeni labud") pojavljivali su se moji kraći napisi u obliku raščlambi problema hrvatskog čovjeka u tuđini, o hrvatskom jeziku... Preko hrvatskih krugovalnih postaja osvrtao sam se na teme i pitanja o kojima moji kolege u domovini nisu smjeli govoriti. Mnoge od tih krugovalnih emisija (tekstovi) objavljeni su u spomenutim glasilima. Naravno, jugoslavenski tisak je oštro prosvjedovao na sve to. Zašto? U svakoj od njih bilo je očito da sam ja bio alergičan na svako jugoslavenstvo i da sam zagovarao ideju da umjetna jugoslavenska državna tvorevina mora nestati s lica zemlje.

Vjerojatno pripremate neku svoju knjigu, sjećanja ili slično?

Bavim se mišlju da izdam u obliku knjige svoje desetogodišnje Božićne i Uskrsne poruke koje su emitirane preko hrvatskih krugovalnih postaja u Švedskoj. Osim toga pripremam knjigu o legendarnom hrvatskom vojniku Miri Barešiću. Čim se pojavi film o liku ovog čovjeka - a to će biti uskoro - odmah ćemo prijeći na izdavanje knjige u kojoj sam Miro govori o svom životnom putu.

Recite nešto o ulozi svećenika u iseljeništvu.

Skoro svaki četvrti Hrvat je izvan Hrvatske. Crkva u Hrvatskoj slala je i danas šalje svoje svećenike k svojoj iseljenoj braći, koja bijahu "prisiljena" (papinski dokument "Pastoralis migratorum cura") napustiti svoja ognjišta, neki iz gospodarskih, a neki iz političkih razloga. Ovo organizirano inozemno dušobrižništvo odigralo je (i danas igra) vrlo važnu ulogu. Upravo njemu treba zahvaliti da dvije pripadnosti hrvatskoga čovjeka (pripadnost Bogu, Crkvi i pripadnost hrvatskom narodu) nisu došle na manje. Zahvaljujući Hrvatskoj crkvi, hrvatsko ime ("Ime je bit "- uče filozofi) nije nestalo u tuđini... Spašavajući organiziranim dušobrižništvom hrvatski jezik, Crkva je sačuvala hrvatsku dušu ("Jezik je duša jednog naroda"). Da nije bilo hrvatskih svećenika u iseljeništvu, zasigurno bi nestalo hrvatskoga identiteta.

Koliko je isprepleten Vaš životni poziv i politika?

Iako su svećenički red i politika dva područja, koja se strogo razlikuju, ipak su ona, posebice u očima našeg neprijatelja, neodvojiva. Ako je jedan svećenik u tuđini kazao da je hrvatski svećenik, ako je najavljivao mise na hrvatskome jeziku, ako je pozdravljao svoje vjernike pozdravom "Hrvatska braćo i sestre" - to je uvijek hrvatski neprijatelj okarakterizirao kao bavljenje politikom. Slavljenje mise po katoličkome obredu nije nikome smetalo, ali čim je ta misa bila na hrvatskome jeziku, odmah je dobila jednu političku konotaciju. Ako je svjedočenje hrvatskoga imena i hrvatske istine politika, onda se svaki hrvatski svećenik mora baviti politikom. Ako on to ne čini, politika će se baviti njime.

Što ste najviše čitali nekada, a što čitate danas?

Dok sam bio u tuđini, čitao sam knjige o Hrvatskoj koje su tiskane u slobodi - najviše povijesne - a onda sam znao redovito prolistati dnevni tisak - pa čak i onaj neprijateljski - svjestan da se protiv hrvatskog neprijatelja ne možemo uspješno boriti, ako ga dobro

ne upoznamo. A danas? Najviše pratim glasila hrvatske oporbe, uvjeren da bez zdrave oporbe stranka na vlasti ne može uspješno vladati. Stranka na vlasti - jer je na vlasti - neke stvari ne smije ni reći, a kamoli učiniti. Stoga bi ona morala biti zahvalna što postoji oporba koja to može. Radi se o stvarima koje moraju biti učinjene.

Danas, u vrijeme ni rata ni mira, čemu se najviše nadate, u što (ne)vjerujete?

Imate pravo. Naše vrijeme nije vrijeme ni rata ni mira. Čini mi se da idemo ususret velikim okršajima. U tom smislu držim da će rata biti. Ne vjerujem da će Hrvati izboriti svoju cjelovitu državnu slobodu, uzeti natrag svaku otetu stopu svoje hrvatske zemlje mirnim putem. Vjerujem u vojnu opciju. Nadam se pobjedi jer se hrvatski narod bori za pravednu stvar.

Mnogi su, nažalost, pali za Hrvatsku. Kako im se odužiti?

Palim braniteljima, iz čije je krvi nikla ova sloboda koju danas živimo, možemo se odužiti samo na taj način da budemo zagovornici hrvatske državotvorne ideje, kojom će biti obuhvaćen hrvatski jug, hrvatski sjever, hrvatski istok, hrvatski zapad, hrvatsko srce-pluća (starodrevne hrvatske zemlje Bosna i Hercegovina). Ova bi ideja morala biti nadahnuće svakome Hrvatu, poticaj da svi postanu jedno srce i jedna duša.

A za obitelji poginulih branitelja hrvatska država i Hrvatska crkva morali bi učiniti puno više nego što čine.

Što mislite o "Hrvatskom književnom listu"?

Uvijek je bio dobar i drago mi je da je ponovno počeo izlaziti. Želja mi je da bude glasilo HRVATSKE ISTINE, jer jedino naviještajući i svjedočeći tu istinu idemo ususret CJELOVITOJ HRVATSKOJ DRŽAVNOJ SLOBODI.

Razgovarao: Mladen Pavković

"HRVATSKI VJESNIK" trobroj 38-40, 25. rujna/9. listopada 1994.

ZVIJEZDE ESTRADE ZA MIRU BAREŠIĆA

U povodu obilježavanja godišnjice pogibije hrvatskog viteza MIRE BAREŠIĆA i njegovih suboraca održan je u Biogradu humanitarni koncert s naslovom "Miro Barešić - hrvatski vitez".

Koncert je počeo "Lijepom našom" i minutom šutnje za sve poginule hrvatske branitelje, nakon čega je otac **dr. Vjekoslav Lasić**, prijatelj pokojnog Barešića, kojega je krstio u švedskom zatvoru, govorio o sjećanju na Miru, i Barešićevu doprinosu uspostavi hrvatske države, pred desetak tisuća nazočnih štovatelja tog simbola protujugoslavenske i protusrpske borbe:

Hrvatska braćo i sestre, dragi štovatelji hrvatskog viteza i mučenika Mire Barešića. O legendarnom hrvatskom vojniku Miri Barešiću, rođenom 1950., poginulom 1991., pisali su mnogi strani i domaći listovi. O nekim njegovim rodoljubnim akcijama napisane su knjige na nekoliko stranih jezika. O njemu će se sigurno još pisati, a sigurno će se snimati i filmovi. **Uvjereni smo da će njegovo ime biti upisano među imena hrvatskih velikana, kojima je hrvatska državotvorna ideja bila životni program.** *Čvrsto uvjeren da je korijen svih zala i nevolja, koje su zadesile hrvatski narod u ovo naše vrijeme, bilo na umjetni način sklepano čudo od države, nakazna Jugoslavija, Miro postaje alergičan na svako jugoslavenstvo. Zato i traži svoje političke vođe i prijatelje među Hrvatima koji u Jugoslaviji vide neprijatelja br. 1 svega što je hrvatsko. Svaki je korak Mirinog života obilježen antijugoslavenstvom. U travnju 1971. u Stockholmu kad u samoobrani, skupa sa svojim*

suborcem Anđelkom Brajkovićem, oduzima život jugoslavenskom zločincu - veleposlaniku Vladimiru Roloviću, s četvrtog kata veleposlanstva baca kroz prozor na ulicu sliku diktatora Tita, kao simbol jugoslavenstva. Ulazeći u sudnicu pozdravlja svoje nazočne prijatelje i simpatizere pozdravom: "Smrt Jugoslaviji - živjela slobodna Hrvatska Država!" Na prosvjed gospodina suca da ne smije govoriti, Miro odgovara: "Ja više i nemam što reći". Zbog službe koju je obnašao Mirin tata, Miro nije bio kršten. Zato me je i zamolio da ga krstim u zatvoru. Nakon višemjesečne priprave, to sam i učinio.

Svoj svijetli dan krštenja Miro želi obilježiti državotvornim pečatom. Njegovo krsno ime je svojevrsno svjedočanstvo te državotvornosti. **Uzima ime Vjekoslav, sjećajući se hrvatskih velikana, prije svega, svog političkog ideologa, viteza, hrvatskog generala Vjekoslava Maksa Luburića,** koji je bio zagovornik rušenja Jugoslavije sa svima, i s Rusima i s Amerikancima, i dijalektikom riječi i dijalektikom dinamita; **sjećajući se hrvatskog mučenika kardinala Alojzija Vjekoslava Stepinca, koji je desetotravanjsku obnovu Hrvatske Države godine 1941. doživio kao ostvarenje, citiram: "Davno sanjanog i priželjkivanog ideala", rekavši pred komunističkim sudom: "Bio bih ništarija kad Hrvatsku Državu ne bih prihvatio", naglasivši da je "hrvatski narod bio rob u Jugoslaviji".**

Mirin kum na krštenju bio je Stipe Mikulić kojeg je Miro nazivao svojim političkim učiteljem. Stipe Mikulić svoju je državotvornost zapečatio krvlju. Umorila ga je zloglasna UDBA godine 1975. u Švedskoj.

Jedan od političkih vođa i uzora Mire Barešića bio je hrvatski mučenik, književnik, pjesnik, znanstvenik, povjesničar, revolucionar Ante Bruno Bušić, zagovornik Hrvatske Države na njezinu cjelovitom

povijesnom i etničkom prostoru. Ante Bruno Bušić ubijen je mučki u Parizu godine 1978. Budući da je ovaj ideal iznad svih stranaka i ideologija, Ante Bruno Bušić navješta potrebu hrvatskog nacionalnog pomirenja. Mirino nadahnuće bile su Brunine riječi, citiram: **"Svaki Hrvat bez obzira na kojem je dijelu svijeta, bez obzira na osobna politička naziranja, prijašnje zablude ili promašaje, danas želi i hoće uspostavu svoje suverene i slobodne Države Hrvatske".** Nije slučajno što Brunina nedovršena studija, njegova zadnja studija, nosi naslov: "Ustaše i komunisti". Godine 1978. na Svjetskom prvenstvu u karateu u Oklahomi Cityju, gdje se natječe 47 zemalja, pobjeđuje Miro u polufinalu Srbina Đorđevića. Svira hrvatska himna, vijori se hrvatska trobojnica. Beogradski Balkanci, članovi jugoslavenske delegacije, bjesne, prosvjeduju čak i kod samog predsjednika Jimmyja Cartera. Za vrijeme svoga službenog boravka u Americi, gdje je bio tjelohranitelj paragvajskog veleposlanika, Miro je često među Hrvatima. Želi upoznati vodstva hrvatskih državotvornih organizacija. Želi dati svoj doprinos pripremi mladih Hrvata za osolobođenje Hrvatske. 1980. Miro je ponovno u Švedskoj. Diskriminiran, maltretiran samo zato što je Hrvat, odlučuje se na štrajk glađu da bi postigao svoja zatvorenička prava. Spreman je ići do kraja. Suborci i prijatelji uvjereni da je Miro korisniji živ nego mrtav, pokušavaju ga nagovoriti da prekine štrajk. Kao njegov svećenik i prijatelj pošao sam i ja k njemu. Vidjeti čovjeka napola mrtva i pokušati ga uvjeriti da ne ide do kraja, nije bilo nimalo lako. Kad sam mu rekao: "Miro, zaklinjem te Bogom i Hrvatskom, prestani sa štrajkom, Hrvatskoj si potrebniji živ nego mrtav", sa suzama u očima kazao je: "Ne mogu". Ali je ipak prihvatio, jer je Uprava zatvora obećala da će u roku dva mjeseca regulirati njegov status. Miro je u švedskom zatvoru bio tretiran na ovaj način zato jer je bio Hrvat i zagovornik ideje da Jugoslavija mora nestati s lica zemlje. Posjedujem na stotine Mirinih pisama. Svoja je pisma Miro redovito završavao riječima: " Sve za Hrvatsku", po koji put riječima: "Smrt Jugoslaviji".

Potpis na svim njegovim pismima: "Hrvatski vojnik Miro Vjekoslav Barešić". Miro je svoje životno načelo izrekao ovim riječima: "Hrvatska iznad svega, sve za Hrvatsku". S vrpce na kojoj je ispovijedao svoj život prenosim sljedeće. Citiram: **"Živim u nadi da će brzo osvanuti za me najsretniji dan, kad ću skupa sa svojom satnijom krenuti u Hrvatsku i priključiti se hrvatskom oslobodilteljskom okršaju s hrvatskim okupatrom,** *čvrsto uvjeren da će hrvatski narod u tom okršaju pobijediti i potapanjem svoje tamnice, nakaznog balkanskog čuda od države Jugoslavije, izboriti svoju državnu slobodu". 28. travnja piše mi Miro iz Paragvaja, citiram: "Bolje je u Hrvatskoj poginuti, nego se kriti u ovoj pustinji".* **Mirin životni san postao je stvarnost.** *Vratio se u Hrvatsku. Nakon nekoliko uspješnih akcija na ratnim bojištima diljem Hrvatske, smrtno je pogođen neprijateljskim hicem 31. srpnja 1991. Njegova žrtva nije bila uzaludna.* **Iz njegove krvi, kao i iz krvi tisuća Mirinih suboraca, posebice članova njegove satnije, rodila se slobodna Hrvatska.** *O Miri Barešiću, posebice o njegovoj još uvijek zagonetnoj pogibelji, istina još nije rečena.* **Mi, njegovi suborci, prijatelji i štovatelji, tragamo za tom istinom. Ona mora biti rečena.** *Mora, jer njezino navieštanje je isto kao i navještanje slobode. Završavam stihovima koje je sročio Mirin prijatelj, u povodu njegova sprovoda na Mirogoju:*

Hrvatskom bojovniku

Hrvatska ružo, legendo i brate,
I sa smrću svojom ti ljubiš Hrvate.
Domovina cijela sjećat će se lika
Mire Barešića hrabrog bojovnika.
Velebita vila nek te miluje
Iseljena Hrvatska u boli te štuje.
O Svevišnji Bože, primi našeg brata,
legendu i ružu, ponos svih Hrvata.

Gospodine, nagradi hrvatskog viteza Miru Barešića vječnim životom!

Zvonimir Šekulin

"NACIONAL" broj 26, 17. svibnja 1996.

NE SMETA ME TOLIKO ŠTO JE PREDSJEDNIK TUĐMAN NAZVAO NDH-a ZLOČINAČKOM TVOREVINOM, ALI ME SMETA ŠTO TAKVOM NIJE PROGLASIO I JUGOSLAVIJU, A LEŠ ZLOČINCA TITA ŽELI DOPREMITI U ZAGREB!

O bleiburškoj tragediji vojske NDH-a do sada se dosta govorilo i pisalo. No, rijetko tko je je izravno govorio o krivcima. Tko su krivci za taj pokolj?

Mislim da se nikako ne smije zaobići ime Josipa Broza Tita. Na temelju znanstvenih radova o bleiburškoj tragediji, koje sam imao prigodu čitati, predavanja koja sam slušao na simpozijima, smatram da je glavni krivac za bleiburšku tragediju Josip Broz Tito. On je za Drugog svjetskog rata bio i vojni i politički vođa kojega su svi bespogovrno slušali. Njemu su se morali svi podvrgavati, a tako je i vladao do svoje smrti. Tito je bio apsolutistički gospodar Jugoslavije koji je svojom katastrofalnom, neinteligentnom, protunarodnom politikom - koja je bila u potpunoj suprotnosti sa željama naroda Jugoslavije - doveo zemlju, ne samo do raspada, nego i do bratoubilačkog rata, koji je svojim načinom i dimenzijama zaprepastio cijeli svijet.

Nisu li za bleiburšku tragediju dobrim dijelom krivi Britanci?

Krivac broj jedan je Tito, gledajući s hrvatske strane, a glavni krivci su Englezi, ako gledamo sa strane vanjskih sila. Na svim simpozijima, koji su održani u Zagrebu, svi smo se složili da jedan od zaključaka bude

da se traži od Engleza da se javno ispričaju hrvatskom narodu. Hrvatski je narod izdan i prevaren. Englezi su sigurno znali da će Hrvati biti poklani, duboko sam u to uvjeren. U to je uvjeren povjesničar Tolstoy, i zato nije čudo da je protiv njega vođen veliki proces u Engleskoj, jer je on optužio britanskog šefa štaba u Austriji lorda Aldingtona za ratni zločin.

Postoji mišljenje da je Pavelić mogao sačuvati državu tako da je nakon pada Italije sišao s vlasti...

Nisam ni političar ni povjesničar, ali sam duboko uvjeren u ono što je rečeno na jednom simpoziju, da su "Hrvati morala biti poklani da bi Jugoslavija zaživjela" (Đilas). NDH-a su i međunarodno priznale mnoge države... Za četiri godine NDH-a tiskano je više knjiga nego u prethodnih 400 godina. To su činjenice. Nema podataka da je u NDH-a bilo kriminala, korupcije... jer da su oni postojali, davno bi izašli u javnost. Svi se slažu s procjenom da su hrvatski vojnici morali biti ubijeni kako bi nastala Jugoslavija. Naš Poglavnik nije imao nikakve šanse spasiti tu državu. Međutim, nasjeli smo, predali se u ruke Zapada, u ruke pokvarenim Englezima.

Koliko je bilo žrtava u Bleiburgu?

Postoje različite procjene o broju žrtava. Recimo, general Fedor Dragojlov, pravoslavac po vjeri, ali i visoki hrvatski časnik iz vrhovništva HOS-a, spominje, ne računajući civile, 140 tisuća hrvatskih vojnika. Profesor Danijel Crljen, koji je bio jedan od pregovarača s Englezima 14. i 15. svibnja 1945., tvrdio je da su hrvatske oružane snage imale približno 200 tisuća ljudi. Dakle, riječ je samo o vojnicima. Zna se koliko je bilo pripadnika oružanih snaga i s tom se brojkom ne može manipulirati. A Ivan Košutić zaključuje da se "procjene o poginulima i stradalima u bleiburškoj tragediji i višemjesečnome Križnome putu veoma razlikuju i kreću od 55 do 300 tisuća". Po jednoj procjeni čak i 500 tisuća.

"Vjerojatno se nikada neće sasvim pouzdano utvrditi koliko je uistinu ljudi poginulo, ni koliko ih se uspjelo spasiti. Jer, već je sada to teško provjeravati, budući da su, hotimice ili ne, i u Austriji i u Sloveniji tragovi zločina postupno izbrisani. Kosti su preseljavane i donekle označena vječna počivališta bleiburških žrtava i Križnoga puta su odstranjena..." Ovo je citat gospodina Košutića. Doći do preciznog broja ubijenih nemoguće je. Ako uzmemo knjigu našeg Predsjednika, "Bespuća", vidimo da on tu brojku smanjuje na 30-ak tisuća, što je strašno čudno. Profesor Prcela govori čak o 600 tisuća, ali tu se možda pretjeruje. Po mojoj procjeni, na temelju onoga što ja znam i što sam čuo razgovarajući s ljudima, mislim da je riječ o nekoliko stotina tisuća. Tim se problemom bavio i Žerjavić, ali on smanjuje broj žrtava.

Je li bilo pokušaja za dogovor vlada RH, Slovenije i Austrije o podrobnim ispitivanjima?

Izgleda da nosiocima sadašnje vlasti ne odgovara utvrđivanje prave istine, pa je zato rad na istraživanju masovnih grobnica, poput Jazovke, doista jenjao.

Među ratnim i poratnim žrtvama nalazi se i velik broj svećenika?

Zna se čak i koje su dobi bili. Ubijen je 601 svećenik. Osim njih stradali su sjemeništarci, bogoslovi, ljudi koji su tek počeli živjeti. Bilo ih je 61. Svećenici su ubijeni zbog toga što je, u to sam uvjeren, hrvatski narod duboko religiozan i vezan za Crkvu i svećenike. Hrvati su u svećeniku, smatram da to vrijedi za sve hrvatske prostore, uvijek gledali učitelja, čovjeka koji moli, onoga koji ga uči čitati i pisati, orati i kopati i koji će ga, ako se počne umirati od gladi, čak voditi i u progonstvo. Crkva je uvijek igrala veliku ulogu u životu hrvatskog čovjeka.

Kardinal Stepinac je bio za hrvatsku državu, ali je za vrijeme NHD-a imao puno problema.

U svakoj se državi događaju nečasne stvari, ali kardinal Stepinac bio je hrabar svjedok, čovjek visokog morala. On se npr. znao javno suprotstaviti Poglavniku u stvarima koje su se kosile s naukom Crkve. No, nemojmo zaboraviti da kardinal Stepinac nikad nije doveo u pitanje vrijednost NDH-a kao države. Dakle, on je prihvatio ideju hrvatske države. A ako su nosioci vlasti u NDH-a rekli ili radili nešto što se kosilo s moralom Katoličke crkve, onda se to i osuđivalo. Zločin je zločin, i mora ga se osuditi, zlo mora biti kažnjeno, a dobro nagrađeno...

Evo, mi smo danas svjedoci kriminala i korupcije, a nema velikih procesa. Postoje dokumenti koji svjedoče o kriminalu.

Neki od ljudi koji su za vrijeme ili poslije završetka Drugog svjetskog rata činili zločine slobodno se kreću i uživaju u RH građanske slobode. Vi ste, nedavno, na jednoj tribini javno prozvali ljude za zločine počinjene u Maceljskoj šumi zbog ubojstva svećenika. Koji su to ljudi?

U Maceljskoj je šumi oko 23 sata između 4. i 5. lipnja 1945. strijeljan 21 svećenik. Čovjek koji je to učinio zove se Stjepan Hršak, i uživa mirovinu od nekoliko tisuća kuna. Na jednom sam skupu postavio pitanje, može li se tog čovjeka dovesti da pred hrvatskom javnošću na TV-u - ne zato da ga objesimo, ja sam protiv toga - kaže istinu i odgovori na pitanje zašto je to učinio i tko mu je za to dao nalog. Taj gospodin kao trofejno oružje čuva svoj devetmilimetarski pištolj kojim je u zatiljak strijeljao svećenike. Te je svećenike u smrt poslao donedavni gradonačelnik Krapine, gospodin Fizir. A jedan od nadređenih Stjepanu Hršaku je Mladen Šafranko koji se ubio u Velikoj Gorici prije godinu i pol. Neka se ne zaboravi da je samo u Maceljskoj šumi pobijeno oko 13 tisuća ljudi.

Neki naši javni djelatnici lijeve političke provenijencije, poput Zvonka Ivankovića - Vonte i Slavka Goldsteina, smatraju da su partizani imali pravo ubijati hrvatske vojnike jer je među njima, navodno, bilo mnogo više zločinaca nego među partizanima. Smije li se licitirati zločinom?

Bio sam na jednome predavanju koje su održali Ivo Goldstein, Ivo Banac i drugi. Ti su ljudi alergični na NDH-a. Smatram da njihove procjene uopće nisu utemeljene, jer se uz hrvatsko ime ne može vezati fašizam. Na jednom simpoziju, što je popraćeno burnim pljeskom, Ivan Gabelica je rekao: "U Hrvatskoj nije bilo borbe ni za fašizam ni protiv fašizma, nego je postojala samo jedna vrsta borbe - za hrvatsku državu i protiv hrvatske države". Zvonko Ivanković - Vonta i Slavko Goldstein nisu u pravu. Njihova borba protiv fašizma bila je borba protiv hrvatske države. I zato je veliki promašaj uspoređivati Tita s Pavelićem, Mačekom i Bušićem. Reći da Tito "ima zasluge za to da sjedimo ovdje", to su riječi našega Predsjednika, - je po mome mišljenju promašaj. Tito nikada u svojoj glavi nije imao ideju hrvatske države, on je bio anacionalan. On nije bio ni Hrvat niti Srbin, imao je u sebi bečkoga, peštanskoga, ruskoga. Nije li on rekao da će Sava prije teći uzvodno nego što će Hrvati doći do svoje države. S druge strane, Paveliću je bila primarna ideja hrvatske države. Savka i Tripalo za Hrvatskog proljeća nisu imali ideju hrvatske države ili je nisu smjeli imati. Sjećate li se kako je Savka na televiziji plakala i govorila: "Druže Tito, kajem se". Bruno Bušić je Savku i Tripala, za razliku od studenata koji su htjeli hrvatsku državu, u jednome članku nazvao posljednjim Jugoslavenima. Hrvatska država kakvu danas imamo, iako nije onolika koliku bih ja htio, nije bila u njihovim glavama.

A sada se spominje ideja da se prenesu kosti Tita, Pavelića, Bušića...

To je ideja našeg Predsjednika?

Ta me ideja čudi. Nemam ništa protiv toga da se kaže istina o Titu, Paveliću, Mačeku, ali nek' se kaže samo istina. Ako je netko činio zločine, onda to ne treba

prikrivati, i Tita treba prozvati kao zločinca. Povjesničari kažu da je on to i bio. "Uspoređivati Tita i Pavelića može samo budala. Dr. Ante Pavelić je beskompromisni borac za opstanak i slobodu hrvatskog naroda, a Tito je upravo protivnik te ideje i nametnuo je Jugoslaviju, koja nije životni interes Hrvata i Tito je izdajica, Pavelić je rodoljub. Krvnika i žrtvu nemoguće je uspoređivati". (Ivan Gabelica)

Predsjednik Tuđman, sudeći prema posljednjem intervjuu, cijeni Tita i on za njega nije zločinac.

Predsjednik Tuđman, što sam sa simpatijama popratio, jednom je prigodom na TV - upro prstom na zemljovid Hrvatske i voditelja emisije upitao: "Je li Vam ovo država?" Bio je to odgovor na pitanje ima li on aspiracije na BiH. A za državu koju danas imamo, s ovakvim zemljovidom, kaže da je najbolja na svijetu. Na Prvoj konvenciji HDZ-a predsjednik Tuđman je rekao da je NDH-a bila izraz volje hrvatskog naroda za samostalnošću. A zaboravlja se da je tim riječima predhodila njegova tvrdnja da je NDH-a bila kvislinška. Predsjednik Tuđman je jednom zgodom rekao da je NDH-a počinila zločine. Nemam ništa protiv toga da se i to kaže, ali zašto nije nadodao da je Titova Jugoslavija počinila kudikamo veće zločine - upravo genocid nad Hrvatima.

Ideja nacionalnog pomirenja ponajviše se veže uz Maksa Luburića. Međutim, istinski borac za hrvatsko nacionalno pomirenje je Bruno Bušić. Svjedoci smo da ga se u Hrvatskoj prešućuje. "Državotvorni" mediji nude priču kako je Bušić bio čovjek u sjeni Franje Tuđmana. A među desničarima je, istdobno, počela bitka za Bušićevo naslijeđe. Očiti primjer je rasprava o Lundskim tezama.

Ideja nacionalnog pomirenja starija je i od Bušića i od Tuđmana. Desetoga travnja je Vjekoslav Luburić u Torontu rekao da Hrvatske neće biti dok sinovi ustaša i partizana ne pruže jedni drugima ruku. Nije slučajno da se posljednja Brunina nedvoršena studija zvala "Ustaše i komunisti". On u toj studiji istdobno citira "Proleter", partizansko glasilo, i "Ustašu", ustaško glasilo. U jednom je i u drugome našao nešto zajedničko... Nisu slučajne Lundske teze. Može Mladen Schwartz danas govoriti što hoće. I on je, dodoše, pridonio tim tezama, ali ne može se proglasiti njihovim autorom. To nije točno. Ali, neka se zna, u pozadini tih teza bila je Maksova organizacija Hrvatski narodni otpor, koja je uglavnom okupljala mlade. To nije bio Pavelićev HOP. U emigraciji su ubijeni deseci i stotine otporaša, ali ne ustaša, ljudi koji su nosili "U" na čelu.

I nije slučajno da se Miro Barešić priključio Otporu i da je njegov politički ideolog i učitelj bio Stipe Mikulić, pročelnik Maksove organizacije za cijelu Skandinaviju, koji je kasnije ubijen. I lija Vučić (Njemačka) bio je u Otporu i ubijen je. Svi su ti ljudi nikli u Maksovoj organizaciji. Maksova je ideja bila ideja rušenja Jugoslavije i stvaranja Hrvatske. Njegova je poznata misao: rušiti Jugoslaviju s Rusima, rušiti je s Amerikancima, rušiti je dijalektikom riječi i dinamita. Stvari su jasne: Đilas je rekao da je Hrvatska vojska morala biti poklana da bi Jugoslavija živjela, a Maks je rekao da Jugoslavija mora biti srušena da bi se rodila hrvatska država.

Vaše se ime veže uz Brunu Bušića i Vi ste mu na pokopu uputili posljednje riječi. Koliko je Vukojevićev film o Bruni vjerodostojan?

Komisija za ratne i poratne žrtve, koju je vodio Vice Vukojević, radila je na tom filmu. U tome filmu prozvani su Cerovac, pokojni Cesar i još neki drugi. No, smatram da taj film nije postigao efekt zbog kojega je sniman. Iako je naslov filma "Tko je ubio Brunu Bušića", on nas nije približio istini. Nitko nema moralno pravo prozivati nekoga doušnikom bez sudskog pravorijeka. S kojim su pravom Cesar i Cerovac proglašeni doušnicima? To je nemoralno. U tom filmu nema ni moga govora. Mnogi tvrde da je to najpotresniji i najkraći govor koji sam ikad održao...

Vaše se ime veže i uz Miru Barešića. Njegova je pogibija obavijena velom tajne. Kakve su Vaše spoznaje o tome?

Upravo se privodi kraju veliki film o Barešiću. Mnoge stvari bit će puno jasnije kada se on prikaže. Radi ga grupa ljudi privatno.

Do sada je diljem svijeta snimljeno četrdeset sati razgovora o Miri Barešiću. Svaki čovjek koji je s njim bio u akciji pred kamerom je kazao što misli... Na temelju onoga što se sada zna, ne bih nikoga prozivao krivcem, ali se može reći da je njegova pogibija obavijena velikom tajnom. Sve miriši na izdaju. U tome filmu ne mora čak ni biti rečeno ime krivca, ali gledatelji će moći sami zaključiti. Iako se film bavi životnim putom Mire Barešića, najzanimljivije će biti poglavlje o njegovoj pogibiji.

Hoće li se izbjeći pogreška prigodom snimanja filma o Bušiću?

Nitko neće bit prozvan. Za Miru se zna da je čeznuo za povratkom u Hrvatsku. Njemu je dodijao Paragvaj, čuvam njegovo posljednje pismo kao dokument. Molio me da zajedno napišemo knjigu. Svoj je životni put izdiktirao na pet vrpci koje mi posjedujemo i koje su pripremljene za tisak. Knjiga neće izaći prije prikazivanja filma. Na stotinjak stranica, skinutih s vrpci, Miro priča o svome životu do povratka u Hrvatsku... Film je već trebao biti prikazan, ali još nije sve gotovo. Nikola Štedul, recimo, nedavno je rekao da zna kako je Miro ubijen. Štedula se ne može zaobići jer je Miro bio član HDP-a. Film će biti nepotpun bez Štedula.

U Vašim ste propovijedima vrlo kritični prema nekim pojavama u hrvatskom društvu. Govorite da država u kojoj nema socijalne pravde nema izgleda opstati?

Nije slučajno što se dio Hrvata, ne baš zanemariv broj, obogatio, a da nikada prije nisu bili bogati. Postali su bogataši u ovim ratnim godinama, a to je čudno.

Ne stječe se dojam da takvima netko želi stati na kraj. Moje je načelo jasno: ne može opstati država koja nema snage obračunati s korupcijom i kriminalom.

I Predsjednikova obitelj se obogatila?

To je činjenica koja i mene začuđuje.

Razgovarao: Ivica Radoš

SRCE ME BOLI KADA VIDIM KAKO SE FRANJEVCI I SVEĆENICI SVAĐAJU OKO MEĐUGORJA

Oduvijek ste se svim sredstvima borili protiv jugoslavenske tvorevine.

Oduvijek, a posebice nakon sloma Hrvatskog proljeća. Neprijatelj broj jedan hrvatskog naroda bila je Jugoslavija. Bio sam zagovornik ideje po kojoj ona pod svaku cijenu mora nestati. U tome sam imao veliku potporu i svoga političkoga ideologa, hrvatskog viteza i generala, Vjekoslava Luburića. Njegovo je geslo dobro poznato svim domoljubima i borcima za hrvatsku državnu nezavisnost: "Rušiti Jugoslaviju, rušiti je s Rusima i s Amerikancima, rušiti je dijalektikom dinamita i dijalektikom riječi, rušiti je sa svima onima koji je ruše. Jer, ako ima ijedna država koja nije zaslužila postojati, onda je to Jugoslavija!" Ja imam običaj kao svećenik, na ovo dodati riječi: "Rušiti je i s vragom paklenim ako ima nade da ćemo ga prevariti, u našu hrvatsku korist!"

Upravo ste se vratili iz posjeta našoj dijaspori u Skandinaviji, ali i drugim europskim zemljama?

Povodom 50. obljetnice bleiburške tragedije, održao sam prije tjedan dana predavanje u Hamburgu. Privatni posao odveo me u Švedsku, pa su tamošnji Hrvati iskoristili priliku i zamolili me da i u Malmöu održim predavanje na istu temu, na što sam vrlo rado pristao. I u Kopenhagenu je održan slični skup. Riječ je, zapravo, o čitavom nizu predavanja na temu Bleiburga koja su

već održana u Austriji, Njemačkoj, Švedskoj, Americi i Australiji. Na spomenutim skupovima susreo sam mnogo preživjelih svjedoka, prikupio dosta dokumenata. Kako se i inače posebeno bavim tim pitanjem, prikupljeni bih materijal uskoro mogao publicirati.

O Hercegovcima u politici dosta se piše. U posljednje vijeme spominju se i određeni sukobi u vladajućoj stranci, pa što dalje. Što Vi kao Hercegovac o svemu tome mislite?

Prije svega, ne volim kada se govori o Hercegovcima kao pripadnicima jednoga lobbyja. Uvijek sam bio zagovornik ideje po kojoj mi Hrvati trebamo zaboraviti svoja pokrajinska imena. Protivim se da govorimo o Slavoncima, Bosancima, Zagorcima, Dalmatincima ili Hercegovcima. Svi su oni Hrvati. U hrvatskom vrhovništvu trebaju biti Hrvati iz svih hrvatskih pokrajina.

Mene ne bi smetalo da odgovorne dužnosti u Hrvatskoj obnašaju i Hrvati iz Rame, Tuzle ili pak Zenice, jer je i Bosna hrvatska zemlja, o čemu govore mnogi povjesničari, među kojima je i veliki Dominik Mandić. Bosna predstavlja i srce i pluća hrvatske države. Zemljovid koji danas moramo gledati ni po čemu ne sliči državi. Podsjećam Vas da je to prije nekoliko godina rekao i sam Predsjednik na državnoj televiziji.

U Bosni su ipak muslimani vrlo važan čimbenik.

Držim da muslimanska nacija ne može postojati, jer ne postoji nigdje na svijetu. Takvu je ideju zagovarao i sam predsjednik Tuđman. Pođemo li od Pakistana, preko Irana, pa sve do Turske, nigdje muslimani nisu istoimena nacija, osim u Bosni. Najveća tragedija je u tome što im je omogućeno da budu narod, i to konstitutivni. A ako je netko narod, onda ima pravo i na državu, što bi u bosanskom slučaju bilo vrlo loše. Međutim, imam i prijatelja muslimana koji dišu hrvatski i koji su domoljubi. To ne krijem, time se ponosim. Uvijek sam zastupao stav kako su oni po krvi Hrvati

muslimanske vjeroispovijesti. To meni uopće ne smeta. Kada bih nekoga od njih vidio na svojim misama, pozdravio bih ga. No, izgleda da sve nije baš tako kako sam prije mislio. Zbivanja u Bosni upućuju na nešto drugo. Najveća tragedija koja se dogodila u oslobodilačkom hrvatskom ratu jest upravo rat između muslimana i nas katolika. Nekoliko zadnjih desetljeća imali smo isprobanog neprijatelja, a to su Srbi, pa nismo trebali dobiti još jednoga. Mislim da je to najviše odgovaralo Miloševiću.

Govoreći o Bosni i tamošnjim političkim i vjerskim prilikama, ne možemo zaobići nedavni istup bosanskog franjevca Ante Šarčevića u jednom hrvatskom tjedniku.

U "Glasu Koncila" su se njegovi fratri ogradili od njega. Istup u tom tjedniku nisam pročitao, ali znam o čemu se radi. Pitanje odnosa biskupijskih svećenika i franjevaca u našem Mostaru dobro mi je poznato. Velika je tragedija što se o ovome piše i govori na takav način. U sve to upleteni su i neki drugi problemi i pitanja. Jedno od njih jest, je li se u Međugorju Gospa ukazala ili nije. Mene boli i srce i duša kada se svećenici i franjevci oko toga svađaju. Međugorju možemo zahvaliti što je hrvatsko pitanje naviješteno u svijetu. Milijuni su došli u Međugorje i saznali da postoji hrvatski narod. Dakle, riječ je o afirmaciji hrvatskoga imena koje je godinama bilo gaženo i potiskivano, te skrivano pod plaštom jugoslavenstva. Međugorje je pomoglo da se situacija izmijeni i da se čuje za Hrvate i Hrvatsku.

Ja sam protiv napada i obračuna poput ovoga fra Ante Šarčevića, jer to samo šteti Crkvi i vjernicima.

Kakav je Vaš stav o Međugorju? Vjerujete li u ukazanje Gospe?

Ako ljudi budu dolazili u Međugorje, riječ je o milijunima, kao što su dolazili i molili se Bogu, budu li išli na sakramente i tako pronašli u dušama mir koji do tada nisu osjećali - Gospa, ako se nije ukazala, morat će se ukazati! Meni je osobno drago što se Međugorje dogodilo.

Iz Vašeg dominikanskog reda javnosti je poznat Anto Bobaš, dominikanac koji svira rock?

To je moj subrat koji živi u ovome samostanu. Meni je jako drag. Jednom sam prilikom u diskoteku poveo sve svoje studente na njegov koncert. U glazbu nisam bio upućen, no držim kako je i to jedan od načina na koji se može navijestiti Božja riječ današnjem čovjeku. Bilo je i onih koji su se prestrašili njegove kazete. Jedna starija gospođa u crkvi Ranjenoga Isusa, gdje služim svetu misu, nakon što je nabavila kazetu, ubrzo mi ju je vratila, rekavši da joj ne treba taj "crni vrag". Otac Anto Bobaš ima svoj stil i mislim da je to u redu. Dominikanci su uvijek pokušali ići u korak s vremenom.

Rođeni ste u Širokom Brijegu. Kako pučanstvo Vašeg kraja gleda na Daytonski sporazum?

Već sam mnogima rekao kako u Širokom Brijegu oduvijek, pa tako i danas, postoje tri vrednote - Bog, Hrvati i Dinamo! No, želim naglasiti nešto drugo. Pučanstvo mojega rodnog kraja nikada se neće pomiriti s time da Široki Brijeg bude izvan Hrvatske! Hrvatska država mora imati svoju granicu ondje gdje je određena i po prirodnim zakonima i po rimskim carevima, a to je sveta rijeka koja dijeli nas od njih, Drina.

Prije nekoliko sam godina pred šestoricom ministara rekao da neću ni Božje Hrvatske bez moga Širokoga Brijega. Činjenica je da je danas došlo do drugih granica, koje ne smatram svojima. One su nam nametnute, kao i ovaj Daytonski sporazum.

Neki sporazum iz Ohaja uspoređuju s Rimskim ugovorima.

Na našeg se Poglavnika baca veliko blato radi tih Rimskih ugovora, no mislim da je Daytonski sporazum gori od njih. Poglavnik se našao u teškoj situaciji i svoj je potpis na Rimske ugovore stavio iz ljubavi prema hrvatskoj državi. Činjenica je da je Italija 1943. godine

kapitulirala i da je vraćeno sve ono što smo "kao prodali".

O Daytenskom sporazumu ne bih htio govoriti kao političar, već kao čovjek Crkve. O njemu se govori kao o mirovnom sporazumu, a smatram da njime uopće nije postignut pravedni mir. Veoma cijenim riječi kardinala Kuharića, koji kaže "da su moćnici zaboravili što je to pravedan mir", a riječ je, dakako, o onima koji stoje iza sporazuma.

Naš je kardinal Puljić nedavno na jednom skupu u Zagrebu, pred tisuću ljudi iz Crkve i politike, ponovio te riječi, te dodao kako moćnici mogu donositi sporazume i crtati karte, ali ne smiju precrtati čovjeka! Mir je "djelo pravde" i gdje je god pravda dovedena u pitanje, tu nema pravednog mira.

Kakva budućnost, s obzirom na sve okolnosti, po Vama, očekuje hrvatski narod na ovim prostorima?

Nadam se i molim Bogu da učini čudo, jer izgleda da je čudo potrebno. Hrvati koji su ovim Sporazumom nepravedno kažnjeni, a posebice Hrvati Bosanske Posavine, moraju se vratiti na svoja ognjišta. Ako na situaciju gledam kao svećenik i kao vjernik, tada mogu vjerovati u čudo.

Razgovarao: Velimir Bujanec

"DOM I SVIJET" broj 124, 7. listopada 1996.

STRAHUJEM NAD SUDBINOM HRVATSKOG NARODA U BOSNI

Kao dugogodišnji iseljenik, svećenik koji je preko dvadeset godina pastoralno djelovao među hrvatskim iseljenicima, možete li nam nešto reći o ulozi Crkve među hrvatskom dijasporom. Konkretno, što je Crkva, po Vašem mišljenju, učinila, a što možda propustila učiniti među Hrvatima u svijetu?

Činjenica je da je naša iseljena Hrvatska vrlo brojna, ako se ima u vidu to da nas nema tako puno. Zašto su hrvatski svećenici slani i zašto i danas idu našoj braći u iseljeništvo? Ono bitno što je Crkva time željela i želi postići jest to da se sačuva veza s domovinom, da se spasi hrvatski vjerski i narodni identitet. I to je vrlo važno. Jer, ono što je ugroženo, što je u tuđini stavljeno u pitanje, jesu upravo te dvije stvari: osjećaj pripadnosti jednoj Crkvi i osjećaj pripadnosti jednome narodu. Crkva, preko svojih svećenika, nastoji očuvati upravo te dvije pripadnosti. To vrijedi za sve kontinente, za sve zemlje gdje se nalaze naši sunarodnjaci, jer strane zemlje koje nas primaju, bar u podsvijesti imaju cilj da bismo mi što prije zaboravili tko smo, da bismo se potpuno uklopili u mjesnu Crkvu. I u načelu, njima i nije bilo tako drago što smo mi održavali redovitu službu Božju i vjeronauk na hrvatskom jeziku, iako je to utemeljeno i na osnovi crkvenih dokumenata. I sam sam imao velikih poteškoća kad sam to uspostavljao u skandinavskim zemljama.

Skandinavske su zemlje učinile puno za hrvatske iseljenike. Tako je doseljenicima, ne samo omogućeno da nauče švedski jezik, nego su za to primali i plaću. Jer su tamošnje vlasti znale da ćemo mi ostati tu i da ćemo pridonijeti gospodarskom razvoju i boljitku te zemlje. I zato je njihova želja uvijek bila da mi što prije zaboravimo odakle potječemo te da se potpuno uklopimo u to novo društvo. I zato je bilo ključno, osobito u skandinavskim zemljama, koje su doživjele sekularizaciju i koje su među prvima postale žrtvama potrošačkog društva i ateizacije, sačuvati hrvatske iseljenike od negativnih utjecaja takve okoline. I tu je Crkva nastojala i činila sve da ne zaboravimo tko smo, odakle smo i da planiramo svoj povratak u domovinu. I jedino je Crkva mogla to učiniti. Jer, ako usporedimo Hrvate s poljskim, njemačkim, francuskim katolicima u Švedskoj, onda smo mi bili najodaniji Crkvi. Jer, ne zaboravite, hrvatski je narod vjernički narod od pamtivijeka. Pa čak i prije nego što su postali kršćani, Hrvati su bili dobri vjernici, iako su bili politeisti. Rado citiram riječi spitskog nadbiskupa Franića koje je izgovorio u Frankfurtu na jednom velikom skupu iseljenih Hrvata: "Hrvati su, primajući kršćanstvo, iz dobre vjere prešli u još bolju". I ako ijednom narodu odgovara geslo "Bog i Hrvati", onda je to upravo hrvatski narod.

No, uz tu nadu, hrvatsko je iseljeništvo dalo i stvaran, konkretan doprinos u stvaranju slobodne Hrvatske!

Da. Glavni je doprinos upravo rezultat te očuvane hrvatske nacionalne svijesti u dijaspori. S druge strane, iako smo mi tuđinu nazivali rak-ranom koja rastače hrvatsko nacionalno biće (nije ona nikoga usrećila), upravo se u ovom ratu pokazalo koliko je i materijalna strana bila vrlo važna u stvaranju samostalne Hrvatske. Početkom rata radio sam u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Hamburgu i znam koliko je pomoći samo otuda poslano u Hrvatsku.

Ljudi su čak dizali i kredite, kako bi poslali pomoć domovini, jer su znali da rade za pravu stvar. I zato mislim da za slobodu, koju smo ostvarili, trebamo

zahvaliti i iseljenoj Hrvatskoj. Mislim da bez pomoći hrvatskih iseljenika to ne bi bilo ostvareno.

Jeste li, nakon više od dvadeset godina boravka u tuđini, povratkom u Hrvatsku u njoj pronašli ono što ste priželjkivali?

Našao sam ono što sam priželjkivao: našao sam Hrvatsku i to je ono što me čini sretnim. No, moram priznati, nisam baš sanjao o ovakvoj Hrvatskoj koju mi danas imamo. O Hrvatskoj državi da, ali moj san je bila i drukčija i ljepša i veća. Međutim, ja Bogu zahvaljujem i za ovu, a na svima nama je da radimo na tome da ona postane i ljepša i veća i prirodnija. Sad ne izgleda baš prirodno.

U Bosni i Hercegovini su upravo završili izbori. Kako Vi, u kontekstu izbornih rezultata, vidite budućnost te zemlje i, posbno, Hrvata u njoj?

Upravo jutros poslije svete mise, jedan od subraće citirao je Krajišnika: "Ipak ideja da svi Srbi budu u jednoj državi ostaje naša ideja. Hoće li to biti za deset, petnaest godina..." Dakle, ideja Velike Srbije i dalje živi, a sada su oni i nositelji vlasti, skupa s Hrvatima i Muslimanima. I zato po pitanju budućnosti Bosne i Hercegovine nisam veliki optimist. I stvarno se bojim za sudbinu hrvatskog naroda u njoj. U ovim ratnim godinama oko 400.000 Hrvata bilo je prisiljeno napustiti starodrevnu hrvatsku Bosnu. A zemlju ima onaj tko je u njoj. Ne vjerujem da Bosna i Hercegovina, ovakva kakva je sada, može opstati.

I Katolička je crkva, kako za vrijeme rata tako i u predizbornom vremenu, progovarala.

Da, Crkva je progovarala i govorila o pravu svakog naroda da se vrati na svoje ognjište. Posebno tu mislim na Bosansku Posavinu, ali i na druge hrvatske krajeve u Bosni i Hercegovini. Drugo je pitanje hoće li se to

ostvariti i kada će se to ostvariti. Sigurno ste primijetili poruke biskupa uoči izbora, koje je objavio "Glas Koncila": "Dajte glas onima koji će biti zagovornici takve politike!" Pa i cijelo vrijeme rata i, posebno za vrijeme Daytonskih pregovora, Crkva se zalagala za pravedan mir. Poznate su riječi kardinala Puljića koji je poručio moćnicima: "Dok crtate zemljovide, nemojte precrtati čovjeka!" A činjenica je da se upravo to dogodilo. Hrvatski čovjek je precrtan. A mir je "djelo pravde", kaže veliki papa Ivan Pavao II. Sigurno je da je stvorena jedna neprirodna situacija i hrvatski se narod s tim neće tako lako pomiriti. Hoće li to biti razlogom nekog novog rata, čega se iskreno bojim, pokazat će vrijeme.

A koliko, po Vašem mišljenju, Crkva danas glasno i jasno progovara u Hrvatskoj?

Ja sam duboko uvjeren da je moja Crkva u vrijeme ratnih godina govorila puno više nego što sad govori. I sad ima stvari o kojima bi Crkva morala progovoriti. Svjedoci smo nepravednog obogaćivanja, i to u ratnim godinama. Svjedoci smo korupcije i kriminala. I zato bi Crkva, kao čuvarica morala, morala biti energičnija. Ja kažem i u svojim propovijedima: država koja nije u stanju obračunati s korupcijom neće moći opstati. Crkva bi, u tom smislu, trebala biti glasnija.

Da se vratimo iseljeničkoj problematici. Koliko je realno očekivati veći povratak Hrvata u domovinu?

Mislim da sadašnja vlast u Hrvatskoj po tom pitanju ne vodi realnu politiku. Naime, poziva se Hrvate, tvrdeći da su sada za to sazrele prilike. Ja ne mislim da je tako. Činjenica je, naime, da se hrvatski narod brzo prilagodi novoj sredini. Ja znam, ne jednog, nego desetke Vukovaraca koji se neće vratiti u Vukovar. Možda bi se ljudi koji su rođeni u Hrvatskoj, koji su u njoj proveli svoju mladost, i željeli vratiti, međutim, oni se osjećaju prisiljenima ostati tamo zbog svoje djece. Jer, djeca se ne žele vratiti. Ja sam duboko uvjeren da sva naša djeca koja su vani, kad dođu ovamo na odmor, jer tata i mama žele doći, uvijek pitaju roditelje: "Kada ćemo natrag? Kada ćemo doma, kada ćemo kući?" Tome je djetetu ideja povratka strana. On je kod kuće u Švedskoj. Njemu je draži švedski sandwich od naše slavonske kuhinje. S druge strane, susreo sam u Zagrebu desetke mladih ljudi, hrvatskih povratnika iz Amerike, Australije, Kanade koji su se priključili Domovinskom ratu i mnogi se od njih nakon rata vraćaju u inozemstvo. Dakle, ne ostaju ovdje.

Mnogi su od njih i željeli ostati, no u ovoj državi, kakva je sada, nisu vidjeli perspektivu za promociju hrvatskog čovjeka i naroda. Osobno znam za mnoge slučajeve da se oni koji su se željeli vratiti nisu osjećali dobrodošlima. Čak su i domovnice teško dobivali. I to je nešto što zabrinjava. Činjenica je i to da mi Hrvate koji dođu iz Amerike, Australije, Njemačke... ne primamo stvarno kao Hrvate. "Ma, on je Švabo. On je Šveđanin!" Vidimo ih kao strance i to je krivo. Pa, kad jedna čistačica u Hamburgu ima veću plaću nego primarius, anesteziolog na Jordanovcu, dok su nam cijene više nego u Švedskoj, nerealno je očekivati previše. Jer, komunizam i ona država ostavili su Hrvatskoj u naslijeđe svoj mentalitet. Istina je, promijenili su ime, ali ne stil i način života. I tko je danas u Hrvatskoj na vlasti? Opet bivši komunisti. I upravo promjena mentaliteta mora biti prioritet. Hrvatski su iseljenici u tuđini, u znoju lica svoga pošteno stekli određeni kapital, i oni sada ne žele ići u nepoznato. Zbog svega se toga, primjerice, iz skandinavskih zemalja u Hrvatsku vratilo svega nekoliko obitelji.

I na kraju, kakvom Vi vidite budućnost Hrvatske?

Moj je životni san da ona bude ljepša i veća. Ja se, već sam kazao, Bogu zahvaljujem i za ovakvu Hrvatsku, jer je moje načelo uvijek bilo: Hrvatska bilo kakva bolja je od nikakve. No, ako budemo htjeli drukčiju Hrvatsku - onu koja nam je na srcu - onda će je i Bog htjeti. I kad sam definirao Hrvatsku kakvu želim, onda znam što mi je činiti: raditi na tome da se to i ostvari

Razgovarali: Anto Mikić i Mario Petrović

SANJAO SAM DRUKČIJU HRVATSKU

Bojite li se da bi se i u hrvatskom narodu mogla dogoditi "sekularizacija" otvaranjem Hrvatske Europi i svijetu, pa tako i većem utjecaju sa Zapada?

Poslužit ću se ovdje jednim primjerom s kojim sam se susreo u Švedskoj. Otprilike, prije 150 godina sagrađena je jedan velika crkva u gradu Lundu, koja može primiti oko tri tisuće ljudi, uz katedralu, koja može primiti preko četiri, pet tisuća ljudi. Zašto? Jer je katedrala bila premalena za potrebe vjernika. Danas su i katedrala i ta crkva uglavnom prazne, osim na prvu nedjelju Došašća, što je njihov više poganski običaj. I zato su se oni čudili kad bi na hrvatskoj misi vidjeli nekoliko stotina, pa i tisuću ljudi. No, bojim se da će i Hrvatsku uskoro zahvatiti taj val sekularizacije, da će ove naše crkve, koje mi sada gradimo, jednog dana biti prevelike. Mislim da se već i sada primjećuje da manje ljudi dolazi na misu nego za vrijeme bivšega režima. Tada su mnogi išli iz revolta, mnogi pak jer su u crkvi čuli nešto i u nacionalnom smislu. Jer Crkva je u domovini budila nacionalnu svijest, koliko je mogla. A danas, kada je Crkva slobodna, opada broj vjernika koji redovito dolaze u crkvu.

Ima li načina da se zaustavi taj negativni trend? Jer Crkva to, očito, uočava!

Trebalo bi, mislim, učiniti ono što je učinio Drugi vatikanski sabor (1962 - 1965), a to je: posadašnjiti Crkvu. Tako bi i Crkva u Hrvatskoj morala biti puno suvremenija. To znači, prilagoditi se, odnosno iskoristiti ovaj trenutak. Trebalo bi progovoriti drugim jezikom i mijenjati metode. Crkva bi svakako trebala biti brža. Demokratske su nas promjene ugodno iznenadile, ali i zatekle, tako da mi nismo bili spremni. Vjeronauk je, uz brojne poteškoće, dodoše ušao u škole. No svakako bi trebalo intenzivirati i vjersku pouku studenata, jer vjeru treba studirati i učiti čitav život. Rast u vjeri ne smije završiti krizmom, naprotiv, taj sakrament kršćanske punoljetnosti treba biti početak jednog angažiranijeg kršćanskog života u Crkvi - zajednici vjernika.

Jesu li hrvatski iseljenici sa sjevera Europe s kojima ste živjeli, a Vi osobno, smatrali da će Hrvatska postati samostalnom državom?

Naravno da smo mi živjeli u toj nadi i to nam je davalo snagu. Ja sam, doduše, mislio da to neću doživjeti, ali sam čvrsto vjerovao da će do toga ipak doći, Jer, prirodna je stvar da jedan narod čezne za svojom državom i slobodom, da želi da na svojoj zemlji on vlada. To je jedno neotuđivo i nezastarivo pravo svakog naroda. A upravo je to na jedan neprirodan način bilo ugroženo na našim prostorima. Jer znamo kako je nastala ona bivša država, na kojim je temeljima počivala. To je bila jedna umjetna tvorevina koja je počivala na laži, ja običavam kazati "na umjetan način sklepano čudo od države". I zato smo mi u iseljeništvu vjerovali da će ova prirodna stvar nadvladati onu neprirodnu. I, Bogu hvala, to se i dogodilo! I hrvatski su misionari djelovali vođeni tom nadom. Zato smo, primjerice, inzistirali da nam se materinski jezik u školi naziva hrvatskim. Jer ako postoji hrvatski narod, hrvatska povijest, hrvatska kultura, zašto bi se jezik zvao srpsko-hrvatskim. Stoga su i sva hrvatska društva koja smo organizirali: kulturna folklorna, posebno športska, što je u Švedskoj bilo vrlo aktualno, imali cilj: očuvanje vjerskog i nacionalnog identiteta hrvatskog čovjeka. Živjeli su u nadi da će doći do slobodne Hrvatske.

Razgovarali: Anto Mikić i Mario Petrović

"GLOBUS" broj 320, 24. siječnja 1997.

VJERUJEM DA POGLAVNIK DR. ANTE PAVELIĆ SADA NA NEBU S NEVINOM DJEČICOM GLEDA BOGA LICEM U LICE!

Pater Lasić tvrdi da zapravo nitko nije vjerno prenio ono što je govorio u prijepornoj propovijedi, te da se reagira na ono o čemu on nije govorio.

Objasnite što ste rekli u propovijedi u povodu obljetnice smrti Ante Pavelića, s obzorom na to što tvrdite da se reakcije ne odnose na Vaše riječi?

Ova se misa slavila za pokoj Poglavnikove duše, na 37. obljetnicu njegove smrti. Umro je u Madridu 28. prosinca 1959. Od mene su Pšeničnikov HOP i Gabeličin HČSP zatražili da služim tu misu, i ja to kao svećenik nisam mogao odbiti.

Kad se slavi sveta misa za nekog pokojnika, uvijek se kaže nekoliko riječi o njemu. Čitaju se tekstovi iz Biblije i tumači se Božja riječ. Citirao sam svetoga Pavla: "Nitko od nas ne živi sebi". Iz Poslanice svetoga Ivana: "Onaj koji ljubi braću, iz smrti prelazi u život". Govorio sam o najljepšoj definiciji čovjeka: "Biti čovjek znači biti čovjek za drugoga". Citirao sam i svetog Augustina. Ne znam kako se ta sveta misa mogla doživjeti kao promocija mojih političkih stavova.

Govorili ste o Pavelićevim zaslugama za stvaranje NDH-a ...

Nazvao sam Pavelića velikanom zato što je NDH-a sto posto ugrađena u temelje ove države. To je još

naš predsjednik Tuđman izjavio na Prvoj konvenciji HDZ-a u "Lisinskom", kada je rekao da je NDH-a bila izraz volje hrvatskog naroda za svojom samostalnošću.

Dakle, ja nisam govorio o onome što je Pavelić griješio, a što se neprestano spominje u reakcijama na moju propovijed. Pavelić je velikan jer je obnovio državu. Kakva je ona bila, citirao sam kardinala Stepinca, koji je deset dana nakon proglašenja NDH-a napisao okružno pismo vjernicima Zagrebačke nadbiskupije. Donio sam taj tekst na oltar i rekao: ovdje počinje, a ovdje završava citat. Stepinac je 10. travnja, ustanovljenje NDH-a, shvatio kao ostvarenje najljepšeg sna hrvatskog naroda. On je svojedobno kazao kako bi bio ništarija kada ne bi osjetio bilo hrvatskog naroda i prihvatio hrvatsku državu, za koju se narod plebiscitarno izjasnio, jer je bio rob u Jugoslaviji. Stepinac u okružnici u povodu 10. travnja nalaže svima svećenicima u Nadbiskupiji da se u svima župama 4. svibnja održi *Tebe Boga hvalimo.* To je molitva zahvalnica za nešto veliko, svečano. I naložio im je da se mole za Poglavnikovo zdravlje i razbor. To sam ja s oltara čitao. Kazao sam i nekoliko riječi o NDH-a, o onome što je u njoj dobro učinjeno.

Jeste li rekli da je Pavelićeva jedina pogreška što je dopustio da NDH-a nestane?

Ne. Kazao sam da je "njezina jedina pogreška što je dopustila da nestane". Nisam rekao da je to Poglavnikov propust. NDH-a je vihor rata donio i odnio, a na povijesti je da kaže svoj sud o tome zašto je nestala.

Neki misle da ste uzdigli Antu Pavelića na razinu božanstva rekavši: "Molimo se Njemu"...

To je pogrešno preneseno u "Globusu". Doslovce znam što sam kazao. Ako je tkogod snimao na vrpcu, može to reproducirati. Rekao sam ovo: "Poglavnik je griješio kao i svi mi, bio je grešnik, i mi se molimo za njega. Vjerujem da je svojom ljubavlju prema Bogu i

hrvatskom narodu očistio svoje srce da bi sada s nevinom dječicom gledao Boga licem u lice". Na to su mi neki predstavnici hrvatskih stranaka, koji su stajali u prvom redu, kimali glavom.

Sveti Augustin kaže da mi, ljubeći bližnjega, brata čovjeka, čistimo svoje oči, da bismo mogli gledati Boga licem u lice. Ako je to tako, a ja u to vjerujem, onda se možemo moliti i Poglavniku. Stotinu sam puta rekao: ako sam čvrsto uvjeren da je moja mama sad na nebu, mogu se moliti i njoj. Tu nema nikakve kontradikcije.

Naši biskupi, kada pokapaju branitelje, često kažu da su branitelji naši zagovornici u nebu. Ne zato što su bili nevini, nego zato što su krvlju prolivenom za svoj narod, domovinu, očistili svoje srce da bi sada mogli gledati Boga licem u lice. Tu sam teologiju naviještao kada sam rekao da se molimo Paveliću.

Nije istina da sam ja Pavelića proglasio Bogom. Citirao sam ministra prosvjete NDH-a Julija Makanca, koji je Poglavnika nazvao "utjelovljenjem hrvatske državne misli". Tita sam nazvao negacijom hrvatske državne misli. Citirao sam njegove riječi: "Prije će Sava uzvodno nego će Hrvati imati svoju državu". Na kraju propovijedi kazao sam neka nam sljedeći Božić bude u većoj i ljepšoj državi, dok Bogu zahvaljujemo za ovu koju imamo.

Jeste li rekli da je zemljovid Hrvatske čudan?

To i sada kažem, a rekao sam i prije nekoliko godina pred šest ministara: "Neću ni Božje Hrvatske bez mog Širokog Brijega". Ja sam Širokobriježanin. Dok zahvaljujem Bogu za ovu državu, imam pravo čeznuti za ljepšom i većom. Ako ima ijedan Hrvat koji za tim ne čezne, sumnjam u njegovo hrvatstvo. To ne znači da ja nekomu nešto otimam. Ja znam čija je zemlja Bosna i Hercegovina. To je starodrevna hrvatska zemlja. Poznajem hrvatske zemljovide iz Banovine, NDH-a i kakvi su bili u srednjem vijeku. Čitava Crna Gora bila je Crvena Hrvatska. Zašto ja ne bih spomenuo Hrvatsku, koja ima svoje srce, pluća, istok, zapad, jug i sjever. Najbolje bi bilo da srce i pluća Hrvatske bude Bosna i

Hercegovina. Ja sam nemiran dok god moj Široki Brijeg ne bude u okviru hrvatskog državnog zemljovida i imam pravo to izraziti. Ali, citirao sam Bibliju, Sveto pismo.

Nisam govorio o žrtvama rata. Govorio sam o bleiburškim žrtvama, jer je to moj hobi. Proglasio sam Tita krivcem za Bleiburg i imam dokaze za to.

Nije li Pavelić kriv za Bleiburg, jer je pobjegao, napustivši svoju vojsku i narod?

Pavelić nije kriv ni za kakav Bleiburg. Odgovorni su Englezi, a nakon njih Tito. To kažu stručnjaci koji istražuju Bleiburg: Nikolaj Tolstoj, akademik Zvonimir Kulundžić, moj prijatelj Hans Peter Rullman. O bleiburškoj tragediji održao sam predavanja u deset država. Nisam uspoređivao koliko je ubio ovaj, a koliko onaj.

Slavko se Goldstein u "Feralu" osvrće na moju propovijed i spočitava mi stvari o kojima ja nisam govorio. Mogao je uzeti moje rečenice i komentirati ih, a ne iznositi neke brojke.

Mnogi misle da ljubav prema Hrvatskoj ne može Pavelića opravdati za grijehe Jasenovca i drugih stratišta, gdje su ubijeni oni koji se nisu slagali s njegovim režimom?

O Poglavnikovim grijesima uopće nisam govorio. Jasenovac nisam spominjao. Ali, u propovijedi je bilo riječi o ljubavi prema Bogu i čovjeku, pa evo nekoliko riječi o tome. Ljubav prema Bogu je jača od svakog grijeha, ali ljubav prema Bogu pretpostavlja ljubav prema bratu čovjeku. Zapovijed ljubavi glasi: "Ljubi Gospodina Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom pameću svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe". Sveti Augustin kaže, ako se govori o redu u ovoj zapovijedi, da je onda Bog na prvome mjestu. Ako govorimo o konkretizaciji te zapovijedi, onda nije Bog na prvome mjestu, nego čovjek. Ljubav prema Bogu očituje se kroz ljubav prema čovjeku. Zato on kaže: "Ljubeći bližnjega, mi čistimo oči da bismo mogli gledati Boga licem u lice". Dakle, ljubav može

okajati svaki grijeh i jača je od svakoga grijeha ako je u pozadini toga kajanje. Bog oprašta sve ako se čovjek kaje. Jedna molitva u liturgiji kaže: "Bog očituje svoju moć najviše kad prašta".

Ja sam 33 godine svećenik i nikad me biskup nije pozvao na odgovornost zbog jedne propovijedi. Sad bi se još trebao tkogod javiti da sam ja neke hereze propovijedao.

Izvori bliski visokim crkvenim krugovima tvrde da se zbog Vaše propovijedi ipak može očekivati reakcija mjesnog biskupa. Pretpostavlja se da biste, na određen način, mogli biti kažnjeni. Računate li na to?

Mislim da biskup neće reagirati. Često sam ove misli iznosio s oltara pa nitko nije reagirao. Iznio sam ih i lani u crkvi Ranjenog Isusa, na obljetnicu NDH-a, 10. travnja.

Ja nisam govorio o žrtvama NDH-a. Ako gospoda hoće znati koliko ih je, neka čitaju dr. Franju Tuđmana i Brunu Bušića. Ja imam sve te brojke, koliko je bilo pobijeno Roma, Židova, Hrvata, Srba. Gospodi ne odgovara to čitati. Žele da se ljaga održi na hrvatskom narodu. Za pokolj Židova odgovorni su Srbi, Srpska pravoslavna crkva. O tome su napisane knjige.

Često naglašavate svoje poštovanje prema Maksu Luburiću, a Vaši kritičari podsjećaju da je on bio šef svih koncentracionih logora u NDH-a...

Zašto ja ne bih imao pravo na svoje političko mišljenje i tražiti politički uzor u njemu? Ja to ne krijem. Njegovo je geslo bilo: "Rušiti svaku Jugoslaviju! Rušiti je i s Rusima i s Amerikancima, rušiti je sa svakim koji je ruši, ali rušiti je bezuvjetno, jer ako jedna država nema pravo opstojati, onda je to samo i jedino Jugoslavija. Rušiti je dijalektikom riječi i dinamita". U svojim sam predavanjima običavao dodati, "a i s vragom paklenim ako ima nade da ćemo ga prevariti u hrvatsku korist". Sve je naše zlo to što nije bilo hrvatske

države, što je postojala umjetna, nametnuta Jugoslavija. Moje je geslo uvijek bilo: "Hrvatska bilo kakva bolja je od nikakve". Naravno da bih ja htio najveću i najljepšu. Dođimo do bilo kakve pa ćemo ići dalje. Da smo imali i komunističku državu, jezik se nikad ne bi zvao srpsko-hrvatski.

Zašto se stalno prešućuje da je još Luburić u Torontu 1968. rekao: "Dok god sinovi partizana i ustaša ne pruže ruke jedni drugima..." I zbog toga je, vjerojatno, i ubijen. Sada tako aktualna ideja pomirbe jest Luburićeva, a Bruno Bušić je bio sljedbenik te njegove misli.

A logori?

Rekao sam da o logorima u NDH-a nisam govorio u propovijedi. No, raspolažem podacima da je Luburić neke zatočenike, komuniste tretirao vrlo humano, primjerice Antu Ciligu.

Indikativan je i osvrt dnevnika bliskog vlastima, "Vjesnik", koji Vam je zamjerio i samo služenje mise za Pavelića. Neizravno ste okarakterizirani ili kao čovjek nesvjestan svojih postupaka, ili kao netko tko namjerno šteti Hrvatskoj. Stavljeni ste u isti koš s Mladenom Schwartzom i nazvani političkim avanturistom, jer nakon Vaših postupaka Zapad kritizira hrvatsku vlast zbog fašizma. Kako to komentirate?

Ja o fašizmu nisam govorio u propovijedi. Znam ja što znači vezati Hrvatsku uz fašizam. O tome sam držao predavanja. Svi smo mi u očima Beograda ustaše. I vaše nerođeno dijete za Beograd je ustaša. Svaka je moja misa u Skandinaviji bila "ustaška" samo zato što je bila na hrvatskom jeziku. Kako to da me tolike godine koje sam propovijedao u Skandinaviji, Kanadi, Australiji nijedan biskup nije pozvao na odgovornost? Biskup poziva na odgovornost samo kada se s oltara stavlja u pitanje neka vjerska istina.

Zamjeraju mi što sam s oltara spominjao ideju države. Pa ja se bez slobodne države ne mogu ni moliti Bogu. I pojam države biblijski je pojam. Zato je sveti Augustin napisao "De civitate Dei". Mi bez države ne možemo živjeti slobodu.

Ne krijem da sam s oltara često govorio o pravednom miru, a između njega i mira pravim razliku kao između neba i zemlje. Mir je ono stanje kad se ne čuje oružje. Je li on samim tim i pravedan? Na stotinama kvadratnih kilometara naše zemlje još vlada nepravda. Hrvatski su prostori nepravedno oteti, i dok postoji ijedan komadić otete zemlje, mi ne možemo govoriti o pravednom miru. I čelni ljudi naše Crkve o tome su rekli svoje. Kardinal Puljić svjetskim je moćnicima rekao: "Crtajte zemljovide, ali nemojte precrtati čovjeka". Kardinal Kuharić, komentirajući Daytonski sporazum, je rekao: "Moćnici su zaboravili što je to pravedan mir".

U reakcijama na Vašu propovijed svećenik Luka Vincetić Vaš je nastup suprotstavio Papinu pozivu na praštanje?

Papa nas poziva da oprosimo. Kada je odlazio iz Zagreba, u Zračnoj je luci kazao: "Tražite oprost i opraštajte, ali je dodao, što neki prešućuju, da je "pravna država dužna progoniti počinitelje zločina". Pitam se koliko zločinaca hoda ovim našim prostorima, a nitko ih ne poziva na odgovornost.

Citirali ste kardinala Stepinca kako je pozdravio osnivanje NDH-a. Vaši kritičari također citiraju Stepinčeve riječi iz 1943., kada je Jasenovac nazvao "sramotnom ljagom", a one koji su u njemu ubijali kao "najveću nesreću Hrvatske". Koje Stepinčeve izjave za Vas imaju veću težinu?

Znam ja za te njegove izjave i da su ih naši biskupi citirali u povodu 50. obljetnice završetka Drugog svjetskog rata. Ali, ja u propovijedi namjerno nisam htio spominjati ni jedan logor, jer je to tema za sebe i

crkva nije mjesto da se o tome govori. Citirao sam Stepinca jer je bila riječ o misi za Poglavnika države o kojoj je Stepinac rekao to i to. Stepinac je zapovjedio da se moli za Pavelića, i zato sam ga citirao.

Ne mislite li da je Stepinca razočarala ta država?

Ne možemo ga sada to pitati. Bio je naš velikan i razlikovao je obnovu države od onoga što se u njoj radi. Znao se suprostaviti i Poglavniku, govoreći da mu to i to nije u redu. Ali, nikada nije napadao državu niti ju je stavio u pitanje. NDH-a je smatrao ostvarenjem najljepšeg sna hrvatskog naroda.

Poglavnik je ipak živio za hrvatsku državu i njemu i ustaškom pokretu valja zhvaliti što je ona obnovljena 10. travnja 1941. Kada sam 1993. govorio u Mariji Bistrici, 15.000 ljudi je pljeskalo na riječi: "Da nije bilo 10. travnja, ne bi bilo ni 30. svibnja". Htio sam naglasiti taj kontinuitet državotvorne ideje, jer je ona afirmirana za vrijeme NDH-a.

Tada je Hrvatska doživjela kuturni i gospodarski preporod, a hrvatski je seljak vagao novac na kilograme. Kako bi tek bilo da je bio mir! Napisano je pet svezaka Enciklopedije. Tada je izgrađena najmodernija bolnica Rebro.

Dobro znam što sam u propovijedi govorio, ali se neprijateljima hrvatskog naroda ježi koža, ako se danas spominje NDH-a.

Sudjelujem na mnogim simpozijima. Član sam Državne komisije za žrtve rata i poraća, za pitanje Bleiburga. Bleiburg je danas tema o kojoj se raspravlja, a nekoć se samo za spomen Bleiburga išlo u zatvor.

No, mene prozivaju zbog onoga o čemu nisam govorio u propovijedi. Nitko nije rekao da Poglavnik nije okrvavio ruke. Da je netko na misi dignuo ruku i rekao: "Velečasni, kažite nešto o njemu što nije bilo lijepo", odgovorio bih mu da za to ovdje nije mjesto. Tko sam ja da sudim? Pozvao bih tog čovjeka da dođe na neki drugi skup, pa bismo raspravljali i o tome. Načelno sam kazao da je i Pavelić griješio.

Ide li među Pavelićeve pogreške i gušenje puča Vokić-Lorković, jer, da je on uspio, možda bi se hrvatski državni kontinuitet nastavio, makar pod protektoratom zapadnih sila.

Čitao sam o tom slučaju, ali ne želim sada o njemu polemizirati. To ne može biti tema propovijedi. Uostalom, to u njoj i nije spominjano.

Kako komentirate ocjenu dominikanskog provincijala Marinka Zadre da on ne podržava Vašu propovijed, jer to "predstavlja zloporabu Crkve u političke svrhe"?

Njegovo se mišljenje stalno navodi u novinama. Ne znam je li točno preneseno. Čudno je da moj provincijal daje tu izjavu, a da se o tome sa mnom dosad nije konzultirao. A nije ni čuo moju propovijed. Apsolutno se ne slažem s metodom da se daje načelna izjava o konkretnom događaju u vezi sa mnom, a da mene ne pitaju što sam propovijedao. Ta metoda nije demokratska. On je mogao reći da nije slušao moju propovijed i da ne može dati nikakvu izjavu.

Tvrdite da dosad nitko iz Crkve nije reagirao, međutim ipak ima nagovještaja da bi se to moglo dogoditi. Ne bojite li se da ćete doživjeti sudbinu fra Tomislava Duke ili don Ante Bakovića?

Ne znam zašto me stavljaju u kontekst s njima dvojicom, jer nikad nisam bio potpredsjednik HDZ-a kao Baković pa onda u HND-u kao Duka. Nisam član nijedne stranke. Ja se držim crkvene preporuke da ne budemo članovi stranaka, i zato mogu doći na skup bilo koje stranke

Svojedobno ste govorili da se najviše družite s članovima HDZ-a.

Kontaktiram s ljudima iz HDZ-a, s ljudima iz Stranke prava. Đapiću sam svojedobno blagoslivljao stan. Bliski

su mi svi koji njeguju snažnu pravašku notu u svojem djelovanju. Ali, Đapić, odvojivši se od Gabelice, udaljio se od nje. Tragedija je što se HSP, kao stranka s poviješću kakvu nema ni jedna druga, tako razbila da sad možemo govoriti kako je više i nema. Đapić je sada za mene HDZ-ovac, a ne pravaš. Nije u redu nositi neko ime, a ponašati se drukčije. Dosta se družim i s vojskom, a neslužbeno me zovu i vojnim kapelanom. Prije nekoliko godina išao sam na vojno hodočašće u Lourdes.

U spomenutom komentaru u "Vjesniku", iz kojeg se može iščitati službeni stav vlasti o Vašoj propovijedi, piše da i Mladen Schwartz traži promjenu imena Trg maršala Tita u Trg Ante Pavelića. Slažete li se s tim prijedlogom?

Nisam pročitao komentar u "Vjesniku". Ja sam se u propovijedi na misi, u povodu obljetnice Poglavnikove smrti, osvrnuo na to da je Tito odgovoran za Bleiburg te da najljepši hrvatski trg nosi njegovo ime, ali nigdje nisam rekao da bi trebao nositi Pavelićevo. Titovo ime treba maknuti jer je on za mene zločinac zbog svega što se dogodilo na Bleiburgu i Križnom putu.

U istom komentaru preporučuje Vam se da se više brinete o jačanju institucija Hrvata u BiH, umjesto što govorite o čudnim zemljovidima?

Onima koji mi to sugeriraju poručujem neka sami vode računa o tome što žele Hrvati u BiH. Ni jedan Hrvat u BiH od 17.000 koliko ih se borilo u Hrvatskoj nije se borio za ovakav zemljovid Hrvatske. Stojim iza toga, jer sam razgovarao sa stotinjak vojnika. Hrvati u BiH žele biti u okvirima hrvatske države. Oni ne žele imati hrvatsku državu u BiH.

Putujete u inozemstvo i razgovarate s hrvatskom dijasporom. Koliko je ona zadovoljna ovakvom hrvatskom državom?

Dao sam nedavno veliki intervju "Matici iseljenika", gdje je naslov bio "Sanjao sam drukčiju Hrvatsku". Hrvati u inozemstvu nisu nimalo zadovoljni ovim zemljovidom i mnogim stvarima u državi i zato se ne vraćaju u Hrvatsku.

Svojedobno ste kritizirali korupciju u državi...

Kazao sam da me zabrinjava korupcija i kriminal. Često kažem da država koja nije kadra izići na kraj s korupcijom ili kriminalom ne može opstati. Pa i vaše novine objavljuju dokaze o kriminalu, a velikih procesa nema. Ne reagira se. No, ovu državu nitko ne smije napadati, jer time napada hrvatski narod. Ima se pravo reći da u njoj nešto nije u redu i treba dati nešto od sebe da se isprave nepravde.

Sanjao sam drukčiju Hrvatsku, jer ova baš nije po mom receptu. Sada je na meni, pojedincu da pridonesem da ona bude onakvom kakvom sam je zamišljao. Ona će takva biti ako mi to budemo htjeli. Ponavljam, ako sanjam drukčiju, Bogu zahvaljujem za ovu. Moje je staro načelo: Hrvatska bilo kakva bolja je od nikakve. Ipak, ne mogu zamisliti da je moj Široki Brijeg izvan hrvatske države, i da moram u Vinjanima Donjim pokazivati putovnicu. To mi ne ide u glavu. To sam spreman reći s oltara. Kod mene u Širokom Brijegu postoji geslo: Bog, Hrvati i Dinamo. To su za mene tri najveće vrednote. Ni jedan Širokobriježanin nije htio studirati u Beogradu ili Sarajevu. Zagreb je za nas glavni grad svih Hrvata. Dinamo je imao ulogu buđenja nacionalne svijesti. Kako ja mogu biti miran dok taj moj Široki Brijeg nije u okviru hrvatske države?

Predsjedniku Tuđmanu odaje se veliko priznanje za stvaranje hrvatske države, no kritičari mu spočitavaju i odgovornost za korupciju i kriminal u državi. Slažete li se s njima?

Njegovo će ime biti zapisano u povijesti jer je s početkom demokratskih promjena ponudio državotvorni

program. I on se na početku, kad je bila riječ o povijesnim i prirodnim granicama, narugao ovom zemljovidu Hrvatske upitavši na televiziji: "Na što vam ova država sliči?" Bio je to zemljovid bez BiH. Nemojmo se zavaravati, jer nama zemljovid kroji netko drugi, i zato ja predsjednika Tuđmana nemam snage napadati. Uvjeren sam da je on bio prisiljen dati svoj potpis u Daytonu.

A odgovornost za korupciju?

Odgovornost je na svima nama, pogotovo na nositeljima vlasti. Ali, ne bi ti nositelji vlasti činili takve stvari kada hrvatski narod ne bi bio sklon tim stvarima, što je posljedica dugogodišnje komunističke diktature. Da hrvatski narod, svi kao jedan, osuđuje te pojave, onda bi se i nositelji vlasti drukčije ponašali. Znam reći: "Propast tvoja Hrvatska, u tebi je samoj". Svi smo mi krivi. Svaki pojedinačni promašaj, svaki kriminal ima društvenu dimenziju.

Pišete knjigu o Miri Barešiću kojemu ste duhovnnik postali još u Švedskoj. Imate tonske snimke njegova pripovijedanja o cijelom svom životu. Hoćete li u knjizi obraditi i njegovu kontroverznu smrt, o kojoj pojedinosti još nisu službeno objavljene? U Predstavci Saboru, koju su lani podnijela trojica bivših časnika SIS-a, navodi se da je Barešića u klopku namamila jedna osoba koja je još i danas na visokoj dužnosti u MORH-u...

Budite strpljivi, čut ćete uskoro. Neće biti teško dovršiti knjigu, ali se trenutačno radi film o Miri Barešiću. Istina o njemu doći će na vidjelo.

Hoće li film biti sličan onomu koji je Vice Vukojević snimio o Bruni Bušiću?

Ja sam radio na prvom filmu o Bruni Bušiću, koji je prikazan na HTV-u 1991., bio sam narator. Ali, s filmom

koji je radio Vice nemam ništa. Ovaj film o Miri Barešiću obradit će sve stvari vezane za njegov život i smrt, o kojoj se mnogi ljudi i danas boje govoriti. Ne smije se napraviti pogreška kao s filmom o Bruni Bušiću, kad su Cerovac, Sedlo i Cesar, bez sudskog pravorijeka proglašeni doušnicima Udbe. Toga se treba čuvati. Sve će biti jasno rečeno. Tko će time biti pogođen? Valjda onaj tko bi i trebao.

Razgovarao: Željko Peratović

"GLOBUS" broj 341, 20. lipnja 1997.

KARDINAL KUHARIĆ NIJE REAGIRAO DEMOKRATSKI: JA ZAISTA OSNUTAK NDH-a SMATRAM SVETIM DANOM!

Dr. Vjekoslav Lasić, katolički svećenik, dominikanac, izravno optužen za organiziranje "neonacističke skupine, postao je potom metom kritike samoga zagrebačkoga kardinala i kaptolskog vrha.

"Skupina od tridesetak studenata i razvojačenih branitelja Domovinskog rata", kaže on, "organizirala se da bi iznijela svoj stav protiv njihova i da bi izrazila negodovanje u povodu zahtjeva da se Trg hrvatskih velikana opet preimenuje u Trg žrtava fašizma. Ja sam im se samo pridružio..."

Jeste li Vi bili u civilnom odijelu?

Da, bio sam u civilnom odijelu s malim križem i hrvatskim grbom na reveru. No, ponavljam, ja nisam bio organizator te skupine. Mediji moje pojavljivanje nisu ni zabilježili. Moja fotografija nije izišla ni u jednim novinama. Organizatori jugonostalgičarskog, šestog po redu, skupa, koji je zahtijevao vraćanje komunističkog imena Trgu hrvatskih velikana, i njihov vođa Zoran Pusić iskoristili su moju pojavu da bi u otvorenom pismu kardinalu Kuhariću ustvrdili da sam ja organizator protivne skupine.

Pusić me žestoko napao, spominjući Poglavnika kao zločinca, NDH-a, misu zadušnicu koju sam služio za njega da bi na taj način napao samu Katoličku crkvu. Tako je to shvatio i kardinal Kuharić, te se obratio mom poglavaru o. Marinku Zadri kraćim pismom u kojem je

stajalo da Crkva ne može stajati iza mojih političkih aktivnosti (ne nabrajajući koje su to moje aktivnosti), da moji postupci štete Hrvatskoj i da će, ako bude potrebno, Crkva morati braniti svoju čast , te da, ako nije točno ono što se u Pusićevu pismu tvrdi, valja o tome izvijestiti javnost. Potom su se na tu reakciju kardinala Kuharića osvrnule mnoge novine, pa čak i neshvatljivim člancima, poput onoga u "Večernjem listu", gdje su studenti koji su prosvjedovali, inače praktični vjernici, nazvani mangupima, itd.

Ja ipak o tome mislim ovo: kardinal Kuharić, naravno, ima pravo reagirati, ali smatram da to nije učinio demokratskim putem. Jer, kardinal Kuharić je Pusićevo primitivno i nepismeno pismo smatrao dovoljnim razlogom da me javno osudi. Mogao me, recimo, pozvati na razgovor i tražiti da razjasnim što se dogodilo i jesam li uistinu bio organizator protuskupine na Trgu hrvatskih velikana te kako sam se pritom ponašao. Potom su studenti objavili u novinama svoj tekst sa svojim objašnjenjima, no Kardinal se na to nije osvrnuo, iako je to "Glas Koncila" u svojem uvodniku dvaput spomenuo.

Činjenica je da sam ja stajao sa studentskom skupinom, ali je činjenica i to da je na suprotnoj strani stajao don Luka Vincetić! A Luka Vincetić desetljećima već piše tekstove u novinama, i to, uglavnom ljevičarske orijentacije. Čak su neki bili spremni tvrditi da je bio i u redovima Saveza komunista, što me, uostalom, ne zanima, no kardinal Kuharić nije spomenuo prisutnost tog katoličkog svećenika među jugonostalgičarima. Umjesto toga, okomio se na moju osobu!

Zovu me, sve do danas, ljudi sa svih strana i pitaju je li me to Kaptol osudio. Ne, nije me Kaptol osudio! Ja znam kad Kaptol može osuditi jednog svećenika i suspendirati ga: onda kad on svojim djelima, ponašanjem, propovijedima u pitanje dovodi vjerske istine, dogme. Ja sam svećenik već 34 godine, ali me nikada ni jedan biskup nije opomenuo zbog nečega sličnog, iako nikada nisam zatajio svoje mišljenje, osobito dok sam bio u emigraciji.

Zbog čega se, zapravo, Vi niste mogli tada vratiti iz emigracije u domovinu?

U emigraciju sam otišao 1969. i bio sam prvi misionar inozemne pastve u Švedskoj. Ali, ubrzo su Hrvati u Švedskoj proveli neke domoljubne akcije: okupirali su jugoslavenski konzulat u Göteborgu i zatražili da se Miljenko Hrkač pusti na slobodu, što nije urodilo nikakvim plodom. Potom je u Stockholmu ubijen Rolović, itd. Ljude koji su to učinili ja sam viđao na misama, poznavao sam ih i redovito posjećivao u zatvoru. Bio je to dovoljan signal jugoslavenskim vlastima: nisu mi htjeli produljiti putovnicu, nego su me htjeli dovesti u Zagreb, tobože da bih je ovdje produljio, a zapravo da bi me mogli zatvoriti.

No, da ne duljim: u emigraciji sam nastupio na bezbrojnim političkim skupovima, ali nikada nisam doživio kritiku od nekog crkvenog dužnosnika. Uostalom, na političkim skupovima nikada nisam ni nastupao kao svećenik, nego samo, i isključivo, kao Hrvat i domoljub. No, nikad, primjerice, na božićnoj misi nisam govorio onako kako bih govorio na političkim skupovima u Chicagu, Clevelandu, Kaliforniji i drugdje diljem svijeta.

U bivšem režimu svećenik i povjesničar Krunoslav Draganović često je navođen kao glavni organizator bijega ustaških dužnosnika nakon Drugog svjetskog rata. Spominjan je i svećenik Vilim Cecelja: o njegovom se političkom radu tvrdilo da je on najbolji dokaz da je ustaški pokret, povezan s Hitlerovim nacizmom, izrastao u okrilju Katoličke crkve. Mislite li da Vas pismo Zorana Pusića, zapravo, optužuje da kao katolički svećenik "rehabilitirate ustaštvo"?

Uvjeren sam da neki krugovi u Zagrebu vjeruju kako ja zaista rehabilitiram ustaštvo, posebice židovski krugovi. Njima je stalo da odrednica fašist ostane vezana uz hrvatski narod. Misa koju sam služio za Poglavnika njih je osobito pogodila.

Tada se tvrdilo da Vi niste služili misu za Antu Pavelića kao privatnu osobu nego upravo za Poglavnika NDH-a...

Ja sam služio misu za Poglavnika kao vjernika, misu koju svećenik ne smije odbiti služiti, ako je tkogod naruči. Naravno da sam u propovijedi Pavelića spomenuo kao poglavara hrvatske države, što je uistinu i bio. Što sve to uopće znači? Ja misu ne govorim za građane nego za vjernike. Ta je misa bila naručena, ali i da nije, ja se imam pravo moliti za bilo koga. U propovijedi se o pokojniku uvijek kaže nekoliko riječi. Dobro se sjećam koliko sam puta citirao Bibliju, koliko puta kardinala Stepinca, koliko puta sv. Augustina... Ali nisam spominjao ni Hitlera, ni Mussolinija nego Poglavnika Nezavisne Države Hrvatske, koja je bila ostvarenje "najljepšeg sna hrvatskog naroda", kako je to rekao kardinal Alojzije Stepinac. Stepinac je to rekao kratko nakon 10. travnja 1941. On je svojim svećenicima u Zagrebačkoj nadbiskupiji 28. travnja naložio da otpjevaju *Te Deum (Tebe Boga hvalimo) jer se* rodila hrvatska država. Pozvao je tada da se moli i za Poglavnika, za njegovu mudrost i razboritost. To sam pročitao i s oltara. I kad neki pitaju što je Crkva tada o NDH-a mislila, ja im kažem da je mislila upravo ono što sam sad naveo. Jedan je vrhunski političar rekao da je jedina pogreška NDH-a u tome što je nestala. I ja sam uvjeren da je NDH-a morala nestati. Prvo jer ju je donio ratni vihor, a drugo zato da bi se rodila druga država, kao što je Đilas rekao: "Hrvati su morali biti poklani da bi Jugoslavija zaživjela!"

Kad je riječ o vašem pitanju o nizu Draganović-Cecelja-Lasić, moram reći da ja sebe i svoju ulogu ne doživljavam tako, ali sam uvjeren da me neki zaista tako doživljavaju, kako rekoh, Židovi posebice. Lako je to utvrditi kad se analiziraju reakcije u javnosti pošto sam služio misu zadušnicu za Pavelića i otkako sam se pojavio na Trgu hrvatskih velikana.

U tvrdnjama o Vašem ekstremizmu nabrajaju se i Vaše dobre veze s čikaškim fratrima, koje su često kvalificirali kao najekstremnije među hrvatskim svećenicima, pa potom veze s Mirom Barešićem, kojega je jugoslavenska propaganda tretirala kao teroristu...

Ovdje je riječ o čikaškim franjevcima, a ja sam dominikanac. U Chicago, gdje dominikanci imaju jednu župu, ja sam trebao otići uoči demokratskih promjena u Hrvatskoj, ali sam se odlučio na povratak u domovinu. Među čikaškim franjevcima osobito sam cijenio Dominika Mandića, pisca brojnih knjiga, posbno značajnih za povijest BiH. Cijenio sam i Mladena Čuvala, koji je prvi u Washingtonu, u Bijeloj kući, izgovorio molitvu na hrvatskom jeziku, te mnoge druge.

Kad je riječ o Miri Barešiću, dobro poznajem i njega i njegov životni put. Zajednički smo planirali napisati knjigu o njegovu životnom putu. Zapravo, čeka se trenutak da bi se ta knjiga pojavila. On jest u očima cijelog svijeta imao poseban status, ali ja u svojem prijateljstvu s njim ne vidim ništa sporno.

Razjasnimo malo Vaš odnos prema NDH-a. Protivnici NDH-a, države koja je bila u bloku s Hitlerovom Njemačkom, govorili su da je ona, zapravo, izrasla u okrilju Katoličke crkve. U konačnici, to se pretvorilo u dugogodišnju osudu kardinala Alojzija Stepinca. Navođeni su, u tom kontekstu, i primjeri da su se katolički svećenici izravno angažirali kao vojnici. Čak se za neke tvrdilo da su počinili i ratne zločine...

Sigurno je da je NDH-a nastala u okrilju Katoličke crkve, kao što i za današnju Hrvatsku moramo zahvaliti i Katoličkoj crkvi i iseljenoj Hrvatskoj. Bez Crkve i emigracije ne bi bilo baš tako lako stvoriti hrvatsku državu, da se razumijemo! Hrvatski narod uglavnom je katolički, on je narod vjernika i to je uostalom i logično. Crkva je u NDH-a pažljivo gledala što se događa, pa je i sam kardinal Stepinac znao osuditi neke Poglavnikove postupke. No, sama ideja države nikad nije dovedena u pitanje. Država, pa i NDH-a,

bila je dar Božji. U očima svih poštenih domoljuba NDH-a je i danas sveto ime. Njezino vrijeme jest sveto razdoblje, a 10. travnja sveti nadnevak, datum za Hrvate! Pa 15.000 ljudi pljeskao je na riječi: "Da nije bilo 10. travnja, ne bi bilo ni 30. svibnja!" Uostalom, to je naglasio i naš predsjednik Tuđman svojedobno na Prvoj konvenciji HDZ-a. Druga je stvar što je NDH-a nastala u ratnom vihoru, gdje je Poglavnik bio prisiljen na ustupke i na nevoljke potpise. Ali pogledajte: zar nam i danas mnoge stvari nisu nametnute? Pa, ja više nemam snage osuđivati neke poteze našega predsjednika Tuđmana kad znam da je na štošta naprosto morao pristati. Isto je i s Poglavnikom. Pa i sam kardinal Stepinac je govorio kako bi bio "ništarija kad ne bi osjetio bilo svojega naroda". U NDH-a su se događale i loše stvari, stvari za osudu. Ali to se događa i danas. Pa, u kojoj se državi ne dešavaju stvari za osudu? Mi znamo, primjerice, mogo toga o korupciji i kriminalu kojim smo okruženi. Ali, ne smijemo zbog toga osuđivati ideju države. Jer, država koja nije kadra obračunati sa svojim kriminalom ne može ni opstati. Jugoslavija je propala upravo stoga što je bila stvorena na temelju laži, korupcije, kriminala, zločina...

Svećenici za koje se tvrdi da su, navodno, počinili zločine u NDH-a bili su pojedinci. Ne smije se zbog toga osuđivati cijelo svećenstvo i cijela Katolička crkva. Uostalom, i Crkva sama ogradila se i ograđuje se od svih onih koji su se ogriješili o njezine norme.

Kad je o meni riječ, kardinal Kuharić je naglasio kako se ograđuje od mojih političkih djelatnosti. Ali, neka mi uzoriti Kardinal nabroji moje političke djelatnosti od kojih se ograđuje! Pa, ja sam stajao između 30-40 studenata, pa čak i pomirljivo djelovao. Uostalom, obavljao sam svoju domoljubnu i kršćansku dužnost.

Razgovarao: Mate Bašić

Kazalo

Predgovor 5
Uvod 7
Tuđina je gora od smrti 8
Hrvatska je u Hrvatskoj 12
Nije mi bio dopušten povratak u domovinu 24
Otac Vjekoslav Lasić za hrvatski Vjesnik 27
Velika subota u Zagrebu 33
Krstio sam Miru Barešića 37
Apostol raseljene Hrvatske 41
Molim Boga da zla nestane 55
Intervju s našim vjeroučiteljem 60
Svi moramo biti jedno srce i jedna duša 63
Zvijezde estrade za Miru Barešića 67
Ne smeta me toliko što je predsjednik Tuđman nazvao NDH-a zločinačkom tvorevinom, ali me smetašto takvom nije proglasio i Jugoslaviju, a leš zločinca Tita želi dopremiti u Zagreb 71
Srce me boli kada vidim kako se franjevci i svećenici svađaju oko Međugorja 80
Strahujem nad sudbinom hrvatskog naroda u Bosni 85
Sanjao sam drukčiju Hrvatsku 90
Vjerujem da poglavnik dr. Ante Pavelić sada na nebu s nevinom dječicom gleda Boga licem u lice 92
Kardinal Kuharć nije reagirao demokratski: ja zaista osnutak NDH-a smatram svetim danom! 105

Hvala sponzorima:

- CROATIA BANKA — Zagreb
- MENTOREX — Zagreb
- POMURKA TRŽENJE d. o. o. — V. Gorica
- "CHARLIE" bar — Zagreb
- MULTIVAC EXP. — Zagreb
- URBING — LJUBIĆ — Uzarići, Š. Brijeg
- TEHNOZAVOD — MARUŠIĆ K. D. — Zagreb
- EUROGRADNJA — Zagreb
- STUDENTSKI CENTAR — Zagreb
- DALEKOVOD — Zagreb
- HUP — Zagreb
- PRVA OBRTNIČKA ŠTEDIONICA — Zagreb
- VELIMIR ČERKEZ — Široki Brijeg
- MJENJAČNICE ZODAKS — Zagreb
- VRATNA GORA d. o. o. — Zagreb
- GORAN ZELENIKA — Široki Brijeg
- J. P. "ZAGREBPARKING" d. o. o. — Zagreb
- TOMISLAV KROLO — Zagreb
- MATE ŠARIĆ — Zagreb
- EUROMARKT — Zagreb
- GRADSKI URED ZA KULTURU GRADA ZAGREBA

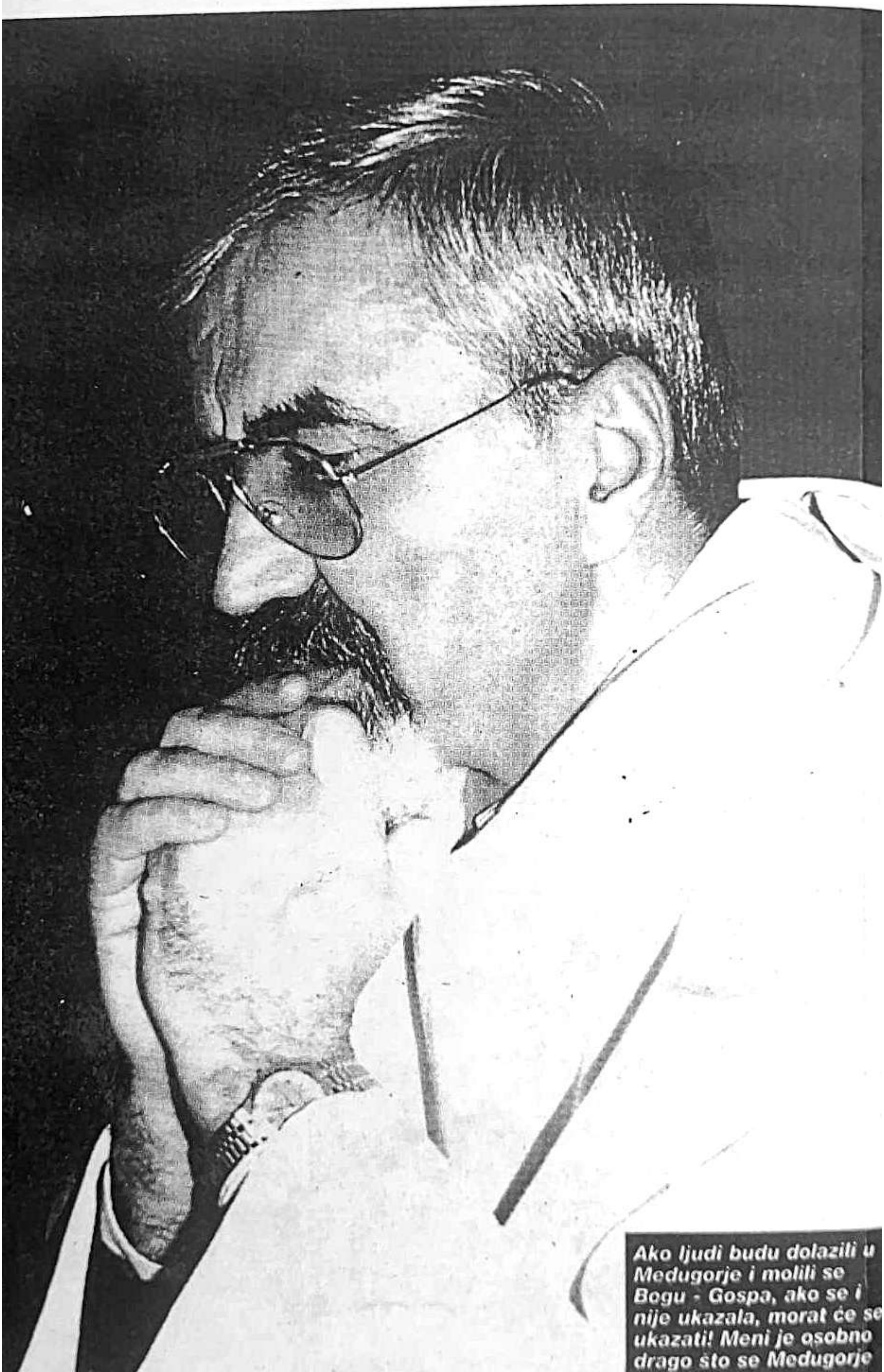

Ako ljudi budu dolazili u Međugorje i molili se Bogu - Gospa, ako se i nije ukazala, morat će se ukazati! Meni je osobno drago što se Međugorje dogodilo